

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de attributis, de visione Beatifica, de scientia Dei, ac
de ejus voluntate, & Providentia

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Disp. VI. De scientia media,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77232](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77232)

potentiæ visivæ, ob suam materialitatem, est tantum coloratum præsens, non verò absens, vel futurum: secus est in voluntate, quæ cum sit potentia spiritualis & immaterialis, habet pro objecto non solum bonum præsens & existens, sed etiam absens & futurum; ut constat in actu spei, vel desiderij, qui fertur in bonum futurum & possidendum, non verò de facto habitum & possessum.

§. VIII.

Solvitur argumentum cujusdam Recentioris.

57. **O**bjicit insuper quidam Recentior in manuscriptis: Si darentur in Deo decreta conditionata ex parte objecti, qualia admittuntur à Thomistis, Deus haberet affectus aliquo modo contrarios, & inter se non coherentes, tam circa mala, quàm circa bona: Sed hoc absurdum est: Ergo in Deo talia decreta non dantur. Sequela Majoris, quantum ad primam partem, probatur. Si Deus habuit decretum conditionatum quò statuerat quod Ceilitæ proderent Davidem, & ipsum traderent in manus Saül; cum aliunde Deus compulerit Davidem, ut ab ea urbe discederet, ne incideret in hoc malum, sequitur quòd Deus simul voluit, & noluit traditionem Davidis in manus Saül: quod idem est ac si quis præpararet venenum alicui in poculo, quò illi vitam adimeret, & simul omni ratione præcaveret, ne poculum attingeret: quod est simul velle, & simul nolle alicui malè facere. Simili argumento probant secundam partem Majoris: Si enim (inquiunt) Deus habuit decretum conditionatum prædeterminandi Tyrios ad pœnitentiam, si Christus illis prædicasset Evangelium; cum aliunde absolute decrevisset, quòd Christus apud illos nunquam prædicaret; simul & semel voluit illis bene facere, & sollicitè impedire, ne effectum suæ benevolentie consequerentur; qui affectus non videntur inter se coherentes, sed omnino disparati & contrarij.

58. Respondeo negando sequelam Majoris, quoad utramque partem: Illi enim affectus, & illæ diversæ volitiones non opponuntur inter se, cum non terminentur ad idem objectum, eodem modo, sed diversimodè consideratum. Sicut enim mercatores v. g. imminente tempestate, simul volunt projicere merces, voluntate efficaci & absoluta, ad conservandam vitam; & simul nolunt eas projicere, voluntate inefficaci & conditionatâ, si nempe non adesset imminens vitæ periculum; & sicut docent Theologi, Deum habere voluntatem antecedentem de salute omnium hominum (quam D. Thomas supra relatus docet esse conditionatam ex parte objecti) & simul voluntatem consequentem, absolutam, & efficacem salvandi solos electos: quæ duæ voluntates rectè inter se coherent, nec opponuntur; quia licet in idem objectum tendant, non tamen eodem modo, sed diversimodè consideratum, ut in Tractatu de voluntate Dei fusè exponemus. Ita similiter nullum est inconveniens admittere, quòd Deus voluntate absoluta & efficaci, noluerit traditionem Davidis in manus Saül, nec conversionem Tyriorum; & simul utramque voluerit volitione quadam inefficaci & conditionatâ, si nimirum David maneret in Ceila, vel si Christus apud Tyrios prædicaret.

Tom. I.

DISPUTATIO VI.

De scientia media.

Celebris est hæc Disputatio, scientia enim media, magnum est ac celebre disputandi argumentum, & quæstio magni ponderis ac momenti; cum ex ejus decisione pendeat resolutio omnium ferè quæstionum & controversiarum, quæ inter Thomistas & Recentiores, de divinis prædefinitionibus, de physica prædeterminatione, gratia de se efficaci, & prædestinatione ante prævisa merita, his temporibus agitantur. Unde hæc quæstio accuratè, & diligenter pertractanda est, & veluti ad pondus Sanctuarij ponderanda; id est ad normam Scripturæ, Sanctorum Patrum, & rationum Theologicarum examinanda. Sed priusquam celebrem hanc quæstionem aggrediar, Lectorem eruditum & benevolum præmonitum velim, me nolle cum Adversarijs voluntate & affectu, sed ratione tantum & intellectu contendere; & in hac gravi ac momentosa quæstione, ab omni verborum, & aculeorum amaritudine abstinere: suspecta enim ea est sententia, quæ lucem exosa, nudam & apertam videri refugit, seque convitiis occultat: infirma & rationum indiga, quæ solis se maledictis defendit; illique qui solis se convitiis & verborum aculeis contegunt, rectè à Nazianzeno Sepiis comparantur, quas atramentum ante se evomere aiunt, ut piscatores effugiant, aut conspectum sui eripiant.

ARTICVLVS PRIMVS.

Quid sit scientia media, & in quo differat à scientia conditionatorum, quam Thomistæ in Deo agnoscunt?

Nomine scientiæ mediæ, quam Recentiores ponunt in Deo, intelligitur cognitio certa & infallibilis futurorum conditionatorum, ante decretum actuale & exercitum, quò Deus prædefiniat, & prædeterminet illorum futuritionem.

Ut clarè percipiatur hæc descriptio scientiæ mediæ, & aperiatur status hujus celeberrimæ quæstionis, quæ inter Thomistas, & Recentiores versatur, & quæ olim coram Clemente VIII. & Paulo V. in Congregatione de Auxilijs, inter Patrem Thomam de Lemos, Sententiam Thomistarum propugnans, & Patres Gregorium de Valentia, ac Ferdinandum de Vallida, Societatis causam agentes, sapiens agitata fuit, quædam necessariò præmittenda sunt, ac diligenter observanda.

Notandum ergo primò, in hac descriptione scientiæ mediæ, duo præcipuè importari. Primum est, in Deo esse cognitionem certam & infallibilem futurorum contingentium conditionatorum, v. g. conversionis Tyriorum, si Christus apud illos prædicasset, & fecisset signa quæ fecit apud Judæos, ut habetur Matthæi 11. & Lucæ 10. vel traditionis David in manus Saül, si mansisset in Urbe Ceila, ut refertur 1. Regum 13. Secundum est, talem cognitionem esse priorem decretò, & ab illo independentem, ac fundatam in aliquo alio medio, vel ad illa objecta immediatè

Nn iij

terminatam. De primo puncto, an scilicet ponenda sit, vel neganda in Deo, talium objectorum certa & infallibilis cognitio, nulla aut parva est controversia, inter Thomistas, & Recentiores. Licet enim Ledesma, Zumel, & Cabrera videantur Deo denegare certam & infallibilem horum futurorum notitiam, illique attribuere cognitionem tantum probabilem & conjecturalem, & pro hac sententia à Suare, aliisque Recentioribus citentur; ab ea tamen eos rectè vendicat Joannes à S. Thoma, & clarè demonstrat, referendo illorum verba, & textus expressos, illos ab hac doctrina, penitus esse alienos; solumque docere, quòd si Deus talia futura cognosceret in causis secundis, antecederet ad suum decretum, illa non cognosceret certò, & infallibiter, sed tantum coniecturaliter: quia secluso decreto prædeterminante, ac prædefiniente illorum futuritionem, non sunt alio modo cognoscibilia, ut disp. 4. contra Molinam & Becanum fusè ostendimus: supposito tamen hoc decreto, non negant, sed asserunt esse in Deo certam & infallibilem horum futurorum notitiam. Totum ergo pondus controversiæ, quæ à sexaginta ferme annis inter Patres Societatis, & S. Dominici versatur, est circa secundum punctum: an scilicet talis cognitio futurorum conditionatorum sit prior decretò, & ab illo independens: vel illò posterior, & in eo fundata? Sive, an Deus cognoscat actus nostros liberos, ut conditionatè futuros, v. g. conversionem Petri, si ponatur in talibus occasionebus, & circumstantiis, priusquam divina voluntas habeat decretum actuale & exercitum, absolutum ex parte subjecti, & conditionatum ex parte objecti, quò definit, ac determinet talem conversionem, si Petrus in his vel illis occasionebus, & circumstantiis constituatur? quòd ut claritè percipiatur.

Art. 2.
§. 5.

2. Notandum secundo, Quòd licet defensores scientiæ mediæ, admittant, vel fingant in Deo, in signo rationis antecedente, vel concomitante talem scientiam, decretum quoddam generale & indifferens, concurrenti cum causis liberis, si illæ velint, vel ad quocunque illæ voluerint: negant tamen omne decretum determinatum, & de se efficax, quò Deus antecederet ad prævisionem nostri consensûs, absolutè, vel conditionatè determinet, quid homo facturus sit; & quòd futuritionem nostrorum actuum, prioritate naturæ & causalitatis antecedit; tale enim decretum existimant libertati creatæ repugnare, & ideo ex industria dixi in descriptione scientiæ mediæ, illam esse cognitionem certam & infallibilem futurorum conditionatorum ante decretum, quò Deus prædefiniat, & prædeterminet illorum futuritionem, ut per hoc indicarem, totum pondus hujus questionis & controversiæ, in eo potissimum versari: an scientia futurorum conditionatorum, sit independens à decreto prædeterminante, & prædefinitione voluntatis divinæ, vel in eo fundata?

3. Notandum tertio, Cognitionem illam futurorum conditionatorum, independentem à decreto actuale & exercito, eòque anteriorem, quam Recentiores admittunt in Deo, ab illis vocari *scientiam mediæ*. Vel quia (ut ipsi dicunt) mediatur inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat; est enim necessaria ex parte subjecti, scilicet Dei, utpote antecedens omne actuale decretum liberum de futu-

A ritione rei; sicut in nobis primæ cogitationes sunt necessariae, quia antecederent omnem electionem nostræ voluntatis; & est libera ex parte objecti, quia terminatur ad objecta libera, ad futura scilicet contingentia conditionata, quæ per illam cognoscuntur. Vel secundo hæc scientia vocatur mediæ, quia per illam Deus attingit futura conditionata, quæ veluti medium tenent locum, inter merè possibilem, quæ cognoscuntur per scientiam simplicis intelligentiæ, & absolutè futura, quæ attinguntur per scientiam visionis. Vel denique (ut alij volunt) talis scientia dicitur mediæ, quia est medium (inquiunt) divinitus inventum, ad evertendas hæreses Pelagij & Massiliensium, ac Lutheri & Calvinistarum, & ad conciliandam libertatem humanam cum divinis decretis; quatenus illa ponit electionem, & determinationem humanæ voluntatis, prius à Deo prævisam, saltem sub conditione, quam aliquod definit, vel determinet circa ejus actus liberos absolutè futuros.

4. Notandum quarto, Quòd licet omnes ferè Patres Societatis (paucis exceptis, quos infra referemus) agnoscant in Deo scientiam illam mediæ, non tamen omnes eodem modo illam explicant & admittunt. Discrepant enim, in primis in assignando medio in quo illa fundetur: ut enim supra vidimus, Molina & Becanus volunt Deum cognoscere futura contingentia & libera antecederet ad suum decretum, in causis secundis, & in quadam eminentissima cognitione liberi arbitrij, quam *supercomprehensionem* vocant. Suarez & Fonseca, in decreto ut futuro in sequenti signo rationis. Theophilus Raynaudus in voluntate humana, nudè & solitariè sumpta, & sine divino concursu considerata. Alij demum, omnia illa mediæ rejiciunt, & volunt Deum certò cognoscere futura contingentia, tam absoluta, quam conditionata, in veritate objectiva, quam habere dicunt antecederet ad decretum, & independentem ab illo. Secundo discrepant in eo quòd aliqui admittunt hanc scientiam, ut membrum ab aliis omnino distinctum; alij illam reducant ad scientiam simplicis intelligentiæ; alij verò existimant, ad scientiam visionis commodius revocari posse. Tertio differunt in eo quòd aliqui profitentur, hanc scientiam esse novam, & antiquis Theologis prorsus incognitam: alij verò dicunt eam esse perantiquam, & à temporibus Augustini, usque ad hæc nostra tempora perenniter fluxisse. De quo fusè articulo sequenti.

5. Ex his facilè intelligitur, quid sit scientia mediæ, & in quo conveniat, & differat, à scientia conditionatorum, quam Thomistæ in Deo agnoscent. Conveniunt enim in hoc, quòd utraque est certa, & infallibilis, & neutra conjecturalis solum & probabilis; sed differunt in eo quòd prima est independens à decreto actuale & exercito, eòque anterior; secunda verò, illò posterior, & in eo fundata. Prima naturalis, & necessaria ex parte subjecti, & libera solum ex parte objecti, ut antea exposuimus. Secunda verò est libera, non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subjecti, utpote supponens decretum, & liberam determinationem voluntatis divinæ. Denique scientia mediæ est speculativa, cum non faciat, sed supponat suum objectum (liberum scilicet consensum voluntatis humanæ, sub conditione prævisum) & ab eo mensuretur, & dependeat, quantum ad veritatem & certitudinem.

Scientia verò conditionatorum quam nos admittimus, est eminenter speculativa & practica; nec mensuratur à suo objecto, quantum ad veritatem & certitudinem, sed potius est ejus regula & mensura.

ARTICVLVS II.

Utrum scientia media sit nova, & à Recentioribus inventa; vel antiqua, & olim à Pelagianis, & Semipelagianis asserta?

6. **S**cientiam mediam esse novam, & antiquis Theologis prorsus incognitam, plures ex ejus defensoribus asserunt. Molina enim in Concordia ad quæst. 23. art. 4. & 5. hæc scribit: *Quia hæc nostra ratio concilianda libertatis arbitrii cum divina prædestinatione, à nemine quem vidimus, fuit hucusque tradita, ideò paulo fufius est exponenda. Addit: Si ab Augustino ea data & explanata fuisset, Pelagiana hæresis nunquam fuisset exorta; neque ex Augustini opinione, concitationibusque ejus cum Pelagianis, tot fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos defecissent. Similia habet Fonseca quæst. 6. Metaph. sect. 8. ubi in Domino gloriatur, se primum in Deo quandam de actibus liberis sub conditione futuris excogitasse scientiam, quam dicit esse mediam inter scientiam Dei naturalem, & liberam. Annuit Vazquez Molina & Fonseca, ait enim 1. p. disp. 67. cap. 7. *Quid mirantur Scholastici Theologi, si præter scientiam simplicis intelligentiæ & visionis, nos aliam ponamus cujus ipsi mentionem non fecerunt?* Et Granado tract. 5. disp. 3. sect. 2. dicens: *Quid mirum est, si temporum decursu aliquid novi à recentioribus Theologis excogitatum sit?* Denique Valentinus Herice 1. p. dif. 7. cap. 10. sic ait: *Quis nesciat hanc scientiam mediam latuisse Scholasticos, & à nostris Patribus, è tenebris in quibus latebat erutam, diligenti Patrum assiduæque lectione?* Suarez verò istic cautior & prudentior, asserere non audet hanc scientiam esse novam, & à Patribus Societatis inventam, ne solo novitatis titulo contemnatur; sed è contra contendit illam esse antiquissimam, à temporibus D. Augustini usque ad hæc nostra tempora perenniter fluxisse, imò & è visceribus Augustini, in quibus latebat, erutam fuisse.*
7. Porro talem scientiam olim Pelagianis & Semipelagianis valde fuisse familiarem, eosque ad illius usum, quasi ad portum confugisse, ut salvâ libertate nostrâ, Dei certam prædestinationem & vocationem facerent, adeò manifestum est, ut vix egeat probatione: communia enim erant hæc duo apud illos principia, prædestinare idem esse quòd præscire, & quemlibet prædestinari ex præviso aliquo salutis initio à seipso, etiam sub gratia petito, unde consequitur necessarius usus scientiæ mediæ, ut expressè docet Pelagius commentarijs in cap. 8. & 9. ad Romanos. Unde D. Augustinus epist. 105. ad Sixtum: *Mirum est cum his coarctantur angustiis, in quanta se abrupta præcipitent, metuentes retia veritatis: ideò, inquit, nondum natorum alium oderat, scilicet Esau, & Iacob diligebat, quia futura eorum opera prævidebat, & ex ipsorum operibus, Deum habere aut odium, aut misericordiam. Idem habet Julianus libro 1. operis imperfecti folio 184. dicens: *Non in seminibus, sed in moribus esse**

A distantiam, siquidem Iacob & Esau unâ seminis exceptione conceptos, & unâ vi parentis effusi, diversos nimium exitus pro diversitate meritorum pertulerunt. Quenam verò fuerint illa merita parvulorum, ex quorum præscientia amor Dei aut odium nasceretur; mirum est ut ea explicarent, in quæ deliramenta lapsi sint. Quidam dicebant ipsam luctam geminorum, uni vitio, alteri merito esse versam, quod impugnat D. Augustinus epist. 106. Alij volebant parvulos quorum unus post baptismum, alter ante baptismum obierit, prævisos si viverent aliqua bona vel mala opera elicituros, quorum causâ unus alteri anteponeretur. Unde Augustinus epist. 105. ad Sixtum, versus finem, sic inducit eos loquentes: *Deus in eis quos hinc aufert prævidit quemadmodum victurus esset, si viveret; & ideò quem nequiter novit esse victurum, sine baptismo facit & mori, sic in eo puniens opera mala, non qua fecit, sed qua facturus fuit.*

B Idem deliramentum Semipelagiani expressius docuerunt, ut apertè colligitur ex epistola Prosperi ad Augustinum, ubi refert quòd cum illi à Catholicis premerentur contra id quod assererent, Deum non dare dona suæ gratiæ, nisi supponendo initium aliquod bonæ voluntatis, exemplò parvulorum, qui cum omnes sint peccato originali astricti, nec in illis possit esse ullum initium bonæ voluntatis; quidam tamen baptismum recipiunt, alij verò sine illo decedunt; respondebant (ut refert idem Prosper) *Tales perdi, talesque salvari, quales futuros illos in annis majoribus, si ad adultam servarentur ætatem. Scientia divina prævidet.* Similiter cum urgerentur exemplò adultorum: quòd enim quibusdam infidelibus prædicetur fides, alijs verò non annuntietur Evangelium; vel quòd tali tempore venerit Christus, & non alio, non potest reduci ad voluntatis meritum, cum omnes sint, vel essent sub peccato infidelitatis conclusi, ac proinde indigni ut ad eos Christus veniret, vel eis fides annuntiaretur: *Respondebant* (inquit idem Prosper) *dispensasse Deum tempora & ministeria prædicationis, juxta quod prævidebat aliquos credituros, & exorturam esse bonarum credulitatem voluntatum.* Vel ut loquitur D. Hilarius Arelatenfis Episcopus, in epistola ad eundem Augustinum: *Cum autem dicitur eis, quare alijs, vel alicubi prædicetur vel non prædicetur Evangelium: dicunt id esse præscientiæ divinæ, ut eo tempore, & ibi, & illis veritas annuntiaretur, quando & ubi prænoscebatur esse credenda.* Unde Augustinus in libro de prædestinatione Sanctorum, prædictis Prosperi & Hilarij litteris respondens, hoc Semipelagianorum commentum, ad merita parvulorum conditionatè futura, si ad adultam pervenirent ætatem, recurrentium, satis demirari non potest, nam cap. 13. hujus libri sic ait: *Judicari autem quemquam, non secundum merita quæ habuit quandiu fuit in corpore, sed secundum merita quæ fuerat habiturus, si diutius fuisset in corpore, unde opinari potuerunt homines, quorum ingenia non esse contempnibilia vestra indicant littere, & mirans & stupens reperire non possum, nec credere audeam, nisi vobis non credere non audeam.*

E Ex his patet, præscientiam illam futurorum conditionatorum, antecedentem decretum, non esse novam, nec à Molina vel Fonseca excogitam, ut illi immeritò gloriantur; sed à Pelagianis & Semipelagianis inventam, ut suos tuerentur

errores, præcipuè verò illum quò assererent Deum homines ad gratiam & gloriam eligere ex prævisione meritorum. Quare Prosper in initio prædictæ epistolæ, Semipelagianorum doctrinam referens: *Hæc* (inquit) *ipsorum definitio ac professio est, omnem quidem hominem in Adam peccasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem credituri sunt, quive in ea fide, qua deinceps per Dei gratiam sit iuvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futurâ electione, & de hac vita bono fine excessuros esse præscierit.* Et rursus in fine ejusdem epistolæ. *Penè omnium par invenitur & una sententia, quâ propositum & prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt: ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelie fecerit, quia finem uniuscujusque præviderit, & sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Quibus verbis apertè declarat, Semipelagianos unanimiter docuisse, divinam prædestinationem ejus præscientiæ esse innixam, & Deum neminem prædestinare, nisi suppositâ præscientiâ, quâ prævidet, quid faciet voluntas creata, sub ipso gratiæ adjutorio constituta, & ad quid divinum auxilium & concursum determinabit, quod certè est ipsissima scientia media. Unde idem Prosper in eadem epistola petit ab Augustino circa hanc difficultatem edoceri, & ab illo querit, *Utrum præscientia Dei, ita secundum propositum maneat, ut ea ipsa que sunt proposita, sint accipienda præscita? Et rursus illum interrogat, An per præscientiam possit stare propositum? An verò præscientia quodam ordine sit subnixâ proposito Dei? Id est, an præscientia futurorum antecedit divinæ voluntatis decretum, & sit ab illo independens? An verò ipsum supponat, eique innitatur, ac in eo fundetur?*

10. Denique hanc futurorum conditionatorum præscientiam, à decreto independentem, eòque anteriorem, quam Recentiores vocant *scientiam mediam*, apud Semipelagianos fuisse familiarem, constat ex Fausto Regiensi, eorum duce & Antesignano: ille enim libro 2. de gratia & libero arbitrio cap. 2. docet magis de origine voluntatis humanæ Dei præscientiam derivari, quàm opera & voluntates hominum de nutu & impulsu providentiæ celestis incipere, & ait: *Prædestinationem Dei malè intelligunt astruentes quòd iude humanorum actuum causa nascatur.* Et cap. 3. post quædam verba, in quibus docet præscientiam futuri consensûs prædestinationem præcedere, concludit: *Et sic, NISI PRÆSCIENTIA EXPLORAVERIT, prædestinatio nihil decernit.* Quod etiam repetit cap. 6. & 7. ejusdem libri.

11. Respondent aliqui ex Adversariis, Semipelagianos quorum sit mentio in Epistolis Prosperi & Hilarij, locutos esse de præscientia absoluta, non conditionata futurorum, subindeque eos, locis citatis, non agnovisse scientiam mediam, eùm illa non sit futurorum absolutorum, sed conditionatorum tantùm præscientia, independens à decreto, eòque anterior.

12. Sed contra, Semipelagiani locis citatis dicebant, Deum habere præscientiam bonorum vel malorum operum, quæ in adulta ætate patraturi erant parvuli illi, qui ante eandem ætatem præmaturâ mortè rapiuntur: Sed evidens est, illorum operum præscientiam non esse absolutam, sed tantùm conditionatam, eùm implicet contradi-

A ctionem merita vel demerita esse absolutè futurâ, ætate adulta, ad quam illi parvuli supponuntur nunquam perventuri; alioquin quod nunquam erit, nec in rerum natura ponetur, posset dici infallibiliter & absolutè futurum; quod absurdissimum est, & à communi sensu penitus alienum: Ergo Semipelagiani locis citatis admittebant in Deo præscientiam futurorum conditionatorum, independentem à decreto, quæ est ipsa scientia media. Idque fatei tandem cogitur P. Annatus disp. 4. num. 24. ubi ait: *Massilienses admisisse præscientiam conditionatam, & ad illam recurrissè, quando absolutam præterere non poterant.* Consentit Suarez Tract. de prædest. cap. 5. num. 5. ubi etiam fateatur, Semipelagianos tribuisse Deo illam scientiam conditionatam de futuris actibus liberis, ante omne decretum Dei. Subdit tamen, eos in hoc non errasse, sed solum in eo quòd malè illâ usi fuerint; & Augustinum solum non reprobasse quantum ad substantiam, sed solum quantum ad abusum, & modum illum errorum quòd ponebatur à Massiliensibus: quatenus scilicet per illam dicebant exhiberi Deo idonea motiva prædestinationis, & vocationis ad gratiam; quod examinabimus & discutemus art. 4. Hic solum prætenndimus, & asserimus, scientiam mediam non esse novam, nec à Recentioribus excogitam, immeritòque Molinam & Fonseca de ejus inventionem gloriarì, sed antiquissimam, & per vetustam, olimque Pelagianis & Semipelagianis familiarem, & ex infausto Faustij ingenio, ut alteram Minervam ex Jovis cerebro progenitam; eùm hæc sit perpetua hujus Hæretici vox: *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit.*

ARTICVLVS III.

Quæ fuerint Pelagianorum & Semipelagianorum motiva præcipua, ad fingendam in Deo talem præscientiam, ac excludendum decretum de se efficax, & humanas præveniens voluntates?

D Ictè varia ad hoc fuerint illorum Hæreticorum motiva, quæ fusè experdemus in Tractatu de voluntate Dei; illa tamen ad tria præcipua revocari possunt, quæ tangit D. Prosper in carmine de ingratis, versùs medium, ubi incipiens respondere argumentis Semipelagianorum, eorumque querelas propulsare, habet hos versus.

*Hic vanam insano profertis corde querelam,
Omne opus arbitri sublatum vociferantes,
Currere currentum, si non & velle volentum est.
Nec vitii pœnam deberi, aut premia laudi.
Si vel naturam obstructam, mala velle necesse est,
Vel nostro ascribi nequeunt bene gesta labori.
Nunquid non eadem sapiunt, eademque perorant,
Vestri illi quorum ructatis verba magistri?*

Prima igitur ac præcipua Pelagianorum & Semipelagianorum querela, erat de læsione libertatis, quam existimabant tolli, si divinum decretum humanas præveniret voluntates, ut colligitur ex D. Prospero in epistola ad Augustinum, ubi refert doctrinam & placita Massiliensium, sic ait: *Removeri itaque omnem industriam, tollique virtutes dicunt, si Dei constitutio (hoc est decretum) humanas præveniat voluntates; & sub hoc prædestinationis nomine, fatalem necessitatem induci &c.*

Ex

Ex quibus verbis apertè constat, illos existimasse, quòd si divinum decretum humanas præveneret voluntates, libertas arbitrij nostri tolleretur; ac proinde quòd illa aliter salvati & conciliari non poterat, quàm admittendo præscientiam futurorum à decreto independentem, eòque anteriorem, quæ est scientia media.

14. Nec valet si dicas cum P. Annato disp. 4. num.

24. quòd *Massilienses pugnabant, non pro quacunque libertate hominum, sed pro illa qua sibi sufficeret independenter à Dei auxilio ad dandam causam divine constitutionis decernentis gratiam, & gloriam post finalem exitum, nec non gratiam prædicationis Evangelij. Non valet inquam: Tum quia ostendimus in Tractatu de Hæresi Pelagiana, Pelagianos omnia possibilitatis auxilia admisisse, uno excludo volitionis & operationis auxilio, quò calumniabatur removeri omnem industriam, tollique virtutes, & fatalem induci necessitatem. Tum etiam, quia D. Prosper, Massilienses ab hujusmodi calumniis apertè vindicat. Quid enim expressius, quàm quod de illis scribit D. Augustino, sub finem Epistolæ sapientis citata: Pene omnium par invenitur & una sententia, quâ propositum & prædestinationem Dei, secundum præscientiam receperunt, ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscujusque præviderit, & SVB IPSO GRATIÆ ADJUTORIO, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit. Ergo falsissimum est quod P. Annatus imponit Semipelagianis, ipsos astruere, non quancumque libertatem hominum, sed quæ sufficeret independenter à Dei auxilio, ad dandam causam divine constitutionis, decernentis gloriam post finalem exitum: cum D. Prosper expressè dicat, sub ipso Dei adjutorio, unâ & pari sententiâ præscitos dedisse occasionem proposito & prædestinationi Dei.*

15. Nec verius est, juxta illos, decretam hominibus gratiam prædicationis, ex libertate quæ ad id sufficeret independenter à Dei auxilio, cum idem Prosper initio ejusdem Epistolæ, eorum sententiam referens, dicat: *Qui autem crediduri sunt, quive in ea fide quæ deinceps per Dei gratiam sit juvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in Regnum suum, quos GRATIS VOCATOS, dignos futurâ electione, de hac vita bono sine excessuros esse præviderit.* Si gratis vocati sunt ex D. Prospero, quò animò, quæve fiduciâ, & quæ speciei veri asseritur, illis decretam esse prædicationem quâ vocantur, à libertate quæ sibi sufficeret independenter à Dei auxilio?

16. Secundum Pelagianorum & Semipelagianorum motivum, ex inutilitate increpationis & correctionis sumebatur: dicebant enim, quòd si ad bene operandum necessaria esset gratia efficax, dans velle & operari, ex decreto Dei efficaci, & nostras voluntates præveniente, descendens; frustra fierent increpationes & correctiones, & iniquè unus argueretur & increparetur exemplo alterius, ut colligitur ex Augustino toto libro de correptione & gratia, quem (ut ipse ait libro 2. retract. cap. 66.) scripsit, ut illi injustæ querimonie responderet, *quia nuntiatur illi erat, dixisse quemdam, neminem corripendum, si Dei præcepta non facit, sed pro illo ut faciat tantummodo orandum.* Unde cap. 4. prædicti libri de corrept. & gratia, quendam ex Monachis A drumetinis, sic loquentem inducit; *Quomodo meo vitio non habetur quod non accepi ab illo,*

Tom. I.

A quo nisi detur, non est omnino alius unde tale ac tantum munus habeatur? Et rursus: *Præcipe mihi quid faciam, & si fecero, age pro me gratias Deo, qui mihi ut facerem dedit. Si autem non fecero, non ego corripendus sum, sed ille orandus est, ut det quod non dedit, id est ipsam quâ præcepta ejus fiant, fidelem Dei & proximi charitatem.* Ora ergo pro me, ut hanc accipiam, & per hanc ex animo cum bona voluntate, quæ præcipit, faciam. Re-
 Ete autem corripere, si eam meâ culpâ non haberem, hoc est si eam possem mihi dare vel sumere ipse, nec facerem; vel si dante illo accipere noluissem. Cum ergo & ipsa voluntas à Domino præparetur, cur me corripis? quia vides me ejus præcepta servare nolle; & non potiùs ipsum rogas, ut in me operetur & velle? Et iterum cap. 6. eandem Monachorum illorum repetit objectionem & querimoniam, quasi nimis molestant & importunam: *Hanc (inquiunt) charitatem non accepimus, quid itaque corripimur, quasi nos eam nobis dare possimus, & nostro arbitrio dare nolimus?* Quod est dicere, quare corripimur, cum Dei decretum, ac illius gratia, nostras præveniat voluntates, & non sit in potestate nostra, nec subiciatur nostro libero arbitrio?

Eandem fuisse Semipelagianorum querimoniam constat ex eodem Augustino de bono perseverantia cap. 15. ubi alloquens Prosperum & Hilarium, eorumque Epistolis respondens, hæc habet: *Avunt, ut scribitis, neminem posse correptionis stimulis excitari, si dicatur in conventu Ecclesie, audientibus multis. Ita se habet de prædestinatione definita sententia voluntatis Dei, ut alij ex vobis de infidelitate, acceptâ obediendâ voluntate, veneritis ad fidem, vel acceptâ perseverantiâ maneat in fide; ceteri vero qui in peccatorum delectatione remoramini, ideo nondum surrexistis; quia necdum vos adjutorium gratiæ miserantis erexit.* Item apud Hilarium in Epistola ad Augustinum, sic Massilienses loquuntur: *Si sic prædestinati sunt ad utramque partem, ut de aliis ad alios nullus possit accedere, quò pertinet tanta extrinsecus correctionis instantia?*

Tertium argumentum quò utebantur ad rejiciendum decretum de se efficax, & humanas præveniens voluntates, tertiumque illorum motivum, ad fingendam in Deo præscientiam futurorum, à tali decreto independentem, eòque anteriorem, erat quia ex tali decreto dicebant sequi quòd Deus esset author & causa peccati: ut patet ex S. Prospero ad capitula objectionum Vincentianarum, sic enim dicunt objectione 5. *Quod peccatorum nostrorum author sit Deus, eò quòd malam voluntatem faciat hominum.* Idem repetunt sub aliis terminis objectione 10. Et in verbis supra relatis, quibus S. Prosper Semipelagianorum querimonias & objectiones exponit, eadem querela profertur, hoc versu: *Si vel naturam obstructam, mala velle necesse sit.* Eodem argumento utebantur Pelagius & Julianus, ad probandum non dari peccatum originale, consequens ad generationem humanam; quia cum Deus sit causa talis generationis, esset etiam causa peccati. Cui argumento respondet sanctus Augustinus libro tertio contra eundem Julianum capite nono.

E

ARTICVLVS IV.

An scientia media doctrinae S. Augustini & D. Thomae repugnet?

Licet autoritas D. Augustini & S. Thomae, in omnibus sit venerabilis in Ecclesia, in his tamen quae spectant ad materiam de gratia, & praedestinatione, aliisque ad haec pertinentibus (qualis est praesens difficultas) tanti ponderis est, & momenti: ut Hormisdas Papa in Epistola ad Possessorem Episcopum, & Joannes secundus in Epistola ad Avienum Senatorem, remittant Catholicos ad libros Augustini, ut ibi videre possint, quid in hac materia, Romana asseveret Ecclesia. Et in celebri illa disputatione, coram Clemente VIII. & Paulo V. circa hanc quaestionem habita, ad doctrinam S. Augustini & D. Thomae, tanquam ad lydium lapidem, utriusque opinionis examen relatum est. Propterea utriusque Sancti Doctoris mentem & doctrinam, supra omnem aliam humanam rationem, diligenter hic oportet inquirere.

§. I.

Demonstratur scientiam mediam, fuisse ab Augustino reprobam; non solum quantum ad abusum, sed etiam quantum ad substantiam.

19. **V**T mens & doctrina Augustini, circa praesentem quaestionem facilius possit innotescere, tria breviter hic praemittenda sunt. In primis sciendum est, quod D. Augustinus, lectis Epistolis Hilarij & Prosperi, quibus errores Semipelagianorum referebantur, & exprimebatur praescientia illa futurorum conditionatorum, independens a decreto, eoque anterior, quam illi docebant; & qua utebantur, tum ad defendendum errorem illum, quod asserere gratiam semper dari a Deo, intuitu boni operis, absolute, vel sub conditione praevisi: tum etiam ad conciliandam cum praedestinatione & decretis divinis, humanam libertatem, quam asserere tolli, si divina constitutio, seu decretum, humanas praeveneret voluntates: ut constat ex articulo praecedenti. Acceptis, inquam, illis Epistolis, duos scripsit libros: unum de praedestinatione Sanctorum, & alterum de bono perseverantiae, quos ad Prosperum & Hilarium direxit; & in quibus suam mentem & doctrinam, circa ea quae ab ipsis fuerant sibi proposita, clare expressit. Quare ex his libris, tanquam ex purissimis fontibus, vera & germana Augustini, ac proinde totius Ecclesiae doctrina, circa propositam quaestionem, haurienda est. Ut declarant verba Hormisdæ Papae ad Possessorem Episcopum, in fine Epistolae, ubi inquit, *Quod ea quae sentit Romana Ecclesia de gratia & libero arbitrio, ex libris S. Augustini, maxime ad Hilarium & Prosperum, cognosci possunt.*

20. Sciendum est praeterea, quod Hilarius in praedicta Epistola ad Augustinum, illum monet, eique significat, quod Semipelagiani probare condebant, praescientiam illam futurorum conditionatorum, a divino decreto independentem, eoque anteriorem; non solum auctoritate Patrum Graecorum, qui Augustinum praecesserant, sed etiam testimonio ipsiusmet Augustini, qui dixerat in libro de sex quaestionibus Paganorum (hic est Epistola 46. tomo 2.) quod *Tunc voluit Christus hominibus apparere, & apud eos prae-*

A care suam doctrinam, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri; & quod prioribus saeculis, iam plenum infidelibus orbem noverat, ut eis apparere, vel predicare merito nollet, quos nec verbis, nec miraculis suis credituros esse praescebat. Verba Hilarij Augustinum alloquentis sunt haec: *Et hoc non solum aliorum Catholicorum testimonio, sed etiam Sanctitatis tuae testimonio, disputatione antiquiori se probare testantur, ut est illud quod dixit Sanctitas tua, in quaestione contra Porphyrium, de tempore Christianae religionis; tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos predicari suam doctrinam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri.*

B Sciendum est tertio, nomen praedestinationis usurpari a SS. Patribus, non solum in ea stricta significatione, qua communiter accipitur a Theologis, pro transmissione scilicet creaturae intellectualis ad aeternam beatitudinem: sed etiam in sensu magis amplo, & in significatione latiori, pro ordinatione scilicet aeterna, cujuscumque rei a Deo efficiendae in tempore: seu pro quocumque decreto praedeterminante, ac praedefiniendo futuritionem rerum; in quo sensu aliquid esse a Deo praedeterminatum, idem significat ac esse ab illo praedeterminatum. Sic nomen praedestinationis accipere Dionysius de divinis nominibus, cap. 5. Damascenus oratione 1. de imaginibus. Isidorus libro 5. sent. cap. 18. & Augustinus Tractatu 105. in Joan. ubi ait: *Deus omnia futura praedestinavit, & Tractatu 68. Deus fecit futura, ea praedestinando, & eorum causas preparando.* Ubi manifeste accipit praedestinationis nomen, pro decreto quo Deus praedefinit res, etiam ordinis naturalis. In eodem sensu illud usurpavit Author libri de praedestinatione Dei, qui habetur inter opera Augustini, post librum de bono perseverantiae, & a Lovaniensibus in appendicem reiectus est. Dixit enim: *Deus praedestinavit, ut calum semper volveretur, terra immobilis, circumvolventi caelo, loco centri haberetur; sol & luna nocti dieique praesentem &c.* His praemissis.

D Dico primo: Scientiam mediam doctrinae D. Augustini apertissime repugnare, & ab illo pluribus in locis fuisse reprobam: non solum quantum ad abusum, sed etiam quantum ad substantiam.

21. Probatur primo conclusio ex cap. 10. libri de praedest. Sanctorum, ubi ait: *Praedestinatione quippe Deus ea praescivit, quae fuerat ipse factururus.* Et infra: *Quando promisit Abrahae fidem Gentium, non de nostrae voluntatis potestate, sed de sua praedestinatione promisit: promisit enim quod ipse factururus erat, non quod homines &c.* Ex quibus verbis duplex sumo argumentum, ad probandum D. Augustinum reprobasse scientiam mediam.

E Primum est: Quae Deus est factururus, ex sua praedestinatione praecognoscit: At Deus omnes actiones nostras, quantumcumque liberas, factururus est: Ergo illas in sua praedestinatione praecognoscit, id est in decreto efficacis; ac proinde non datur in Deo praescientia futurorum, independens a decreto, eoque anterior.

Secundum sic potest proponi: Quod Deus promittit, non de nostra est potestate, sed de sua praedestinatione, inquit Augustinus: At Deus multoties promittit nostras actiones liberas, sicut quando promittit Abrahae fidem, & conversionem Gentium: Ergo illas de sua praedestinatione promittit, eademque in illa cognoscit, & sic idem sequitur quod prius.

23. Probatur secundò conclusio ex alio Augustini testimonio, desumpto ex cap. 9. ejusdem libri de prædeterminatione sanctorum, ubi incipiens respondere Semipelagianis, qui ex ejus testimonio, sumpto ex libro de sex questionibus Paganorum, probare volebant præscientiam illam futurorum conditionatorum à decreto independentem: respondet quòd quando dixit in prædicto libro, *Tunc voluisse hominibus apparere Christum, quando sciebat qui in eum fuerant credituri*: hoc intellexit sine præjudicio latentis consilij Dei; id est non excludendo divinum decretum, licet illud ibidem non expresserit. Verba Augustini sunt: *Illud autem quod in Opusculo meo quodam contra Porphyrium de tempore Christiane religionis me dixisse recollitis, ita dixi, ut hanc diligentiorum. & operosorem disputationem de gratia præterirem &c.* Et postquam de verbo ad verbum recitavit id quod in illo opusculo asseruerat, addit: *Cernitis ne, me sine præjudicio latentis consilij Dei, aliarumque causarum, hoc de præscientia Christi voluisse dicere, quòd convincenda Paganorum infidelitati, qui hanc objecerant questionem, sufficere videretur? Quid enim est verius, quam præscisse Christum, qui, & quando, & quibus locis in eum fuerant credituri: sed utrum prædicatò sibi Christo, à seipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi? Id est utrum tantummodo eos præscierit, an etiam prædestinaverit Deus credituros? querere ac disserere tunc necessarium non putavi.* Proinde quòd dixi, tunc voluisse apparere Christum, & apud eos prædicare doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri, postet etiam dici: tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos prædicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat, qui electi fuerant in ipso ante mundi constitutionem. Hæc Augustinus: Ex quibus verbis duplex etiam argumentum desumo.

24. Primum est: Idem est apud Augustinum Deum præscisse fidem hominum, ac homines illam habituros esse à se; & idem est habere Deo donante fidem, ac Deum eorum fidem prædestinasse. Patet hoc manifestè, nam Augustinus unum per aliud exposuit, & ut terminos æquivalentes accepit, ut patet ex illis verbis: *Sed utrum prædicatò sibi Christo, à seipsis habituri essent fidem, an Deo donante sumpturi: id est utrum tantummodo eos præscierit, an etiam prædestinaverit Deus credituros?* Ubi explicat, & pro æquivalente accipit, Deum tantum præscisse hominum fidem, sub conditione prædicationis Christi, & eos illam à se habituros; & pro eodem accipit, homines Deo donante fidem esse sumpturos, ac Deum illorum fidem prædestinasse. At homines, nec in statu absoluto, nec in conditionato, fidem à seipsis sunt habituri, sed in utroque statu, Deo donante, fidem sumpturi: Ergo in utroque statu, non solum præcitur, sed etiam prædefinitur hominum fides; & consequenter in utroque statu, medià prædeterminatione, id est decreto efficaci, cognoscitur. Et sic evanescit scientia media, quæ est cognitio futurorum conditionatorum, independentis à decreto, & prædefinitione divinæ voluntatis.

25. Secundum argumentum est: Futurum de quo hic loquitur Augustinus, est conditionatum; & de eodem affirmat, illud esse prædefinitum, & ideo præscitum à Deo: Ergo ex ejus mente, futura conditionata à Deo sunt prædefinita, & ideo præscita. Consequentia patet, Antecedens

Tom. I.

A probatur dupliciter. Primò quia de eodem futuro respondet Augustinus, de quo interrogat Hilarius: At Hilarius interrogat de futuro conditionato, scilicet de eo quod in sexta questione contra Porphyrium Augustinus docuerat, scilicet *Christum tunc voluisse hominibus apparere, quando sciebat, & ubi sciebat esse, qui in eum essent credituri*: Ex quibus verbis Massilienses suam doctrinam confirmabant, & malè inferebant, ex fide prævisa in statu conditionato, Deum ad præmiandum moveri, & ex demeritis sub conditione prævisis, ad puniendum. Ergo responsio Augustini de eodem futuro debet intelligi. Secundò probatur idem Antecedens. Augustinus hic loquitur de eodem futuro, de quo in questione sexta Paganorum fuerat locutus; quod negari non potest, cum locum ipsum illius libri ibi explicet, & evolvat: At ibi sermo erat de fide hominum sub conditione prædicationis Christi; cum unum ex præcipuis testimoniis, unde ex Augustino colligunt Adversarij, certam conditionatorum notitiam in Deo, ex prædicto loco desumant. Ergo fateri debent, loqui hic de eodem futuro, scilicet de fide Gentium, sub conditione prædicationis Christi.

26. Probatur tertio conclusio ex alio libro quem Augustinus etiam edidit, post acceptas Epistolæ Prosperi & Hilarij, & quem de bono perseverantia inscripsit. Nam cap. 9. illius libri, exponens hunc locum Matth. 11. *Si in Tyro & Sidone factæ fuissent virtutes &c.* quò communiter utuntur Adversarij, ad probandam scientiam mediã; dicit in eo prædeterminationis mysterium maximè à Domino commendari, & addit: *Si queratur à nobis, cur apud eos tanta miracula facta sint, qui ea non fuerant credituri, & apud eos facta non sint, qui crederent si viderent, quid respondebimus? Nunquid dicturi sumus quod in libro alio dixi, ubi sex quibusdam questionibus Paganorum, sine præjudicio tamen latentis consilij Dei, & aliarum causarum, quas prudentes possunt investigare, respondi.* Et referens quomodo in illo libro respondeat illi questione, cur Christus post tam longa tempora venerit: quia scilicet præsciebat, quod nec verbis, nec miraculis suis credituri essent homines, si ante veniret, subdit: *Hoc cerè de Tyro & Sidone non possumus dicere, & in eis cognoscimus, ad eas causas prædeterminationis, hæc divina judicicia pertinere, sine quarum causarum latentium præjudicio, tunc ista respondere me dixi.* Quibus verbis confirmat responsonem & doctrinam quam tradiderat cap. 9. libri de prædeterminatione Sanctorum, & iterum declarat, quòd quando dixerat in libro de sex questionibus Paganorum, *quòd tunc Christus voluit hominibus apparere, & apud eos prædicari suam doctrinam, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri*, hoc intellexit sine præjudicio latentis consilij Dei, & sine exclusione divini decreti. Quare D. Thomas 3. parte quæst. 1. art. 5. ad 2. proponens eandem difficultatem, cur scilicet Christus prioribus sæculis non venerit? & referens responsonem Augustini in libro de sex questionibus Paganorum, *quòd tunc voluit Christus apparere, quando sciebat, & ubi sciebat, qui erant in eum credituri*: dicit Augustinum reprobasse hanc responsonem, cum in libro de dono persever. cap. 9. ait Tyrios fuisse credituros, si eis prædicaret Christus, & tamen noluit eis prædicare.

27. Ex hoc erui potest argumentum efficax, ad de-

O o ij

monstrandum D. Augustinum reprobasse scientiam mediam, non solum quantum ad modum illum erroneum, quò ponebatur à Semipelagianis, sed etiam quoad substantiam ipsam, & sicut nunc ponitur ab ejus defensoribus. Nam D. Augustinus, ut testatur D. Thomas fidelissimus ejus Discipulus, reprobavit cap. 9. libri de bono perseverantiae, quod dixerat in libro de sex quaest. Paganorum, nimirum quòd *Christus tunc voluit hominibus apparere, quando, & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri.* Quibus verbis praescientiam hujus futuri conditionati, *Si Christus apud homines praedicet, credent,* à decreto independentem, admisisse videbatur; ut ipsi objiciebant Semipelagiani, sicut testatur Hilarius in Epistola ad Augustinum. Sed D. Augustinus cap. 9. libri de bono perseverantiae, non reprobavit praescientiam illam à decreto independentem, quantum ad abusum, & modum illum erroneum quò ponebatur à Semipelagianis: Ergo reprobavit illam quantum ad substantiam ipsam, & sicut nunc ponitur ab ejus defensoribus. Major est D. Thomae loco citato, Minor verò probatur. D. Augustinus cap. 9. libri de bono perseverantiae, solum reprobavit praescientiam illam à decreto independentem, eo modo quo illam tradiderat in libro de sex quaestionibus Paganorum: Sed in hoc libro eam non expresserat, cum eo abusu, & modo erroneo, quo ponebatur à Semipelagianis: ibi enim non dixerat, quòd fides praevisa, & praecognita à Deo, esset principium & motivum nostrae justificationis; & quòd ejus intuitu Deus daret primam gratiam, & vocationem; imò nec leviter illud ibidem insinuerat, sed ut ipse dicit in libro de praedestinatione Sanctorum cap. 9. solum ibi omiserat disputare, an illi qui praesciebantur credituri, à seipsis, vel Deo donante, habituri essent fidem: id est, ut ipsemet exponit, *An Deus tantum eos praescierit, vel etiam praedestinaverit credituros?* Ergo si cap. 9. libri de bono perseverantiae, reprobat talem praescientiam à decreto independentem, ut testatur Divus Thomas loco citato, eam reprobat quantum ad substantiam, & non solum quantum ad abusum, & modum erroneum, quo ponebatur à Semipelagianis.

28. Quarto probatur conclusio, ex eodem libro de bono perseverantiae, in quo S. Augustinus respondens D. Prospero, & suam mentem, & doctrinam exponens, circa quaestionem, de qua illum in sua Epistola interrogaverat, *An scilicet ea quae sunt à Deo praescita, sint etiam ab eo praedestinata: ita ut praescientia sit subnexa decreto, vel è contra decretum praescientia?* tradit duas regulas generales, ex quibus apertissime sequitur destructio scientiae mediae. Prima habetur cap. 17. ubi Augustinus loquens de bonis operibus, quae Semipelagiani fatebantur esse à gratia Dei adjuvante, aut cooperante; non tamen praeparante & praoperante, ut supra vidimus ex D. Prospero; sic loquitur, & discurrit. *An foris nec ipsa dicuntur praedestinata? Ergo nec dantur à Deo, aut ea se daturum esse nesciunt. Quòd si & dantur, & ea se daturum esse praesciunt, profecto praedestinavit.* Ex quibus verbis Augustini, duo possunt erui efficacissima argumenta contra scientiam mediam.

29. Primum est: Quidquid Deus donat & causat, etiam praedefinit & praedestinat: Sed Deus donat & causat liberum consensum, quo homo v.

A g. consentit primae vocationi ad fidem: Ergo illum praedefinit & praedestinat, ac proinde non cognoscit ut futurum per scientiam mediam, antecedenter ad suam praedefinitionem & decretum. Minor est certa de fide, Major autem est D. Augustini loco citato, ubi loquens de bonis operibus à Deo praevisis, sic discurrit: *An foris nec ipsa dicuntur praedestinata: Ergo nec dantur à Deo.* Quibus verbis clarissime docet, omnia quae sunt à Deo data, & causata, esse etiam ab illo praedestinata, seu praedefinita: unde, ut supra vidimus, cap. 9. de praedestin. Sanctorum, pro eodem usurpat, & quasi terminos aequivalentes accipit, habere aliquid à Deo donante, & illud

B habere à Deo praedestinante. Secundum argumentum potest sic formari: Ex Augustino, *ea quae dantur à Deo, & quae se daturum esse praesciunt, profecto praedestinavit:* Ergo nulla datur praescientia, saltem respectu eorum quae sunt, & donantur à Deo; id est respectu bonorum, quae non sit fundata in decreto, & praedefinitione voluntatis divinae. Consequentia patet: nam si illa daretur in Deo, non esset bona haec illatio Augustini, *Si bona opera dantur à Deo, & se daturum esse praesciunt, profecto praedestinavit.* Unde statim subdit, *Haec dona Dei, si nulla est praedestinatio quam defendimus, non praesciuntur à Deo.* Id est, nisi in Deo sit decretum, quò bona opera quae ab ipso donantur, praeparer, & praedefiniat; illa non praesciuntur à Deo, cum nulla possit esse in illo praescientia bonorum operum, quae non sit innixa decreto, & fundata in praedefinitione voluntatis suae.

C Secunda regula generalis, quam tradit idem Augustinus cap. 18. ejusdem libri de bono perseverantiae est: Ubi in Scriptura, vel Sanctis Patribus invenitur nomen praescientiae, & agitur de vocatione electorum, nomine praescientiae debet intelligi praedestinatio: sic enim ibidem loquitur, *Deum praedestinasse, est hoc praescisse quòd fueras ipse facturus. Quid ergo nos prohibet, quando apud aliquos verbi Dei tractatores, legimus Dei praescientiam, & agitur de vocatione electorum, eandem praedestinationem intelligere.* Si autem daretur in Deo aliqua praescientia bonorum operum, independentem à decreto, eoque anterior, falsa esset illa regula Augustini, ut constat: unde ipsi Adversarii docent, multa esse à Deo praescita, quae non sunt praedefinita, & praescientiam in Deo latius patere quam praedefinitionem; & ad hoc probandum adducunt plura testimonia SS. Patrum, qui Augustinum praecesserunt, quae tamen ipsemet Augustinus exponit, & dicit illos nomine praescientiae, intelligere praedestinationem, sive praescientiam in decreto & praedefinitione fundatam; non verò praescientiam à decreto independentem, eoque anteriorem. Plura alia Augustini testimonia praetermitto, quae apud Salmanticenses, & Joannem à S. Thoma videri possunt.

§. II.

Præcluditur aditus evasivis Adversariorum.

D Vplici evasione conantur Recetiores eludere Augustini testimonia §. praecedenti exposita. In primis aliqui dicunt, quòd quando Augustinus requirit ad praescientiam futurorum, praedestinationem, seu decretum, loquitur de futuris absolutis, non autem de conditionatis. Secundo alij respondent, quòd quando ille rejicit praescientiam futurorum à decreto independentem,

eam solum reprobatur, quantum ad abusum, & modum illum erroneum, quod ponebatur à Semipelagianis: quatenus scilicet ex illa dicebant Deo exhiberi idonea motiva prædestinationis & gratiæ; non autem quantum ad ejus essentiam, seu substantiam.

35. Contra primam elusionem est primò, quòd Augustinus locis relatis §. præcedenti, agit de illis futuris, de quibus à D. Prospero & Hilario fuerat interrogatus, & de quibus mentionem fecerat in libro de sex quæstionibus Paganorum: Sed illa, ut ibidem ostendimus, sunt futura conditionata; erat enim ibi quæstio de isto futuro, *Si Christus tali tempore, & loco, apud Gentiles predicasset, an illi credidissent, vel non?* Ergo quando D. Augustinus requirit ad illorum præscientiam prædestinationem, seu decretum, docet præscientiam conditionatorum, esse in decreto & prædestinatione fundatam.

34. Secundò, Augustinus cap. 10. de prædest. Sanctorum. sic ait: *Prædestinatione quippe Deus ea præscivit qua fuerat ipse facturus.* Sed quæ Deus fuerat facturus, non sunt absolutè, sed conditionatè futura: absolutè enim futura, Deus absolutè facturus est, non verò facturus fuerat. Ergo D. Augustinus intendit, Deum in sua prædestinatione, seu decreto, cognoscere futura conditionata.

35. Tertiò, D. Augustinus non solum docet, ad præscientiam futurorum requiri prædestinationem, seu decretum; sed etiam in ipsa prædestinatione, sive decreto, Deum futura cognoscere, ut constat ex his verbis: *Prædestinatione sua quippe Deus ea præscivit, qua fuerat ipse facturus.* Sed hoc non potest verificari de futuris etiam absolutis, in sententia Adversariorum; licet enim quidam ex illis velint præscientiam absolutorum supponere decretum absolutum, negant tamen eam in illo fundari, & Deum in tali decreto futura absolutè cognoscere; sed in eorum veritate objectiva, vel in causis secundis à Deo comprehensis, aut in aliis mediis supra disp. 4. à nobis impugnatis: Ergo illi longissimè ab Augustino distant.

36. Quartò, Dato & non concessò, quòd ibidem Augustinus loqueretur tantum de futuris absolutis, & non de conditionatis: hoc ipso tamen quòd docet, illorum præscientiam esse in prædestinatione seu decreto fundatam, omnino excludit scientiam mediam, & idipsum de futuris conditionatis fatetur. Nam si futura absolutè, in decreto cognoscantur à Deo, necessariò dicendum est, illud esse infallibiliter & abintrinseco cum illis connexum; ac proinde de se efficax, & causans determinationem voluntatis humanæ; si enim esset purè indifferens, & expectans determinationem à libero arbitrio, non posset esse medium, conducens ad certam & infallibilem, nostrorum actuum liberorum cognitionem; ut supra ostensum est, & ipsi Adversarii fatentur. Dato autem decretum ab intrinseco efficax, nostras actiones liberas prævenire, & causare determinationem voluntatis humanæ; penitus evanescit & de medio tollitur scientia media, quæ (ut profitentur ejus Defensores) coherere non potest, nisi cum decreto indifferenti, & determinabili à voluntate creata, quantum ad speciem actus: Ergo &c.

37. Quintò, Si futura absolutè cognoscit Deus in sua prædestinatione, ut apertè Augustinus fatetur, est propter dependentiam quam habent ab

Tom. I.

A illa: Sed ab eisdem causis in statu conditionato dependent futura conditionata, à quibus in statu absoluto dependent futura absolutè: Ergo sicut illa videt in suo decreto efficaci, sic etiam hæc in sua prædestinatione cognoscit.

Sextò, Sic comparatur promissio conditionata, ad conditionatum decretum, sicut absolutè, ad absolutum: Ergo si ex Augustino supra relato, quidquid Deus absolutè promittit, de sua prædestinatione absolutè promittit, & consequenter in illa cognoscit; etiam quidquid conditionatè promittit, de sua prædestinatione conditionata promittit, & in ea illud cognoscit.

B Denique, Non est cur diutius in hoc immoremur, & amplius laboremus ad demonstrandum, Augustinum locis citatis loqui de futuris conditionatis, cum P. Annatus hoc tandem fateri coactus fuerit epilogo libri supra citati num. 13. ubi ait: Augustinum illis verbis, *Utrum illos præscierit tantum, aut prædestinaverit credituros, intelligere prædestinationem, non quæ precedat, sed quæ accedat ad præscientiam fidei conditionatè futuræ,* evertens aut retractans quidquid supra ad argumenta Salmanticensium, & Joannis à S. Thoma responderat, ut rectè observavit P. Baronius, libro de libertate humana, & gratia divina.

C Secunda evasio Adversariorum confutata manet ex dictis §. præcedenti, ibi enim fusè ostendimus, Augustinum reprobasse scientiam mediam, non solum quantum ad abusum, & modum illum erroneum, quo ponebatur à Semipelagianis, sed etiam quantum ad substantiam: Tum quia Augustinus locis citatis expressè rejicit omnem præscientiam à decreto independentem, & expressè docet quòd Deus prædestinatione sua omnia bona opera nostra præscivit, & quòd si ea præscivit, profecto & prædestinavit. Tum etiam, quia, ut ibidem arguebamus, Augustinus reprobavit præscientiam futurorum conditionatorum à decreto independentem, eo modo quòd illam tradiderat in libro de sex quæstionibus Paganorum, ut asserit D. Thomas 3. p. quæst. 1. art. 1. ad 2. cujus verba supra retulimus: Sed Augustinus in libro illo de sex quæstionibus Paganorum, talem præscientiam tradiderat solum quantum ad substantiam, & non cum eo abusu, & modo erroneo, quòd ponebatur à Semipelagianis: ibi enim non dixerat quòd talis præscientia exhiberet Deo congrua motiva ad gratiam, sed solum quòd Christus tunc hominibus voluit apparere, quando & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri: Ergo ille reprobavit scientiam mediam, non solum quantum ad abusum, & modum erroneum, quòd ponebatur à Semipelagianis, sed etiam quantum ad ejus substantiam, & prout modò ponitur à Recentioribus.

E Addo quòd, idem S. Doctor præscientiam futurorum à decreto independentem, quam Pelagiani & Semipelagiani in Deo fingeant, ex duplici capite impugnat: primò quia propter bona vel mala opera sub conditione futura, nunquam tamen reipsa ponenda, Deus neminem præmiat aut punit; secundo, quia ante decretum, prædestinationem, seu prædefinitionem divinæ voluntatis, nihil est futurum: Ergo reprobatur scientiam mediam, non solum quantum ad abusum, sed etiam quantum ad substantiam. Consequentia manifesta est, Antecedens etiam quoad primam partem patet ex libro de prædestin. Sanctorum cap. 13. ubi S. Augustinus commentum illud Semipelagianorum, ad præscientiam futurorum

Oo iij

conditionatorum recurrentium, ut eâ redderent rationem, cur Deus aliquos parvulos reprobet, non verò alios, satis demirari non potest: *Iudicari autem quemquam (inquit) non secundum merita quæ habuit, quandiu fuit in corpore, sed secundum merita quæ fuerat habiturus, si diutius fuisset in corpore, unde opinari potuerunt homines, quorum ingenia non esse contemptibilia vestra indicant litteræ (Prosperum & Hilarium alloquitur, respondens ipsorum epistolis) & mirans & stupens reperiri non possum, nec credere non audeam, nisi vobis non credere non audeam.* Et libro de anima & ejus origine sic discurrit: *Si peccata, quæ si homo viveret commissurus esset, etiam non commissa damnantur in mortuo, nullum beneficium collatum est illi, qui raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus: quandoquidem judicabitur secundum eam quæ in illo fuerat futura malitiam, non secundum eam quæ in illo inventa est innocentiam, de nullo mortuo baptizato (etiam parvulo) poterit esse securitas: quia & post baptismum, non qualitercunque peccare, verum etiam apostatate homines possunt. Quid si ergo qui baptizatus hinc raptus est, apostata erat futurus, si viveret? nullum ne illi beneficium putabimus esse collatum, quod raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus: & propter Dei præscientiam, non sicut fidele membrum Christi, sed sicut apostatam judicandum esse censuimus? Quando enim melius si peccata nondum facta, nondum cognita, sed præcognita & futura puniuntur, projicerentur illi duo de paradiso ante peccatum, ne in loco sancto & beatifico peccarent?*

42. Quoad secundam verò partem, nempe quòd D. Augustinus impugnaverit etiam sententiam horum hæreticorum ex alio capite, nempe ex eo quòd ante divinum decretum, nihil habet rationem futuri, etiam sub conditione, probatur ex variis ejus testimoniis. In primis enim S. Doctor de prædestin. Sanct. cap. 14. contra prædictos hæreticos disputans, & explicans illud Sapient. 4. *Raptus est ne malitia mutaret intellectum ejus, ait: Dicitur est secundum pericula vite hujus, non secundum præscientiam Dei, qui hoc præscivit quod futurum erat, non quod futurum non erat: id est quod ei mortem immaturam erat præsturus, ut tentationum subtraheretur incerto, non quòd peccaturus esset, qui mansurus in tentatione non esset.* Ubi duo in hoc testimonio involvuntur, nimirum quòd immaturâ morte ille esset rapiendus, ut tentationum subtraheretur periculis, & quòd si ille diutius maneret in hac vita, in peccatum laberetur; & de primo asserit Deum habere præscientiam, quia posito decreto, talis effectus reverâ futurus erat, non verò de secundo, quia cum de illo Deus nullum haberet decretum, non erat futurum. Unde concludit: *Hoc præscivit quod futurum erat, non quod futurum non erat.* Deinde lib. 2. contra duas epist. Pelagian. cap. 7. adducens exemplum de duobus parvulis, quorum unus cum baptisimo, & alter sine baptisimo moritur, subdit: *Quomodo præscivit ea futura quæ illis in infantia morituris, quia præscientia ejus falli non potest, præscivit potius non futura? Ubi præscientiam conditionatam ante efficax divinæ voluntatis decretum, quam Semipelagiani admittebant, non impugnat ex eo quòd bonis vel malis operibus, per eam sub conditione prævisis, Deus puniat, vel præmium largiatur, sed ex eo quòd scientia divina falli non potest, & præscire aliquid futurum*

A quod reverâ futurum non est, ante decretum & prædefinitionem divinæ voluntatis. Simili discursu utitur lib. 1. de anima cap. 12. dicens: *Ipsa exinanitur omnino præscientia, si quod præscitur non erit. Quomodo enim rectè dicitur præsciri futurum: quod non est futurum?* Prosper etiam in Epist. ad Augustinum, eundem Massiliensium errorem confutans, sic ait: *Præterita quæ non extant, futura quæ non sunt futura confingunt, novoque apud illos absurditatis genere, & non agenda præscira sunt, & præscita non acta sunt.*

43. Ex his in favorem nostræ conclusionis hæc ratio formari potest. Destructo objecto alicujus scientiæ, destruitur & ipsa scientia, quantum ad substantiam: Sed D. Augustinus objectum scientiæ mediæ destruit: Ergo & talem scientiam quantum ad substantiam reprobat. Major patet, Minor probatur. Objectum scientiæ mediæ est futurum conditionatum, ut cognoscibile à Deo ante decretum, & prædefinitionem suæ voluntatis: Sed ex Augustino nullum datur futurum, etiam conditionatum, ante decretum & determinationem voluntatis divinæ: Ergo ex Augustino non datur objectum scientiæ mediæ. Major est evidens, Minor verò probata manet ex dictis: Augustinus enim locis citatis expressè docet futura quæ Pelagiani fingebant, quæ conditionata erant, ut ex supra dictis patet, reverâ non esse futura, quia nimirum, illi volebant ea esse futura ante decretum & prædefinitionem divinæ voluntatis, quæ est prima radix futuritionis & contingentiæ rerum; existimabant enim opera nostra non fore libera, si decretum Dei efficax illa præcederet, & si divina constitutio humanas præveniret voluntates, ut refert S. Prosper, supra relatus, in Epistola ad Augustinum.

44. Confirmatur ex eodem S. Doctore Tractatu 68. in Joan. ubi explicans hæc verba Isaia 45. v. 11. *Hæc dicit Dominus Sanctus Israël, plastes ejus: ventura interrogat me; legit secundum aliam translationem: Qui fecit quæ futura sunt, & subdit: Non enim ait qui facturus est quæ futura sunt, sed qui fecit quæ futura sunt; Ergo & fecit ea, & facturus est ea: nam neque facta sunt, si ipse non fecit; neque futura sunt, si ipse non fecerit: fecit ergo ea, prædestinando; facturus est, operando.* Quibus verbis expressè docet Deum facere futura, ea prædestinando, seu prædefinendo, subindeque divinæ voluntatis decretum & prædefinitionem, esse radicem totius futuritionis, atque adeo nihil posse concipi ut futurum, sive absolutè, sive conditionatè, in signo rationis illam antecedente. Unde in libro de bono persever. cap. 17. in fine, loquens de initio fidei nostræ, & aliis operibus bonis ad salutem æternam conducentibus, sic concludit: *Si nulla est prædestinatio quam defendimus, non præsciuntur à Deo, & ibidem sæpe repetit, Si Deus bona opera præscivit, profectò prædestinavit; quæ verò non prædestinavit bona, non præscivit.* Et libro 26. contra Faustum cap. 4. reddens rationem cur nesciat an aliquid sit futurum, ait: *Ideo nescio, quia quid habeat de hac re Dei voluntas, me latet: illud me tamen non latet, sine dubio futurum, si hoc Dei voluntas habet.* Quibus verbis omne genus futurorum à divinæ voluntatis decreto pendere statuit. Quare immediatè antea dixerat: *Illud sanè scimus, hoc de Elia factum, quod Dei voluntas habet; quod autem Dei voluntas non habet, fieri de quoquam omnino non posse.* Ergo Sanctus Doctor apertè rejicit scientiam mediæ,

quantum ad substantiam, & non solum absum illius.

45. Confirmatur amplius: Augustinus tria passim docet quae generatim scientiae mediae repugnant. Primum est, gratiam efficacem desumere vim suam ab omnipotentissima Dei voluntate. Secundum, res dici & esse futuras a priori, quod a Deo sciatur. Tertium, Deum cognoscere creaturas in sua essentia, ut in causa. Quae omnia negant Adversarij, quod videant cum nullo illorum seorsim, multo minus cum his tribus conjunctim, stare posse scientiam mediam, quam a principiis omnino contrariis desumunt. Ergo S. Doctor rejicit scientiam mediam, quantum ad substantiam, & non solum quoad absum, & modum illum erroneum, quo ponebatur a Semipelagianis. Consequenter manifesta est, Antecedens verò, quoad secundam & tertiam partem, disp. 2. art. 1. & disp. 3. art. 4. ostensum est, & quantum ad primam, fuse Tractatu sequenti disp. 5. demonstrabitur, agendo de efficacia voluntatis divinae.

§. III.

Quid de D. Thoma?

46. IN omnibus semper Augustinus adhaesit fidelissimus ejus discipulus D. Thomas, quare non potuit ei placere scientia media, si Augustino displicuerit; nec ab illo approbati, si ab isto fuerit reprobata. Placet tamen hic breviter ostendere, quantum a doctrina D. Thomae principiis talis scientia abhorreat, & quam longe ab ea distent Defensores illius: non enim melius mens S. Doctoris inquiri potest, quam ex principiis communibus, toti ejus doctrinae connexis, cum nullibi hanc quaestionem ex professo pertractaverit. Unde

Dico secundo: scientiam mediam pluribus principiis doctrinae D. Thomae apertissime repugnare.

Probatum conclusio multipliciter, exponendo scilicet plura principia doctrinae D. Thomae, quae manifeste repugnant scientiae mediae, & ex quibus evidenti illatione sequitur ejus destructio.

47. In primis evidens est, scientiam mediam, non posse stare, destructo ejus objecto: Sed D. Thomas destruit objectum scientiae mediae: Ergo & ipsam scientiam. Minor probatur: Objectum scientiae mediae, est veritas objectiva propositionum contradictorium de futuro contingenti ante decretum, ut docent ejus assertores: Sed hanc veritatem objectivam excludit S. Doctor variis in locis supra relatis, quibus docet contradictoriis de futuro contingenti nullam inesse determinatam veritatem, non solum quoad nos, sed etiam quoad se: nam lect. 13. super cap. 8. libri Periherm. negat hujusmodi contradictoriis veritatem, quia futurum contingens non habet esse determinatum in suis causis liberis. Et in 1. sent. dist. 38. quaest. 1. art. 5. ad 2. ait: *Futurum contingens non est determinatè verum antequam fiat, quia non habet causas determinatas.*

48. Confirmatur: Idem S. Doctor 1. p. quaest. 16. art. 7. ad 3. haec scribit: *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causa sua erat ut fieret; unde sublata causa non esset futurum illud fieri: sola autem prima causa est aeterna; unde ex hoc non sequitur, quod ea quae sunt, semper fuerit verum ea esse futura, nisi quatenus in causa sempiterna fuit, ut essent futura; quae*

A *quidem causa solus est Deus.* Atqui non fuerunt futura in causa sempiterna nudè sumpta, sed per decretum determinata: Ergo ante illud decretum, D. Thomas nullam agnoscit veritatem in futuris contingentibus, ac proinde tollit objectum scientiae mediae.

Secundo, Unum ex principiis quod D. Thomas frequenter usurpat, est Deum non cognoscere res immediatè in seipsis; sed solum in seipso, & in sua essentia tanquam in causa, & medio prius cognito. Ita expressè docet hic art. 5. in corpore, quod his verbis concludit: *Sic igitur dicendum est, quod Deus seipsum videt in seipso, alia autem a se videt, non in ipsis, sed in seipso.*

B Idem repetit in responsione ad primum. Item 1. contra Gentes, cap. 49. probat ex Dionysio, Deum omnia cognoscere in sua essentia tanquam in causa. Et cap. 65. ratione 5. *Cognitio* (inquit) *Dei est de rebus omnibus per causam: se enim cognoscendo qui est omnium causa, alia quasi suos effectus cognoscit.* Quod cap. 67. extendit ad futura contingentia, & cap. 68. ad actus liberos nostrae voluntatis, ut ibidem videri potest. Ex hoc autem principio sequitur manifesta destructio scientiae mediae, cum enim essentia divina non sit causa rerum ad extra, nisi ut habet adjunctam voluntatem, & nisi ut determinata per decretum: eò quod Deus non sit agens ad extra per modum naturae, sed per modum liberi: si in illa tanquam in causa, & medio prius cognito, futura contingentia & libera cognoscit; evidens est illa non posse cognoscere antècedenter ad decretum, per scientiam mediam.

C Tertium principium doctrinae D. Thomae est, rem esse futuram, esse denominationem extrinsecam, sumptam a preparatione, ordinatione, & determinatione causarum ad illius productionem. Ita docet quaest. 2. de veritate art. 12. in corp. & ad 7. & in 1. dist. 38. quaest. 1. art. 7. ad 3. Ex quo etiam principio solvitur omnis scientia media, cum ex illo evidenter sequatur, nullum contingens esse determinatè futurum, absolutè, vel conditionatè, independentè à decreto, & ordinatione, vel determinatione causarum primae, ut constabit ex infra dicendis, demonstrando impossibilitatem hujus scientiae.

D Quartò, D. Thomas docet scientiam Dei esse priorem rebus, nec ab illis mensurari, quantum ad veritatem, & certitudinem; sed potius esse illarum regulam, & mensuram, ut videri potest in hac quaest. art. 8. ad 3. ubi ait: *Sicut scibilia naturalia sunt priora scientiæ nostræ, & mensura ejus; ita scientia Dei est prior quam res naturales, & mensura ipsarum.* Et 1. 2. quaest. 93. art. 1. ad 3. *Ratio intellectus divini aliter se habet ad res, quam ratio humani intellectus. Intellectus enim humanus est mensuratus à rebus, ut scilicet conceptus hominis non sit verus propter seipsum; sed dicitur verus ex hoc quod consonat rebus. Intellectus verò divinus est mensura rerum, quia unaquaeque res tantum habet de veritate, in quantum imitatur intellectum divinum.* Sed cum hoc principio non posse stare scientiam mediam, evidens est, quia talis scientia non est regula, & mensura certitudinis, & veritatis quae est in rebus futuris; sed potius earum futurationem, ac veritatem objectivam supponit, eamque tantum speculatur, & explorat: Ergo scientia media principiis doctrinae D. Thomae repugnat.

E Quintò, Constat ex pluribus testimoniis disp. 4. art. 6. §. 2. adductis, D. Thomam docere pra-

scientiam futurorum, saltem absolutorum, esse in decreto fundatam, & ab eo dependentem. Id etiam aperte colligitur ex 1. sent. dist. 39. quæst. 1. art. 1. ad 5. ubi dicit: *Licet esse & scire Dei sint idem secundum rem, tamen scire sequitur voluntatem, ut imperatum ab ipsa.* Et art. 2. ad 1. ait: *Ipsam scire in Deo esse subiectum libertati voluntatis.* Hinc verò præcludi viam ad scientiam mediam, §. præcedenti ostendimus; nam si præscientia futurorum nitatur decreto, illud debet esse infallibile, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax, & efficiens liberam determinationem voluntatis, subindeque excludens scientiam mediam, quæ supponit decretum indifferens, & à voluntate humana, quoad speciem actûs, determinabile.

53. Sexto, Quotiescumque D. Thomas explicat concordiam nostræ libertatis cum divinis decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, attingens non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus, ut constat ex 1. p. quæst. 19. art. 8. ex primo contra Gentes cap. 55. & ex aliis locis supra à nobis citatis: Ergo non admittit scientiam mediam. Consequentia patet, si enim illam agnosceret, non deberet recurrere ad infinitam illam efficaciam divinæ voluntatis, sed potius ad præscientiam futuri consensûs, & ad scientiam illam exploratricem, quæ Deus scrutatur ac explorat quid homo ex innata libertate voliturus sit, & ad quid determinabit concursum indifferentem quem illi offert, sicut ejus defensores docent.

54. Septimò, Idem S. Doctor 1. 2. quæst. 109. art. 2. ad 1. & 3. contra Gent. cap. 89. docet, quòd licet homo sit dominus suorum actuum, propter deliberationem rationis, quæ potest flecti ad unam partem, vel ad aliam: tamen quòd deliberet, vel non deliberet, quòd eligat, vel non eligat, hoc debet reduci in aliquod primum deliberans & eligens, quod sit melius ratione humanâ, scilicet in Deum, qui est primum liberum, & primum principium nostrorum consiliorum & voluntatum. Unde 1. Perhierm. lect. 14. sic ait: *Voluntas divina est intelligenda, ut extra ordinem enim existens, & velut causa quedam profundens totum ens, & omnes ejus differentias: sunt autem differentie entis, possibile & necessarium: & ideo ex ipsa voluntate divina, originantur necessitas, & contingentia in rebus.* Quibus verbis reducit ipsam libertatem, & contingentiam rerum, ad ipsam voluntatem divinam, ut ad primum liberum, & primum determinans, ac profundens totum ens & omnes ejus differentias; non verò ad ipsam voluntatem humanam, quæ solum est secundum liberum, & secundum determinans. Ex quo etiam principio sequitur destructio scientiæ mediæ, quæ non reducit liberam electionem nostræ voluntatis, in Deum ut in primum eligens, & primum deliberans, ac determinans; sed potius in liberum arbitrium creatum, ex innata libertate, & dominio veluti à Deo emancipato, ut dicunt Adversarij, seipsum determinans ad speciem actûs, sub concursu indifferenti ipsi à Deo oblato. Unde (ut infra ostendimus) scientia media subtrahit à divina causalitate, & providentia, liberam nostræ voluntatis determinationem.

55. Octavò, D. Thomas 1. p. quæst. 14. art. 8. ad 1. & quæst. 2. de verit. art. 14. ad 1. docet non ideo res sciri à Deo, quia futurae sunt; sed ideo futuras esse, quia sciuntur à Deo; per scientiam sci-

A licet prædicam, & applicatam à decreto, ut disp. 3. art. 4. ostendimus: unde explicat dictum Origenis dicentis, *quia futurum est aliquid, ideo sciuntur à Deo;* & dicit hoc non esse intelligendum, secundum causam essendi, sed tantum secundum causam inferendi: id est in sensu tantum illativo, & non causali. At hoc principium repugnat etiam scientiæ mediæ, ejusque assertoribus, qui docent, ideo res futuras sciri à Deo, quia futurae sunt; & negant ideo illas esse futuras, quia sciuntur à Deo: Ergo idem quod prius.

Nonò, Molina & alij defensores scientiæ mediæ, docent prædestinationem esse tantum certam certitudine causalitatis mediourum: Sed hoc reprobat à D. Thoma quæst. 6. de verit. art. 3. ubi dicit, *esse contra Scripturam & dicta Sanctorum.* Et quodlibet. 12. art. 3. inquit, *prædestinationem habere certitudinem, ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem.* Item quæst. 6. de verit. art. 3. ait, *prædestinationem addere præscientiæ habitudinem causæ.* Ergo scientia media repugnat principiis doctrinæ Divi Thomæ.

Denique disputatione præcedenti ostendimus, decreta absoluta ex parte subjecti, & conditionata ex parte objecti, in Deo admittenda esse, juxta S. Doctoris principia, præsertim juxta principium illud quod in ejus doctrina certissimum, & communissimum est, Deum omnia in seipso ut in causa cognoscere: Sed cum decretis illis conditionatis scientia media coherere nequit, ut de se patet, ejusque defensores fatentur: Ergo illa de medio tollenda est, si stare velimus doctrinæ D. Thomæ principia. Unde Salamanticenses referunt Curielem Doctorem Salamanticensem celeberrimum, cum primum scientiam mediam docuisset, eam post modum retractasse; cum enim totum septennium uni Summæ D. Thomæ, cum Caietani Commentariis legendæ (cujus amore, ut Jacob Rachelis potiunda studio, flagrabat) impendisset, nulla hujus scientiæ semina aut vestigia in ea reperire potuit, cum maximè vellet; sed potius illam, Angelicæ doctrinæ principia apertissimè repugnare, competit. Vir est toto orbe celeberrimus, & supra omnem laudem, nullique partium addictus, in ipò & in scientiam mediam aliquando pronior, cui subinde major fides habenda, quam ulli nostrum, aut è Societate. Ex quo intelliges, gratis à Patre Annato dictum: *Thomistas apud D. Thomam scientiam mediam quævisse, sed in modum illius, qui cum breviarium suum perdidisset, ita quærebat ut inveniendum timeret.*

ARTICVLVS V.

Variis argumentis, ex principiis supra statutis desumptis, expungitur scientia media.

Hæc argumenta fusè, & lato calamo, disputationibus præcedentibus expendimus; nunc ea hîc in unum colligemus, & breviter ac dilucidè exponemus.

§. I.

Argumentum primum à cognitione creaturarum in essentia divina ut in causa.

58. Hoc argumentum quod per totam disputationem secundam profecuti sumus, potest sic breviter proponi. Creaturæ possibiles non aliter cognoscuntur à Deo, quam in essentia, seu omnipotentia divina, tanquam in causa: Ergo non est alia futurorum cognitio in Deo, nisi in decreto, seu quod idem est in omnipotentia Dei determinata per decretum, subindeque vacat scientia media, quæ prævenit decreta Dei tam absoluta quam conditionata. Antecedens disp. 2. art. 1. variis rationibus, & Sanctorum Patrum testimoniis demonstravimus, præsertim ex D. Dionysio cap. 7. de divin. nominibus, dicente, *Deus non secundum visionem singulis se immittit, sed secundum causam continentiam scit omnia.* Et infra: *Divina sapientia seipsam cognoscens scit omnia, & uno cause complexu, rerum omnium scientiam habet.* Adduximus etiam illud Augustini 11. de civit. cap. 7. *Cognitio creaturæ in seipsa, decoloratior est, quam cum in Dei sapientia, velut in arte per quam facta est cognoscitur; & istud D. Thomæ 1. p. quæst. 12. art. 3. Videntur omnia in Deo, sicut effectus in sua causa.* Consequentia verò probatur, Tum quia sicut se habet essentia nuda & omnipotentia ad creaturas possibiles; ita ad futuras eadem essentia determinata, & omnipotentia applicata per decretum. Tum etiam, quia sicut ab essentia, ut participabili & imitabili per modum ideæ, creaturæ habent suam non repugnantiam, ut sint entia participatione essentia, & ab omnipotentia sunt producibiles, ut à causa efficiente, quæ potest quidquid non repugnat; ita voluntas determinata per decretum positivum aut permissivum, est causa transitiva à possibili ad futurum. Tum denique, quia fundamentum & radix cur possibilia cognosci debeant in essentia ut in causa, nec aliud medium suppetat extra Deum, est perfectio absoluta, & summa Dei independentia, quæ non patitur illum suæ cognitionis & volitionis specificationem haurire aliunde, quam à propria essentia; neque habere aliud objectum formale & immediatum cognitionis possibilem, quam essentiam nudè sumptam; & futurorum, quam eandem essentiam, ut per decretum determinatam; sicut objectum specificum volitionis Dei liberæ, est sola bonitas increata; creaturæ verò, ad objectum duntaxat materiale & secundarium pertinent.

59. Neque potest hæc ratio eludi evasione Vazquezij, negantis Deum ullam creaturam cognoscere ex suæ omnipotentia comprehensione, quia effectus (inquit) non cognoscitur in causa, nisi referatur relatione transcendentali ad illum, qualis repugnat causæ increatæ, quæ ab omni respectu ad creaturas absoluta est. Quasi verò causam habeat ducendi in cognitionem effectus, ratione hujusmodi relationis, & non potius ratione continentia & connexionis necessaria, ac dependentia effectus ab ipsa? quæ tria eò perfectius adsunt Deo, & cuique causæ, quò est prior, & magis independents à suo effectu.

60. Adde quòd, si causa quælibet non esset idonea ad inducendam effectus cognitionem, nisi ratione relationis, quæ Deo deest, etiam dici posset, ineptam esse ad effectum producendum: cur enim hujusmodi relationi alligetur vis potius manife-

Tom. I.

A standi, quam producendi effectum? Ergo sicut omnipotentia Dei, absq; relatione transcendentali ad creaturas, est potens & efficax ad productionem illarum, ita absque eodem respectu, potest habere rationem medij ad illas cognoscendas, ut supra ostensum est.

Futile etiam ac ridiculum est quod ait idem Author, nimirum, nec Deum, nec beatos posse videre futura in decreto, quia per respectum rationis ad creaturas constituitur, & est merum ens rationis. *Quid enim absurdius, quid impiis & Atheis acceptum esse potest (inquit P. Baronius) quam Dei voluntatem, quæ omnia constitui & mutari clamant Scriptura, merito esse rationis consistere. Tanti est apud illos Authores convellere cognitionem rerum in essentia ut in causa, & decreto, ut scientia media his everis fundamentis astruatur. Si ita liceat arguere, actum est de fide, & de tota scriptura, quæ vim providentia, & rerum universi seriem docet pendere à liberis decretis; quæ ne quidquam conferant cognitioni divine de futuris, placet Vazquez in mera entia rationis resolvere.*

B Ex his manifestè patet impossibilitas scientiæ media: Omnes enim ejus defensores assignat ei pro objecto primario aliquid creatum, scilicet actus nostros liberos conditionatè futuros: Sed impossibile est scientiam Dei habere pro objecto primario & specificativo aliquid creatum, cum objectum primarium tam motivum quam terminativum divinæ intellectiois sit sola divina essentia, ut in Tractatu de attributis fusè ostendimus: Ergo scientia media in Deo impossibilis est.

§. II.

Secundum argumentum, à perfectione divine scientiæ.

Hoc argumentum desumitur ex principiis statutis disp. 3. agendo de causalitate & perfectione divinæ scientiæ, ibi enim ostendimus, scientiam Dei, quantum ad veritatem & certitudinem, non dependere, nec mensurari à rebus, sed esse illarum regulam & mensuram; cum illa non sit minus perfecta, quam ejus amor, qui non pendet, nec causatur à bonitate & perfectione quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed efficit, juxta illud D. Thomæ infra quæst. 20. art. 2. *Amor Dei est infundens & causans bonitatem in rebus.* Unde idem S. Doctor 1. 2. quæst. 93. art. 1. ad 3. *Ratio intellectus divini aliter se habet ad res, quam ratio humani intellectus: intellectus enim humanus est mensuratus à rebus, ut scilicet conceptus hominis non sit verus propter seipsum, sed dicitur verus ex eo quòd consonat rebus: intellectus verò divinus est mensura rerum, quia unaquæque res in tantum habet de veritate, in quantum imitatur intellectum divinum.* Atqui scientia media, cum sit tota speculativa, nec faciat, sed duntaxat exploret ferum futuritionem, ac veritatem objectivam illarum, mensuratur a rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, non verò est illarum regula & mensura: Ergo illa in Deo impossibilis est.

Dices, hoc necessariò admittendum esse in præscientia peccatorum, cum scientia Dei libera, non sit eorum causa, nec illa sint futura, quia sciuntur à Deo, sed à Deo sciuntur, quia futura sunt.

Respondeo quòd quamvis scientia Dei libera non sit causa peccatorum, nec faciat, sed supponat illorum futuritionem, non tamen propterea

Pp

Disp. 2.
art. 1.

61.

Lib. de
libert.
humana
&
gratia
divina.

Disp. 2.
art. 5.

62.

63.

dependet aut mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem; quia non terminatur ad illa immediatè, & independenter à quocumque medio increato, prius cognito, sed ea cognoscit in decreto permissivo, quantum ad id quod in illis defectus & privationis est; & in decreto positivo concurrenti ad illorum entitatem, quantum ad id quod in eis est entitatis, actualitatis, & bonitatis transcendentalis, ut supra fuscè declaravimus. Unde ab hoc duplici decreto dependet & mensuratur certitudo & infallibilitas divinæ præscientiæ, respectu peccatorum; non autem ab ipsa veritate & futuritione objecti immediatè in se cogniti.

64. Dices rursus cum Fasolo: Prius ratione res habet esse in se, quam sit intelligibilis & scibilis, cum veritas quæ res sit scibilis, sit passio entis, & subiectum omne sit prius, saltem naturâ, suâ passionem: Ergo prius ratione res attingitur à Deo, ut effectus à causa, quam vi cognitionis repræsentetur.

Respondeo Antecedens esse verum, respectu scientiæ creatæ, quæ speculativa est, & mensuratur à rebus; falsum verò respectu cognitionis divinæ, quæ est practica & factiva rerum, nec ab illis mensuratur, sed est earum regula & mensura.

65. Instat Fasolus: Prius est in Deo ratio intelligibilis, quam actualis intellectio: Ergo prius est rem creatam esse intelligibilem à Deo, quam intellectam.

Respondeo primò Antecedens absolutè negari posse, juxta communiorem sententiam, quæ naturam Dei ipsâ intellectio constituit.

Respondeo secundò, quòd etsi comparando essentiam & naturam Dei ad ejus intellectum, virtualiter distinguerentur esse intelligibile, & actu intellectum, & illud prius ratione isto existeret; non tamen comparando objectum creatum ad intellectum divinum, cum tota non solum veritas, sed etiam entitas rei creatæ, ab intellectu & scientia Dei, ut ab ejus causa & mensura dependeat: unde res creatæ non sunt prius cognoscibiles, quam cognitæ ut possibiles, cognitione necessaria simplicis intelligentiæ; nec ut futuræ, & existentes, quam à Deo cognoscantur per scientiam visionis, juxta illud Gregorij Magni lib. 32. Moral. cap. 6. *Non existentia videndo creat, & existentia videndo continet. Quidquid ergo Creator non videt, essentia subsistendi caret.*

§. III.

Tertium argumentum ex defectu medij in quo scientia media suum objectum cognoscat.

66. Hoc argumentum totâ disputatione quartâ, ab articulo tertio usque ad octavum, fuscè profectus sum, nunc breviter illud sic propono. In qualibet scientia, præter rem cognitam, debet admitti medium in quo & per quod cognoscatur: At scientia media nullum habet medium in quo suum objectum cognoscat: Ergo talis scientia fictitia & chimerica est. Major patet, Minor probatur. Scientia media non cognoscit res sub conditione futuras in signo rationis antecedenti decretum, in ideis divinis, ut docet Agidius Romanus, nec in supercomprehensione voluntatis creatæ, vel aliarum causarum contingentium, ut Molina & Beccanus existimant; nec in voluntate humana nudè sumpta, supponendo quòd sine ullo Dei concursu operari possit, ut

A somniavit Theophilus Rainaudus: nec in decreto cognito ut futuro in sequenti signo rationis, ut Suarez & Fonseca arbitrantur; ut loco citato fuscè contra Authores illos ostendimus; nec denique in decretis ex parte subiecti absolutis, & conditionatis ex parte objecti, cum defensores scientiæ mediæ talia decreta in Deo non admittant: Sed præter illa media, nullum aliud fingi vel excogitari potest, in quo Deus futura conditionata cognoscere possit: Ergo scientia media nullum habet medium in quo suum objectum cognoscat, unde potius *scientia sine medio*, quam *scientia media* dici debet.

D Dices, Deum non cognoscere futura conditionata in aliquo medio, sed immediatè in seipsis, & in veritate objectiva, quam habent in signo rationis antecedenti divinum decretum, ex vi oppositionis contradictoriæ propositionum de futuro contingenti, quarum una in tali signo est determinatè vera, & altera determinatè falsa.

68. Sed contra primò: In qualibet scientia, ut dicebamus, præter rem cognitam, debet admitti medium in quo vel per quod cognoscatur: Ergo & in scientia Dei, respectu futurorum contingentium, subindeque talis scientiæ non terminatur ad futura immediatè in seipsis, & independenter ab omni medio cognito, sed ea in aliquo medio contemplatur: sicut scientia simplicis intelligentiæ res possibles in medio divino & increato cognoscit, nempe in essentia divina, ut in causa, ut fuscè supra ostensum est.

69. Secundò, Si divinus intuitus immediatè, & independenter ab essentia divina prius cognita, ferretur ad creaturas, & ad veritatem ac futuritionem rerum contingentium, objectum specificativum intellectus divini, non esset sola essentia divina, vel solum ens increatum, sed etiam ens creatum, vel ens ut sic abstrahens à creato & increato. Item Deus cognosceret creaturas sine ulla specie impressa, vel essentia divina haberet rationem speciei intelligibilis, creaturas immediatè repræsentantis, quæ falsa esse, & à principiis Theologiæ penitus aliena, disputatione citatè art. 2. fuscè monstravimus. Unde cum defensores scientiæ mediæ, ab hoc solido doctrinæ D. Thomæ, & Discipulorum ejus principio, *Deus omnia in seipso, & in sua essentia tanquam in causa cognoscit*, recedere & peregrinari cogantur, ad tria alia falsa, vel saltem valde dubia & incerta divertunt: vel enim cum Vazque dicunt, Deum & naturam intelligentem, nullam habere speciem objecti intelligibilis, quod in doctrina peripatetica paradoxum est: vel asserunt cum Nominalibus (quod Suarez non improbabile existimat) essentiam divinam esse speciem

D immediatè repræsentativam creaturarum, quod loco citato impugnatum est: vel tandem coguntur admittere, creaturas pertinere ad objectum primum & specificativum divinæ scientiæ, quod absurdissimum esse, ibidem ostendimus. Unde cum scientia media falsis illis ac ruinosis nitatur fundamentis, ruinam minatur, nisi novis fulciatur præsidis.

70. Tertiò disp. 4. art. 4. pluribus rationibus ostendimus, futura contingentia, in signo rationis antecedente divinum decretum, non gaudere veritate objectivâ determinatâ, in qua possint à Deo certò cognosci, cum in tali signo & priori rationis, nullum contingens sit determinatè futurum, sed in statu meræ possibilitatis & indifferentiæ

ad futuritionem, vel non futuritionem. Potest- que id confirmari egregio argumento, quod eruditè ac eleganter prosequitur Pater Baronius in libro de libertate humana & gratia divina, ubi sic discurret. *Si futurum hoc ipso quod aliquando continget, ante omnem causam determinationem, habet certam veritatem cognoscibilem, cur negas à nobis, aut Angelis cognosci? cum enim futurum illud sit finitè veritatis & perfectionis, cur est supra omnem captum intelligentiæ creatæ? Si dicas deesse Angelis species huiusmodi futurorum contingentium, præterquam quod illa responsio nulla est, juxta Vazquezij sententiam, qui Angelis negat species necessarias ad quamcumque rerum cognitionem, frustra opponitur argumento, quia rei possibilis & future eadem est species intelligibilis, quæ Angelo inservit ad cognitionem abstractivam rei absentis, & intuitivam presentis; & si Angelus novit res ut possibiles, cur ignorat ut futuras? Si dicas huiusmodi futurorum cognitionem, nullam præviâ notitiâ determinationis causam, esse propriam & singularem Deo; hoc ego concedo, sed à te exigo, des mihi aliquod argumentum, quo rem fide certam, propugnem contra impios? Iuxta principia D. Thomæ, causa est in promptu, quia futurum liberum cognosci non potest, nisi in decreto eterno, & in coexistentia æternitatis, quæ duo eximia sunt Deo. Sed cum nihil eorum patiaris, & velis futurum in se certum esse & verum, neque ad illud cognoscendum requiras causam æternam inspectionem; neque in æternitate realem coexistentiam, sed objectivam tantum, quæ rebus possibilibus conveniat: cum aliunde futurum illud sit limitata entitatis, cur ad illius notitiam requiris lumen infinitum? cur illam neque creatis intelligentiis?*

§. IV.

Quarum argumentum à definitione scientiæ mediæ.

71. **S**cientia mediæ est cognitio certa & evidens futurorum conditionatorum ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ: Sed talis cognitio est impossibilis in Deo: Ergo & scientiæ mediæ. Major patet ex dictis supra art. 1. ubi quid nomine scientiæ mediæ Recentiores intelligant, fusè declaravimus, Minor verò suadet. Ante decretum & prædefinitionem voluntatis divinæ, determinantis extrahere res è statu mere possibilitatis, & dare illis existentiam in aliqua differentia temporis, absolute, vel suppositâ aliquâ conditione, nihil absolute, vel conditionatè futurum est, nec proinde cognoscibile ut tale ab intellectu divino: Ergo cognitio certa & evidens futurorum conditionatorum ante decretum & prædefinitionem divinæ voluntatis, Deo competere nequit. Consequentia patet, Antecedens verò, in quo præcipua hujus celebris controversiæ difficultas versatur, supra multiplici ratione demonstratum est. Ostendimus enim divinum decretum esse primum principium, primamque veluti radicem determinatæ futuritionis in rebus, cum sit primum determinans, primum principium possibilitatis illarum, nimirum divinam omnipotentiam: unde sicut res omnes in sua possibilitate, à Dei omnipotentia, tanquam à causâ, & in sua existentia ab actuali in fluxu & causalitate Dei, illas creantis & conservantis in esse, dependent; ita & in sua futuri-

Tom. I.

A tione pendent à libera determinatione & prædefinitione voluntatis divinæ, determinantis illis dare existentiam in aliqua differentia temporis. Ibidem etiam ex Aristotele, D. Thomæ, & S. Augustino probavimus, futurum esse id quod est determinatum in causâ: unde cum ante divinum decretum, nihil sit determinatum in causâ prima, ad habendam existentiam pro tempore sequenti (decretum enim est libera causæ primæ determinatio) manifestum est, in signo rationis illud antecedente, nihil esse determinatè futurum, nec cognoscibile ut tale ab intellectu divino. Quare D. Thomas infra quæst. 16. art. 7. ad 3. *Illud quod nunc est, ex eo futurum fuit antequam esset, quia in causâ sua erat ut fieret unde sublata causâ, non esset futurum illud fieri: sola autem causâ prima est æterna, unde non sequitur quod ea, quæ sunt, semper fuit verum ea esse futura, nisi quatenus in causâ sempiterna fuit ut essent futura, quæ quidem causâ, solus est Deus, ut scilicet per liberum decretum se determinat ad rerum productionem, cum non sit agens necessarium, sed liberum, & operetur omnia juxta consilium voluntatis suæ, ut ait Apollolus.*

Respondent Adversarij, hæc argumenta demonstrare quidem, nihil esse absolute futurum ante decretum absolute, non probare tamen futura conditionata non habere futuritionem & veritatem objectivam determinatam, independentè à decteto conditionato, & in signo rationis decretum absolute antecedenti.

Sed in primis hæc responsio non coheret cum illorum principiis, ideo enim volunt res contingentes & liberas esse conditionatè futuras in signo antecedenti divinum decretum, & ut tales à Deo cognosci per scientiam mediæ, quia possunt de illis formari propositiones contradictoriæ, quarum una debet esse determinatè vera, & altera determinatè falsa; subindeque objectum illarum determinatè futurum, vel non futurum. Atqui similiter in eodem signo antecedenti decretum, possunt formari propositiones contradictoriæ de futuris absolutis: tam bene enim illæ sunt contradictoriæ ante decretum, *Petrus convertetur, Petrus non convertetur*, quam illæ: *Petrus convertetur, si ponatur in talibus circumstantiis. Petrus non convertetur, si ponatur &c.* Ergo si futura contingentia habeant determinatam veritatem objectivam, subindeque determinatam futuritionem, ante decretum, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ, futura etiam absolute, propter eandem rationem, & oppositionem, veritate & futuritione determinatâ, in eodem signo gaudebunt. Imò cum propositiones contradictoriæ de conditionatis, componantur ex absolutis simplicibus, & quælibet pars sit aliquo modo prior toto, propositiones de futuris absolutis, prius debent esse veræ (subindeque objectum illarum prius futurum) quam propositiones de futuris conditionatis. Unde Pater Martinonus, novissimus Societatis Scriptor, hic disp. 9. sect. 6. sic discurret: *Quidquid est verum, scitur à Deo esse verum: Atqui futura conditionata sunt vera: Ergo sciuntur esse vera.*

Majorem probat toto numero 52. Minorem verò numero 53. sic ostendit: *Futura conditionatè non minus vera sunt, quam ea quæ sunt contingentè absolute futura: Atqui contingentè absolute futura, sunt determinatè vera: Ergo futura conditionatè, sunt similiter determinatè vera.*

Pp ij

Disp. 2
§. 1.
art. 4.
§. 1.

Art. 6
§. 1.

72.

73.

Num. 52
& 53.

Minor patet ex jam dictis, Major probatur. Quia non minus est contradictio precisa & immediata inter has duas propositiones, si Petrus ponatur in his circumstantiis, negabit Christum, & si ponatur in his circumstantiis, non negabit Christum, quam sit inter has duas: Petrus potius in his circumstantiis, negabit Christum; & Petrus potius in his circumstantiis, non negabit Christum: ubicunque autem est contradictio precisa & immediata, unum extremorum est determinate seu distincte falsum; & alterum est determinate seu distincte verum: quare non minus in conditionatis, quam in absolutis futuris, unum est verum determinate, & alterum falsum. Hæc P. Marinonus. Quibus verbis expressè docet futura contingentia, tam absoluta, quam conditionata, esse determinate vera, & cognoscibilia ab intellectu divino, in signo antecedenti decretum: imò ex veritate objectiva, quam supponit inesse futuris absolutis ante decretum, probat determinatam veritatem in conditionatis: Ergo si standum sit Adversariorum principiis, res contingentes & liberæ, vel nullo modo sunt futurae ante decretum, & sic non datur scientia media: vel si sint futurae in signo antecedenti decretum, non solum conditionate, sed etiam absolute futurae sunt, subindeque in sua futuritione nullo modo à divina voluntate dependent; quod repugnat principiis fidei, & doctrinæ Apostoli asserentis Deum omnia operari secundum consilium voluntatis suæ, atque Augustino dicenti, Deum facere futura, ea prædestinando, & in sua prædestinatione futura nostra opera præscire, ut supra vidimus.

74. Deinde confutari potest Adversariorum responsio, & evidentè demonstrari, non solum futura absoluta, in sui futuritione, à decreto absolute, sed etiam conditionata, à conditionato pendere. Primò, quia (ut supra dicebamus) futurum est illud quod est determinatum in causa, ad habendam existentiam pro duratione sequenti: Ergo sicut nihil esse potest absolute futurum, nisi causa prima per decretum absolutum sit absolute determinata ab æterno, ad dandam illi existentiam in tempore; ita repugnat aliquid esse conditionate futurum, nisi eadem causa prima, per decretum conditionatum determinata sit ad illud producendum, si poneretur aliqua conditio.

75. Secundo, Esse futurum sub conditione, est aliquid reale, & non merum ens rationis: At non est aliquid reale intrinsecum rei quæ futura sub conditione dicitur, cum hæc pro tunc nihil sit, subindeque non sit capax denominationis intrinsecæ: Ergo est aliquid reale ab extrinseca forma proveniens: At hæc realis & extrinseca forma, nulla alia esse aut intelligi potest, quam liberum Dei decretum; cum id omne quod à causa prima dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero: Ergo illo non præsupposito, ac præintellecto in Deo, nihil potest esse, aut intelligi ab intellectu divino, ut futurum sub conditione.

76. Tertiò, Repugnat Deum cognoscere res ut possibiles, non præintellectà suâ omnipotentia, à qua constituitur potens illas producere: Ergo etiam implicat ipsum eas intelligere ut futuras, sive absolute, sive conditionate, non præintellecto decreto divino. Consequentia patet, sicut enim possibilitas ordinem dicit ad omnipotentiam Dei, ita & futuritio ad ejus decretum.

A Quarto, Futuritio conditionata dicit aliquam actualitatem, quam non includit mera possibilitas; id enim quod est conditionate futurum, dicit ordinem ad existentiam ut habendam, si poneretur aliqua conditio: illud verò quod est merè possibile, præscindit omninò ab ordine ad existentiam, & est prorsus indifferens ad illam habendam: At major illa actualitas, ordoque ille ad existentiam sub conditione habendam, non potest subterfugere divinam causalitatem; alioquin daretur gradus aliquis actualitatis & existentiae, qui à Deo ut prima causa non procederet: Ergo cum id omne quod à prima causa dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero, ut supra dicebamus, manifestum est, futuritionem conditionatam rerum contingentium, à decreto conditionato divinæ voluntatis pendere.

Denique, Quod est futurum conditionate, respicere debet voluntatem divinam alio modo dispositam, quam si esset merè possibile: At quod est merè possibile, respicit voluntatem divinam; ut omnino indifferentem & indeterminatam: Ergo quod est conditionate futurum, illam respicere debet, ut determinatam per aliquod liberum Dei decretum, non absolutum, sed conditionatum.

§. V.

Præcluditur aditus solite evasionis Adversariorum.

Mirum est quantum hæc argumenta premant & torqueant Adversarios, unde ut ab illis se expediant, in omne latus se vertunt, nihilque intentatum relinquunt; omnes tamen eorum solutiones, quocunque modo explicentur, ad hanc tandem reducuntur, quòd cum res conditionate futura, non sit effectus absolute existens, sed sub conditione, non requirit influxum divinum præsentem realiter, sed tantum objective; & eodem modo requirit decreti existentiam, non exercitam, sed objectivam: id est, sufficit quòd Deus cognoscat se habiturum decretum, ex hypothesi quòd causa secunda libera, constituta in tali rerum ordine, & sub talibus circumstantiis, operatura sit. Hoc itaque volunt inter futura absoluta & conditionata interesse discrimen, quòd absoluta dependent à decreto actuali, & exercito, & actu posito, ac existente in Deo: conditionata verò non requirunt decretum actu posito, & existens in voluntate divina, sed tantum decretum quòd esset, & poneretur, si poneretur conditio. Existentia enim causæ, inquit, habere debet proportionem cum existentia effectus; unde sicut necessarium est, ut effectui qui est, assignetur causa quæ pariter sit, ita sufficit, si effectui qui erit, assignetur causa quæ erit, & effectui qui esset, causa quæ esset: quia ergo futura conditionata, nec sunt, nec erunt, sed solum essent, si conditio poneretur; satis est ut pro illis assignetur in Deo, aliquid decretum quòd esset & poneretur, si poneretur conditio.

Hanc responsonem plurimum extollunt quidam Recentiores, eamque putant esse veluti murum æneum, ad infringendos omnes impetus, & eludenda omnia tela Thomistarum. Hoc tamen effugium facillimè potest impugnari, & murus ille, sine ariete, & sine ullo tormento bellico, penitus infringi.

87. In primis enim, sicut ad sonitum & clangorem tubarum sacerdotalium, muri Jericho olim corruerunt, ut refertur Josue 6. Ita ad sonitum Augustinianæ tubæ, statim corruit murus ille, non æneus, sed luteus Adversariorum. Si enim vera est regula, quam (ut supra vidimus) frequenter tradit Augustinus in libris de prædestinatione Sanctorum, & de dono perseverantiæ, nimirum quod Deus in sua prædestinatione præscit futura, & quidquid à Deo præscitur, ab illo etiam prædestinatur: manifestum est, quod sicut Deus, de facto præscit futura conditionata, etiam de facto illa prædestinat & prædefinit; & quod si de facto ea non prædestinat, sed solum prædestinasset, etiam de facto illa non scit & cognoscit, sed tantum scivisset & cognovisset. Si quidem, juxta Augustinum, hæc duo, præscientia, & prædestinatio, respectu bonorum, in Deo, eodem modo se habent, & ut ita loquar, eodem passu incedunt: unde si præscientia est actu in Deo, in illo etiam debet esse actu prædestinatio; & è contra, si prædestinatio non sit actu in illo, sed tantum esset, etiam non est actu in illo, sed tantum esset præscientia.

82. Secundò, Decretum illud, quod Adversarij dicunt objectivè existere in mente divina, pro illo priori quo cognoscitur futura conditionata, non objicitur menti divinæ, ut merè possibile, ut constat; à decreto enim purè possibili non sumitur denominatio futuri, sed tantum possibile, in effectibus voluntatis divinæ: non objicitur etiam pro tunc ut futurum, cum futuritio repugnet divinis decretis, ut supra contra Suarem ostendimus: Ergo pro illo priori, objicitur intellectui divino, ut præsens, & exercitè existens; cum inter possibile, futurum, & præsens, nullum detur medium; & consequenter, cum intellectus divinus sit omnino infallibilis, divinum decretum verè pro tunc est præsens, & exercitè existens.

83. Dices, Illud pro illo priori objici intellectui divino ut futurum, non quidem absolute, sed conditionatè; ex hypothesi scilicet quod causa secunda libera, constituta in tali rerum ordine, & sub talibus circumstantiis, operatura sit.

84. Sed contra: Non minus repugnat divinis decretis conditionata futuritio, quam absoluta: Ergo hæc responsio falso nititur fundamento. Probatür Antecedens: Ideo repugnat illis futuritio absoluta, quia voluntati divinæ repugnat absoluta mutatio: Sed etiam illi repugnat mutatio conditionata: Ergo & conditionata futuritio. Major est certa, ut enim docent Theologi infra quæst. 19. si daretur in Deo decretum absolute futurum, mutaretur Dei voluntas, quia transiret de non volente pro aliquo instanti in quo, in volentem pro alio. Minor etiam constat, nam divinæ voluntati, sub quacumque consideratione, repugnat mutari.

85. Confirmatur & magis explicatur hæc ratio. Conditionata futuritio decreti consistit in eo quod decretum sit futurum, si ponatur aliqua conditio: At decretum esse futurum sub aliqua conditione, arguit divinam voluntatem sub tali conditione mutandam; ut esse futurum absolute, arguit absolute mutandam esse: Ergo si Deo repugnet conditionata mutatio, repugnat etiam illi conditionata futuritio decreti.

86. Confirmatur amplius. Futuro conditionato nequit repugnare transitus in futurum absolu-

Tom. I.

A tum, si purificetur conditio: Sed quavis purificata conditione, repugnat divinis decretis, quod sint absolute futura, cum repugnet divinam voluntatem absolute mutari: Ergo non possunt divina decreta obtinere rationem futuri sub aliqua conditione.

Tertiò principaliter arguitur. Si verum est illud quod dicunt Adversarij, nimirum quod sicut effectus qui est requirit causam quæ sit, ita effectui qui erit, sufficit causa quæ erit, & effectui qui esset, causa quæ esset; sequitur quod futura absoluta non requirant in Deo aliquod decretum actuale & exercitum, seu quod sit actu in voluntate divina, sed tantum decretum quod erit, & quod ponetur; & ita quod omnia sint futura, tam absolute, quam conditionatè, independentè à decreto actuali & exercitio divinæ voluntatis, quod Adversarij non admittunt. Sequela probatur: Futura absoluta non sunt actu, ut constat, sed erunt & ponentur in aliqua differentia temporis: Ergo si effectui qui erit, sufficiat causa quæ erit, ad hoc ut aliquid sit absolute futurum, non requiritur decretum quod actu sit, sed sufficit decretum quod erit.

Dices, Disparem esse rationem, quia cum futura absoluta sint habitura suum esse, merito supponunt decretum circa talem futuritionem: At verò futura conditionata, cum nunquam sint habitura esse, sed essent habitura, si conditio poneretur, non supponunt decretum actuale quod Deus habeat formaliter, sed tantum quod haberet, si poneretur conditio.

Sed contra primò: Licet in futuris conditionatis non sit aliqua entitas actualis, reperitur tamen in illis veritas actualis, libera & contingens: Hæc enim propositio, *Si Christus apud Tyrios predicasset, penitentiam egissent*, non minus est vera, pro illo signo quò futura conditionata cognoscuntur à Deo, quam ista, *Antichristus erit*: Sed omnis veritas actualis, libera & contingens, supponit necessariò decretum actuale liberum primi agentis; aliter talis veritas esset independentis, & per essentiam talis: Ergo futura conditionata præsupponunt decretum Dei, nedum objectivè cognitum, sed etiam actuale & exercitum.

Secundò, Licet res conditionatè futura, tempore futuritionis non habeat actualem existentiam, imò interdum nunquam eam de facto habitura sit, defectu conditionis quæ nunquam purificabitur; dicit tamen ordinem ad illam habendam, si poneretur conditio: qui ordo præsens est, & non futurus, futuritionis tempore, ut docet D. Thomas quæst. 12. de veritate art. 10. ad 2. unde cum talis ordo ad existentiam, exposcat in Deo aliquam causam præsentem & existentem, quæ non potest alia esse aut concipi, quam decretum actuale & exercitum voluntatis divinæ; futura conditionata non minus requirunt in Deo decretum actuale & exercitum, quam absoluta.

Addo quod, si non obstante quod res absolute futura non existat de facto, sed certitira sit, petit nihilominus decretum existere de facto, jam non est eadem ratio de divinis decretis, & de aliis causis: siquidem illa solum ut futura exiguntur ad absolutam futuritionem, decretum autem divinum, ut exercitè existens, ad illam requiritur; & consequenter ex eo quod aliæ causæ, solum ut futura sub conditione exigantur ad conditionatam futuritionem suorum effectuum, non re-

Pp iij

92. Quæ colligunt Adversarij, quod hoc ipsum sufficiat in divino decreto.

Quarto impugnari potest principalis responsio, ex absurdo & inconvenienti quod ex illa sequitur. Si enim scientia quam Deus habet de futuris conditionis, nullum supponat in voluntate divina decretum actuale & exercitum, nullo modo erit Deo libera, sed omnino necessaria, sicut scientia simplicis intelligentiæ: Consequens est falsum, nec admittitur ab Adversariis, qui volunt scientiam conditionatorum vocari *mediam*, quia mediat inter scientiam liberam & necessariam, ac de utraque participat; & partim libera, partim necessaria est: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: Ut aliqua scientia sit alicui libera, supponere debet aliquem actum voluntatis, à quo imperetur, vel à quo ejus objectum dependeat: Ergo si scientia conditionatorum in Deo nullum supponat actuale decretum, à quo imperetur, & à quo futurum conditionata rerum contingentium dependeat, non erit Deo libera, sed purè naturalis, & necessaria.

Respondebis, talem scientiam posse dici Deo liberam, quamvis nullum supponat in voluntate divina decretum actuale & exercitum, in quo fundetur; quia cum versetur circa res contingentes & liberas, conditionatè futuras, ita Deo convenit, quod potuit illi non competere.

93. Sed contra: Hoc quod est taliter esse, quod potuerit non esse, non sufficit ad conceptum libertatis, nisi possit esse vel non esse ab intrinseco, hoc est ratione propriæ voluntatis: Ergo si scientia conditionatorum possit Deo non convenire solum ab extrinseco, & ratione tantum contingentia & libertatis creatæ, non verò ab intrinseco, & ratione voluntatis divinæ, determinantis illorum futuritionem, non poterit dici Deo libera. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. In hoc distinguitur contingens à libero, quod contingens taliter est quod potest non esse, ratione alicujus extrinseci: v. g. fructus arboris dicitur contingens, quia potest non esse, & impediri à gelu, vel à grandine, aut aliis causis extrinsecis; liberum autem à principio intrinseco potest esse vel non esse: Ergo id quod potest non esse, vel alicui non convenire, solum ab extrinseco, non verò ab intrinseco, & ratione propriæ voluntatis, licet possit dici contingens, nullo tamen modo potest dici liberum; & ita juxta hanc responsionem, scientia conditionatorum erit quidem Deo contingens, non tamen libera, quod est absurdum. Imò si talis scientia conveniat Deo ante omne decretum actuale & exercitum, conveniet illi non solum contingenter, sed etiam casualiter & fortuito: tunc enim aliquid convenit alteri fortuito & à casu, quando illi accidit præter intentionem: Sed scientia conditionatorum, supposito quod conveniat Deo ante omne decretum actuale & exercitum, conveniet illi præter intentionem; erit enim in eo ante omnem actum voluntatis divinæ, & consequenter ante omnem intentionem divinam: Ergo conveniet Deo casualiter & fortuito, quod absurdissimum est, & divinæ providentiæ & sapientiæ injuriosum.

94. Quinto contra principalem solutionem sic arguo: Vel decretum illud quod assertores scientiæ mediæ volunt existere tantum objective in mente divina, & non esse actuale & exercitum, sed futurum & ponendum, si poneretur conditio, est prædeterminans, seu causans liberi arbitrii determinationem, vel purè indifferens, & expectans determinationem à voluntate creatâ: Si primum dicatur, libertatem tolleret, juxta principia Adversariorum: si verò secundum asseratur, ab illo non poterit oriri determinata futuritio rerum contingentium, & liberarum, subindeque non erit sufficiens ad salvandam in Deo rationem primæ causæ, respectu futuritionis conditionatæ illarum, & ordinis ad existentiam qui in ea includitur. Sequela patet, cum enim decretum indifferens non magis connectatur cum assensu, quam cum dissensu voluntatis creatæ, & indifferenter ad utrumque se habeat; non magis causat futuritionem, quam non futuritionem actuum nostrorum liberorum. De quo fusè in Tractatu de voluntate Dei, quando decreta indifferencia refellemus.

Denique si conditio quæ suspendit existentiam futuri, suspendat etiam actum decreti, sequitur voluntatem salutis omnium hominum (quam D. Thomas, supra relatus, docet esse conditionatam ex parte objecti) promissiones Dei, seu communes, seu privatas, aliquam conditionem nunquam implendam importantes, nullum actum divinæ voluntatis ponere, sed omnes suspendere, & esse merè possibiles; quandoquidem sunt de re conditionatè futura, nunquam implenda: quod absurdum est, & à communi Theologorum sententia alienum. Unde mirum est, quod cum assertores scientiæ mediæ rejiciant decreta conditionata solum ex parte objecti, quæ admittuntur à Thomistis, & quæ, ut fatetur Suarez, nullam ponunt imperfectionem in Deo, ipsi tamen affingant decreta conditionata ex parte subjecti, quæ imperfectionem potentialitatis & suspensionis important, velintque conditionatorum scientiam non importare decretum actuale & exercitum in voluntate divina, sed tantum futurum & ponendum, si poneretur conditio, quod est esse conditionatum ex parte subjecti, ut supra declaravimus.

¶ VI.

Quintum argumentum ex inutilitate scientiæ mediæ, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis.

Defensores scientiæ mediæ, ad duo præcipue capita illius necessitatem vel utilitatem reducunt. In primis volunt eam esse utilem vel necessariam, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, seu ad fundandam certam & infallibilem futurorum absolutorum notitiam; quia existimant, quod nisi Deus prius per scientiam illam exploratricem, creatæ voluntatis fibras, & cordis humani recessus exploraret, & videret quid homo in his vel illis occasionibus & circumstantiis positus, ex innata libertate voliturus sit, sub concursu indifferenti, quem illi offert; non posset quidquam certò & infallibiliter statuere, circa salutem & conversionem hominum; & se exponeret periculo ut id non fieret, quod efficaciter intendit.

Deinde scientiæ mediæ necessitatem vel utilitatem reperunt ex libertatis concordia cum prædestinatione & gratia efficaci: arbitrantur enim certitudinem prædestinationis, & divinæ gratiæ efficaciam, cum libertate nostra non aliter posse componi, quam recurrendo ad prævisionem futuri consensûs per scientiam mediæ, & censent quod si divinum decretum, & gratia ex illo pro-

Disput. 5. art. 3.

95.

Disput. 5. art. 2.

Disput. 5. art. 2. §. 1. nota 1. tabula 1.

96.

97.

manans, consensum & determinationem nostræ voluntatis, prioritate naturæ & causalitatis antecederet, ejus libertatem violaret, & necessitatem antecedentem, libertati inimicam & adversantem induceret.

Ut ergo scientiæ mediæ inutilitas evidenter ostendatur, demonstrandum est, illam ex neutro capite esse necessariam, id est nec ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, nec ad ineundam, vel explicandam libertatem creatæ cum prædestinatione & gratia efficaci concordiam. Primum ostendemus in hoc paragrapho, alterum in sequenti.

98. Dico ergo primò: Scientiam mediā non esse necessariam ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, seu ad fundandam certam & infallibilem futurorum absolutorum notitiam.

Probatur primò argumento desumpto ex principiis Adversariorum. Ut Deus per scientiam mediā dirigeretur in suis decretis absolutis, deberet dari in intellectu divino prioritas quadam & subordinatio inter cognitionem futurorum conditionatorum & absolutorum, ratione cujus Deus prius in aliquo signo rationis exploraret res contingentes & liberas, sub statu conditionato, quam sub statu absoluto: v. g. quid faceret Petrus, si in his aut illis occasionibus & circumstantiis poneretur, & ad quid determinaret concursum indifferentem quem illi offerret: Sed hoc non potest dici, juxta Adversariorum principia: Ergo &c. Major admittitur ab Adversariis, potissimum à Fonseca, qui fatetur ad vincendas difficultates quæ passim emergebant de prædestinatione & providentia, se excogitasse hanc conditionatorum & absolutorum distinctam cognitionem, nempe ut scientia conditionatorum prævia esset & exploratrix ad absolutorum scientiam, & hoc etiam sæpius suo libro fatetur P. Annatus, præsertim disp. 2. contra Anonimum, ubi concedit scientiam mediā futuri conditionati esse priorem scientiā absolutorum, & illi præluere, sicut intellectionem volitioni, ac illi præire, sicut generationem Verbi, processioni Spiritus Sancti. Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Nulla potest dari prioritas & subordinatio in intellectu divino, inter absolutorum & conditionatorum scientiam; nec Deus prius explorare res contingentes & liberas, sub statu conditionato, quam absolute; si nullum possit dari instans, vel signum rationis, in quo res contingentes & liberæ sint prius cognoscibiles ut conditionatè futuræ, quam absolute: Sed ita est quòd juxta Adversariorum principia, nullum potest assignari instans vel signum rationis, in quo res contingentes & liberæ, sint prius cognoscibiles ut futuræ conditionatè, quam absolute: Ergo nulla potest dari prioritas & subordinatio in intellectu divino, inter absolutorum & conditionatorum scientiam. Major constat, Minor probatur. Defensores scientiæ mediæ, ideo volunt res contingentes & liberas esse conditionatè futuras, in signo antecedenti divinum decretum, & ut tales à Deo cognosci per scientiam mediā; quia possunt de illis formari propositiones contradictoriæ, quarum una debet esse determinatè vera, & altera falsa, & consequenter objectum illarum determinatè futurum, vel non futurum. Vel ut alij volunt, quia in tali signo potest fieri suppositio eventus futuri, seu supponi quòd res illa aliquando erit, si ponatur talis vel talis conditio, quod existimant sufficere ad ratio-

A nem futuri, quòd ita definiunt: *Futurum est illud quod aliquando habebit existentiam*; & hoc potissimum fundamento nititur P. Annatus, atque ex hac definitione, quasi apud omnes recepta, præcipua Thomistarum argumenta solvere conatur. Atqui hæc dux causæ, seu probationes pro veritate & futuritione conditionatorum in signo antecedenti divinum decretum, militant etiam pro futuris absolutis, quia ex illis pariter formari possunt propositiones contradictoriæ, & supponi quòd aliquando erunt, subindeque definitio illa futuri quam tradit P. Annatus, ipsis competere: Quid ergo impedit quin jure conditionatorum fruantur, illisque pariter competat determinata veritas objectiva & futuritio, in illo signo antecedenti divinum decretum in quo Adversarij in Deo constituunt scientiam mediā? Imò cum propositiones contradictoriæ de conditionatis, componantur ex absolutis simplicibus, & quælibet pars sit aliquo modo prior toto; propositiones contradictoriæ de futuris absolutis, prius debent esse veræ & cognoscibiles à Deo, quam contradictoriæ de futuris conditionatis; subindeque earum objecta, nempe futura absoluta, prius habere rationem futuri, quam conditionata; & per consequens scientia absolutorum in Deo præcedere debet conditionatorum notitiam, si standum sit Adversariorum principis. Unde Pater Martinonus, novissimus Societatis Scriptor, §. 4. relatus, docet futura contingentia, tam absoluta, quam conditionata, esse determinatè vera & cognoscibilia ab intellectu divino, in signo antecedenti decretum; imò ex veritate & futuritione determinata, quam supponit inesse pro tali signo futuris absolutis, probat determinatam veritatem in conditionatis. Quare ipsa Adversariorum principia, penitus evertunt scientiam mediā, ejusque inutilitatem, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, apertè declarant.

99. Probatur rursus conclusio, & magis adhuc ostenditur inutilitas scientiæ mediæ, ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis. Deus in formandis suis decretis absolutis, circa salutem & conversionem hominum, sufficienter dirigitur per scientiam simplicis intelligentiæ: Ergo non indiget scientiā mediā directrice. Consequenter patet, Antecedens probatur. Deus per scientiam simplicis intelligentiæ comprehendit suam omnipotentiam, & videt in thesauris ejus latere infinita media, seu auxilia efficacissima, & suavissima, quibus potest voluntates hominum potenter & suaviter ad se pertrahere, quando & ubi voluerit, seu ut loquitur Ecclesia, *rebelles ad se propius compellere voluntates*: *Quis enim (inquit Augustinus) tam impiè despicit, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* Quid ergo opus est, ut per scientiam mediā quærat & exploret opportunitates & circumstantias temporis, & loci, vel genium, complexionem, aut temperamentum hominis? præsertim, quia *divina gratia tempus agendi semper adest, nec moribus hominum ulla fit ei mora, nec causis suspenditur ullis*, ut ait S. Prosper in carmine contra ingratos, cujus verba infra referemus.

Audiamus etiam Augustinum clarè docentem, tempus, & locum, aliasque circumstantias, à Deo prædefiniri suâ infinitâ providentiâ, non verò solum explorari suâ scientiâ: *Adulter (in-*

In En-
chirid.
cap. 28.

Art. 6.
§. 6.
100.

Homil. 23. inter 50. quit) non fuisti in illa tua vita pratorita, plena ignorantia, nondum illuminatus, nondum bonum, malumque discernens, nondum credens in illum qui te nescientem regebat. Hoc tibi dicit Deus tuus: regebam te mihi, servabam te mihi. Ut adulterium non committeres, suasor defuit: ut suasor deesset, ego feci. Locus & tempus defuit, & ut hac deesset, ego feci. Affuit suasor, non defuit locus, non defuit tempus: ut non consentiret, ego feci. Agnosce ergo gratiam ejus cui debes quod non admisisti. Mihi debet iste quod factum est, & dimissum vidisti: mihi debes & tu quod non admisisti: nullum enim est peccatum quod fecit homo, quod non possit facere alter homo, si desit rector a quo factus est homo.

101. Denique suaderi potest conclusio ab absurdo & inconvenienti quod sequitur ex Adversariorum sententia. Si enim Deus scientiam mediâ directrice disponderet prædestinationem & conversionem hominum, sequeretur non repugnare ex natura rei, & metaphysicè loquendo, esse aliquem hominem, quem Deus, de potentia etiam absoluta, convertere & prædestinare non posset: Sed hoc absurdissimum est, & repugnat supremo Dei dominio in nostras voluntates, atque supremæ Dei prædestinantis libertati; tunc enim in non prædestinando istum hominem, liber non esset, si quidem extremum positivum, nimirum prædestinationem in sua libera potestate non haberet: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Ex natura rei non repugnat dari hominem, qui in nullo tempore, & in nulla occasione, & cum nullis auxiliis ex se non efficacibus, velit se convertere; nam cum sit omnino contingens, ut ista media fortiantur suum effectum, & nullum ex illis ex se efficaciam habeat respectu effectûs, infalibilemque connexionem cum illo; licet moraliter loquendo impossibile sit, tamen ex natura rei non repugnat, ut sicut hoc aut illo medio, hac vel illâ occasione positus, non convertitur homo; ita nec positus aliis quibuscunque similibus convertatur. Cognosceret ergo Deus per scientiam mediâ, talem hominem, per nullum ex his mediis, & auxiliis moraliter tantum excitantibus, fore convertendum; ac proinde si directrice hac scientiâ, illius prædestinationem & conversionem, necessario debet dispondere, non poterit illum convertere, nec prædestinare; nulla enim media in sua scientia inveniet, quibus applicatis, talis homo infalibiliter convertatur.

102. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Deus non potest hominem prædestinare, nisi per scientiam mediâ prævideat, illum suæ vocationi liberè responsurum, si ponatur in his vel illis occasionibus & circumstantiis, alioquin vel jura libertatis humanæ violaret, vel se exponeret periculo ut non fieret quod efficaciter decernit, ut Adversarij docent: Sed dabilis est casus in quo homo, in omni occasione & circumstantia, divinæ vocationi supponatur resistens; siquidem nec singulæ vocationes, nec omnes collectivè, superant resistantiam liberi arbitrij, cum nulla illarum, juxta Adversarios, gaudeat efficacîâ, infalibiliter & ab intrinseco connexâ cum futuro consensu; & cum voluntas creata, in quibuscunque occasionibus & circumstantiis posita, possit cum qualibet gratia & vocatione componere resistantiam & dissentium; alioquin ut illi volunt, ejus libertas destrueretur. Ergo si prædestinatio necessario supponat directionem scientiæ mediæ, & provisionem futuri consensûs voluntatis hu-

A manæ, sequitur esse casum, metaphysicè saltem, possibilem, in quo Deus, de potentia etiam absoluta, hominem convertere & prædestinare non possit: Hoc autem falsissimum & absurdissimum esse, quis non videat? ut enim ait Augustinus in Enchir. cap. 97. *Vbi est illa omnipotentia, quæ in celo & in terra, omnia quæcumque voluit, fecit?*

§. VII.

Sextum argumentum, ex inutilitate scientiæ mediæ ad conciliandam humanam libertatem cum prædestinatione & gratia efficaci.

B Ico secundò: Scientiam mediâ non esse utilem aut idoneam ad conciliandam humanam libertatem, cum prædestinatione & gratia efficaci. Ita, præter Thomistas, docent plures Doctores eximij ex omnibus Academiis & Ordinibus, quos referunt Alvares, Salmanticensis, Joannes à S. Thoma, & alij: inter hos ex Salmantina Academia præcipue eminent Curiel & Basilius Legionensis, viri toto orbe celeberrimi, qui licet scientiam mediâ aliquando docuerint; tamen sapientiores facti, eam retractarunt ac reprobarunt, quod certè non leve stabilimentum est nostræ sententiæ. Ex Academia Complutensi Villegas, ex Oseensi Gaspar Ram, ex Parisiensi Coqueus, & Isambertus, ex Duacensi Eltius, & Sylvius; & tandem ex Lovaniensi, omnes Doctores unanimi consensu rejecerunt scientiam mediâ, & de ea hoc tulere judicium seu censuram: *Sententia hæc Dei bonitatem obscurat, justitiam enervat, Scripturis illudit, Patrum testimonia in alieno sensu detorquet, humane rationis corruptioni applaudit, humilitatis fundamentum evertit, precandæ necessitatem non magnam relinquit, propriarum virium fiduciam ingenerat; in salutis negotio, quod præcipuum est homini donat, quod minus Deo: gratiam Dei libero subdit arbitrio, & ejus pedissequam facit, In summa à Pelagio non satis procul abscedit: Lutheri verò & Calvinii, & aliorum nostræ tempestatis hereticorum sententiam, dum ab ea videri vult quàm longissimè recedere, potentiusque debellare, magis imprudens stabilis atque confirmat.*

D Scotus etiam in 1. dist. 39. quest. 1. §. *Viso de contingentiâ rerum*, clarissimè rejicit scientiam mediâ, seu scientiam futurorum contingentium independentem à decreto, ac determinatione voluntatis divinæ; docet enim quòd propositiones de futuro contingenti, ante actum divinæ voluntatis, non sunt determinatè veræ, sed quasi neutre: voluntas verò divina, eligens unam partem, facit illam determinatè veram, & ex tunc certò cognoscuntur à Deo; quod non accidit in propositionibus necessariis, quæ quia in illo primo instanti ante determinationem divinæ voluntatis sunt veræ, utpote quæ in sua veritate dependent à voluntate divina, idèo in illo primo instanti cognoscuntur à Deo, subditque: *Tunc autem, id est, in illo primo instanti, non sunt vera contingentiâ; quia nihil est tunc per quod habeant veritatem determinatam: posita autem determinatione voluntatis divinæ, jam sunt vera, videlicet pro illo secundo instanti; & hæc eadem erit ratio intellectui divino intelligendi ista, quæ sunt jam vera in secundo instanti.* Quò nihil clarius & expressius contra scientiam mediâ dici potest. Unde si qui ex Franciscana familia illam admittunt, non Scoti, sed Molina discipuli, quantum ad hoc, dicendi sunt.

Nonnulli

105. Nonnulli quoque ex Patribus Societatis Jesu, scientiam mediam ut inutilem ad conciliandam libertatem cum prædestinatione, & decretis absolutis rejiciunt, præsertim Henricus Henriquez, Typhanus, & Azorius, quorum verba & textus expressos infra in Apologia Thomistarum referemus. Imò Azorius libro 4. instituit. Moral. cap. 22. quæst. 1. quod olim de Cicerone Augustinus dixit, ut faceret homines liberos, fecisse sacrilegos, de junioribus Theologis sue Societatis asserit, Pauci (inquit) juniores Theologi, fortassis involuntariam nostram liberam faciunt, faciunt sacrilegam, dum negant Deum libera nostra opera bona prædestinare: His adjungi potest Joannes Lallemandet, recentissimus Scriptor Ordinis Minimorum: ille enim tomo primo cursus Theologici disput. 8. partitione 3. ostendit, nec Magistrum sententiarum, nec alios veteres Theologos, in lectione Sanctorum Patrum veratissimos, neque Patres Concilij Tridentini, scientiam mediam agnovisse, nec illam adhibuisse ad conciliandam libertatem nostram, cum prædestinatione, & gratia efficaci, & tandem ironice sic concludit: *Quanta igitur ignorantia tenebre in antiquis Theologis, & quanta lux illuminans de novo præcipua Religionis nostræ mysteria, apud RR. Patres Societatis orta!* His præmissis.

106. Probatur primò conclusio, & demonstratur inutilitas scientiæ mediæ ad conciliandam libertatem, hoc discursu. Augustinus rectè cum nostra libertate, certitudinem prædestinationis, & efficaciam gratiæ composuit: Sed ad talem concordiam stabilendam & explicandam, non adhibuit scientiam mediam: Ergo ad hoc illa non est necessaria, vel idonea. Major non potest sine temeritate negari, cum doctrina Augustini, in materia prædestinationis & gratiæ; à Cælestino Papa, in Epistola ad Episcopos Galliarum, & à Leone, tertio post Cælestinum Pontifice, laudata & approbata fuerit, ut refertur in præfatione ad librum de prædestinatione Sanctorum; illamque Romanam Ecclesiam semper amplectam fuisse, constat ex Hormisda Papa in Epistola ad Possessorem Episcopum, & ex Joanne secundo in Epistola ad Avienum Senatorem.

107. Tota ergo difficultas devolvitur ad Minorem, quæ multipliciter demonstratur. Primò ex confessione ipsius Molinæ, qui in hac causa est veluti Coriphæus, & Antesignanus; ille enim in concordia Vllsippone edita anno 1588. fol. 487. loquens de scientia mediâ dicit, *Si ea data & explanata fuisset ab Augustino, fortè nunquam Pelagiana hæresis fuisset exorta, neque Lutherani tam impudenter libertatem arbitrij nostri fuissent ausi negare, obtendentes cum divina gratia & prædestinatione coherere non posse; neque ex Augustini opinione, concertationibusque ejus cum Pelagianis, tor fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos defecissent; facileque reliquæ illæ Pelagianorum in Gallia, quarum in Epistolis Prosperi & Hilarij fit mentio, fuissent extinctæ &c.* Quibus verbis apertè proficitur Molina, D. Augustinum non adhibuisse scientiam mediam, ad stabilendam vel explicandam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci; illumque strenuè quidem laborasse, & dimicasse, ut fidem adversus Pelagianos propugnaret; sed minùs feliciter, quia legitimam viam defendendi, & conciliandi libertatem humanam, cum prædestinatione, & gratia efficaci, nempe scientiam mediam, vel nescivit, vel non explanavit:

Tom. I.

A & quia tam potens antidotum, & alexipharmacum, adversus Pelagij venena, & pestiferam hæresim, ab ejus memoria excidit, vel uti hoc remedio neglexit, hanc pestem omnino non abstulit, & reliquias illas Pelagianorum, de quibus in Epistolis Prosperi & Hilarij fit mentio, totaliter non exinxit. Denique quia lux illa Molinistica, eitunc non affulit, sub quadam veluti caligine existens, ad rem non attendit, ut idem Auctor loquitur, ibidem membro 6. §. *Quoad Augustinum.* Quâ prudentiâ & sapientiâ hæc dicta sint, iudicio prudentis Lectoris relinquo: interini tamen ex confessione Molinæ habetur, Augustinum non adhibuisse scientiam mediam, ad stabilendam, vel exponendam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci. Quid ergo adhuc egemus testibus?

B Secundo probatur eadem Minor: Juxta Augustinum libro de gratia Christi cap. 47. & libro 4. contra Julianum cap. 8. *Ista questio ubi de arbitrio libertatis, & Dei gratiâ disputatur* (& idem est de prædestinatione) *ita est ad discernendum difficilis, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratiâ videatur: quando autem asseritur Dei gratiâ, liberum arbitrium putetur auferri.* Verba sunt Augustini. Quare ut arbitrij libertatem, & simul Dei gratiam defenderet, semper ad scientiam altitudinem, & Dei inscrutabilitatem, cum Paulo confugebat. At juxta Adversarios, conciliatio ista per scientiam mediam, facillima est, & quando illâ mediante, divina gratia defenditur, liberum arbitrium ne apparenter quidem auferri putatur: Ergo conciliatio Augustini, certitudinis prædestinationis, & efficaciarum divinæ gratiæ, cum libertate nostra, non est per scientiam mediam.

C Tertiò, Ex modo conciliandi libertatem nostram cum efficacia gratiæ, & certitudine prædestinationis, tradito ab Augustino, plures ex fidelibus fuerunt turbati; quia scilicet astruebat vocationem secundum propositum, ex qua inferebant nostram libertatem everti, occasionemque torporis & negligentiarum hominibus exhiberi, ut in suis Epistolis testantur Prosper & Hilarius, & de hoc ab Augustino petunt edoceri; quomodo scilicet, ex isto vocationis modo, occasio negligentiarum vocatis non detur, & non vocatis ansa desperationis? Videatur Prosper propè finem Epistolæ, & Hilarius paulò ante medium, ubi hæreticorum nomine infert, ex vocatione secundum propositum, & perseverantiæ dono, prout ab Augustino traditur, inutilem fore exhortationem & correctionem. At ex efficacia & certitudine prædestinationis, non ab intrinseco, sed ex sola præscientia conditionata nostri consensû prævisi, qualiter à modernis astruitur, hæretici nunquam intulerunt hæc inconvenientia; imò ad hæc vitanda, hunc conciliationis modum Recentiores excogitarunt, eadem absurda ex prædestinationis certitudine, & efficacia gratiæ, prout à nobis ponitur, inferentes, quæ à Semipelagianis olim inferebantur ex Augustini sententia, ut vidimus supra art. 3. & fusius in Tractatu de voluntate Dei ostendemus. Ergo conciliatio Augustini non est per scientiam mediam, sed qualiter à nobis astruitur.

D Quartò, Efficacia gratiæ, & certitudo prædestinationis, juxta doctrinam Augustini, oritur ex omnipotentissima Dei potestate, & supremo dominio, quò magis habet in sua potestate voluntates hominum, quàm ipsi suas, ut docet de

108.

109.

Disp. 5.
art. 4.

110.

Q9

correctione & gratia cap. 14. At certitudo prædestinationis, & efficacia gratiæ, ex præscientia conditionata proveniens, talis non est: illa enim non descendit ex omnipotentissima Dei potestate, & ex supremo dominio quod habet in nostras voluntates, sed ex prævisione futuri consensûs, & potestate liberi arbitrij, pro suo nutu, & innata libertate, ad unum extremum se applicantis, & determinantis, sub concursu & auxilio Dei purè indifferenti: Ergo hic conciliandi modus, à mente & doctrina Augustini longissimè distat.

111. Quintò, Efficacia gratiæ, & consequenter prædestinationis, talis est de mente Augustini, ut de nolentibus faciat volentes, & de repugnantibus consentientes. Sic docet libro contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 19. Sed efficacia gratiæ, & prædestinationis, ex sola præscientia orta, non facit homines de nolentibus volentes, & de repugnantibus consentientes; sed de volentibus in statu conditionato, volentes in statu absoluto: Ergo ista efficacia, & modus conciliandi libertatem arbitrij nostri cum illa, non coheret cum doctrina D. Augustini, sed illi repugnat.

112. Denique Minor principalis suadet. Modus conciliandi libertatem cum prædestinatione, quem docet Augustinus, longe diversus est, & omnino oppositus illi quem docebat Faustus Semipelagianorum Coriphæus: Sed Faustus conciliabat libertatem cum prædestinatione, per præscientiam futuri consensûs; ut constat ex libro quem edidit de gratia & humanæ mentis arbitrio, in quo sæpe repetit, & inculcat, tanquam præcipuum suæ doctrinæ fundamentum, *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit*; & in eo D. Augustinum, suppresso nomine, sæpe accusat tanquam libertatis destructorem, Manichæum, & Gentilitiæ superstitionis reum; ut ibidem videri potest, & notat Sixtus Senensis libro 6. Bibliothecæ cap. 252. Videri etiam potest Baronius ad annum 490. ubi postquam retulit & ostendit libros Fausti de gratia & libero arbitrio, ab Hormisda Papa, & ab universali Ecclesia, tanquam hæreticos, & Pelagianam doctrinam continentes, fuisse damnatos, sic concludit ibidem num. 32. Tomo 6. pag. 343. *Cum igitur Fausti sententia, ubique ab Ecclesia Catholica fuerit contradicendum, videant quanto periculo, quidam ex Recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à S. Augustini sententia de prædestinatione recedant: cum alioquin arma non desint, quibus hæretici proficiantur.*

113. Ex his intelliges, non iniquè à Dominicanis accusatum fuisse Molinam, & ad tribunal Sanctæ Inquisitionis raptum, ut P. Annatus frequenter nobis objicit; non enim solum actum est in Molinam, quòd scientiam mediam invexerit, sed quòd ignotam dixerit Augustino, & ex ejus inscitia infeliciter contra Pelagianos pugnasse; nec posse Hæreticos vinci, nisi ex promptuario scientiæ mediæ nova arma subministrantur, quorum usum Augustinus nesciverit, cum magna animarum pernicie; & sub quadam veluti caligine extiterit, eò quòd fulgens illud scientiæ mediæ jubar ei non affulserit. Hoc certè malè habuit Dominicanos, imò ipsos Molinæ defensores, qui verba illa in D. Augustinum, & totam Ecclesiam contumeliosa, ex posterioribus Molinæ editionibus eraserunt; atque hac fraternà

A emendatione, publicam Ecclesiæ in ipsum sententiam averterunt.

114. Probatur rursus conclusio, & principaliter suadetur inutilitas scientiæ mediæ, ad conciliandam libertatem, cum efficacia gratiæ, & certitudine prædestinationis, ratione communi nostrorum Thomistarum. Certitudo, aut efficacia inferens, & causans libertatem, non potest illam destruire: At efficacia gratiæ, & certitudo prædestinationis, à scientia media independens, causat & infert libertatem consensûs: Ergo illam non destruit; & consequenter, ut stent simul efficacia gratiæ, certitudo prædestinationis, & nostra libertas, scientia media necessaria non est. Major & Consequentia patent: Minor autem probatur. Efficacia divinæ gratiæ, & certitudo prædestinationis, oriuntur & procedunt ex summa efficacia voluntatis divinæ: At efficacia summa divinæ voluntatis, exposcit ut non solum inferat substantiam consensûs nostri, sed etiam modum libertatis illius; quando vult ut fiat, & liberè fiat: Ergo efficacia gratiæ, & certitudo prædestinationis, ab efficacia divinæ voluntatis procedens, & illi innixa, ac in ea fundata, non solum infert & causat substantiam nostrorum actuum, sed etiam modum libertatis. Quà ratione usus est D. Thomas, ut efficaciam gratiæ cum nostra libertate componeret, quæst. 6. de veritate art. 3. ad 3. primo ad Annibal. dist. 47. quæst. 1. art. 4. ad 4. tertio contra Gentes cap. 94. in hac parte quæst. 19. art. 8. quæst. 22. art. 4. quæst. 23. art. 6. quæst. 83. art. 1. ad 3. 1. 2. quæst. 10. art. 4. ad 1. & pluribus aliis in locis, eamque fusè exponemus in Tractatu de prædestin. disp. 6. art. 2. ibique ex Reyerendissimo Patre Hyacintho Libelli, Sacri Palatii Magistro, ostendemus, hanc doctrinam, & modum conciliandi libertatem cum prædestinatione & gratia efficaci, ab ipso Ecclesiæ capite, & Apostolorum Principe primitus fuisse derivatum.

115. Illum etiam tradit Anselmus libro de concordia præscientiæ, prædestinationis, & gratiæ cap. 1. his verbis: *Quoniam quod Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem, nulla prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem; tunc necesse est esse liberam, & esse quod vult.* De quo fusè disputatione citatà, quæ erit de concordia libertatis cum prædestinatione.

116. Dices cum Patre Martinono: Implicat contradictionem, quòd Deus per decretum de se efficax, & physicè prædeterminans, causet in nostris actibus libertatem: Ergo modus ille conciliandi libertatem quem docent Thomistæ, impossibilis est, & contradictionem involvit. Consequentia patet, Antecedens verò probatur. Implicat quòd decretum imponens voluntati necessitatem antecedentem, causet in ejus actibus libertatem, & prædestinat illam infallibiliter simul & liberè operatum: sicut implicat Deum decernere ac prædefinite, quòd cæcus manens cæcus, & privatus potentiâ videnti, videat: Sed decretum prædeterminans, cum antecedit actus liberos nostræ voluntatis, imponit voluntati creatæ necessitatem antecedentem ad operandum: Ergo implicat quòd tale decretum causet in nostris actibus modum libertatis.

117. Respondeo primò, retorquendo argumentum, & demonstrando implicare contradictionem, quòd divinum decretum causet in nobis

modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Causare in nobis modum libertatis, est efficere liberam determinationem voluntatis humanæ; in ea enim consistit libertas actualis, sive usus & exercitium liberi arbitrij: Sed implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans: Ergo implicat illud attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat, Minor probatur dupliciter. Primo quia implicat, decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedit prioritate naturæ & causalitatis; cum omnis causa debeat esse prior factem naturæ suo effectu, ut docent Philosophi: Sed decretum antecedit prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat; Thomista enim nomine decreti prædeterminantis, nihil aliud intelligunt, quam decretum antecedit liberam determinationem voluntatis, prioritate causalitatis, & naturæ: Ergo implicat decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

Secundò probatur eadem Minor. Implicat determinationem voluntatis humanæ causari à decreto purè indifferenti. Tum quia, ut passim docet D. Thomas, à principio indifferenti, ut indifferens est, non exit actus determinatus, nisi ab alio determinetur. Tum etiam, quia decretum indifferens expectat determinationem à libero arbitrio. Ergo modus conciliandi libertatem creatam, cum ratione primæ causæ in Deo, per scientiam mediam, & per decretum purè indifferentem, impossibilis est, & manifestam involvit contradictionem: cum evidenter repugnet, à decreto purè indifferenti, & à voluntate humana determinabili, ejus liberam determinationem causari.

119. Respondeo secundò, negando Antecedens: ad cujus probationem, nego Majorem; licet enim decretum prædeterminans antecedit actus nostros liberos, & liberam determinationem voluntatis nostræ, prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem antecedentem. Tum quia voluntas, ut subest tali decreto, retinet potentiam ad actum oppositum; eò quòd illud nunquam determinet voluntatem ad agendum, nisi priùs tempore, vel naturæ, applicet intellectum ad representandum objectum ad quod illam movet, sub indifferentia objectiva judicij, quæ est proxima radix libertatis, & quæ posita in intellectu, implicat voluntatem necessitari, ut disputatione suprâ citatâ ostendimus. Tum etiam, quia licet tale decretum, & motio, vel gratia efficax ex illo proveniens, non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis, æquivalenter tamen ad illos consequitur: quia consequitur ad aliquid in quo continetur, & à quo causatur nostra libertas: scilicet ad efficaciam divinæ voluntatis; ut ibidem fusè declarabimus, & argumenta quæ Pater Annatus in libro pro defensione scientiæ mediæ edito, in contrarium adducit, exactè discutimus, & diluimus.

§. VIII.

Aliis argumentis confutatur scientiæ mediæ.

PRÆTER argumenta præcedentibus paragraphis adducta, plura alia suppetunt ad impugnandam scientiam mediam, quæ breviter & compendiosè hic attingemus, ea enim lato calamo,

Tom. I.

A & stylo eleganti, prosequitur P. Baronius in libro de libertate humana & gratia divina. *Disp. 2.*

Primum potest sic proponi: Tota veritas & notitia futurorum, nititur transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum, qui nec fieri, nec cognosci potest, nisi detur vel cognoscatur causa externa illius transitus: Atqui non potest alia illius transitus causa externa, præter voluntatis divinæ decretum, assignari: Ergo in illo & vi illius cognoscuntur futura, non verò per scientiam mediam, in signo rationis illud antecedente.

Respondet P. Annatus, negando Majorem, quæ asserit futurorum veritatem & notitiam niti transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum; quia (inquit) ad verum transitum requiritur rem aliquod tempus sub priori statu transigere, antequam ad alterum deducatur, quod rebus futuris competere nequit, cum futuro illis conveniat ab æterno.

Sed si valeret hæc solutio, seu ratiocinatio, posset aliquis negare Solem & Angelum, & quamlibet rem permanentem, ab æterno creatam (ut creati nihil repugnat) transire à non ente & nihilo, ad esse; quod absurdum est, cum ad talem transitum satis sit ex propriis meritis deberi rei create statum nihili, & potuisse per totam æternitatem, vel ad tempus, in eo detineri. Quid verò horum deest futuris quibuscumque à Deo præscitis ab æterno, ut illis non minus transitus à possibili ad futurum competat, quam ut rebus ab æterno creatis transitus à nihilo ad esse; cum reverà eadem res quæ modò dicitur futura, potuerit esse sub statu rei purè possibilis, & talis status ei debeatur?

Non minus absurdum est quod asserit idem Author, ad transitum actus liberi de possibili ad futurum, sufficere indifferentiam causæ ad utrumlibet, quæ supposita, putat perinde securum actum liberum, sicut ex possibilitate ignis, cum providentia illius naturæ accommodata, futura est calefactio. Quid enim incredibilius, perinde à voluntate sui determinativa, nullâ nec à se nec à Deo determinatione præviâ, oriturum qui certo sciatur actum liberum, sicut ab igne stupæ applicato calefactionem: ut enim ait S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. *Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud: unde à contingente ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid quò determinetur ad unum.* Unde merus est paralogismus, ejusdem Authoris argumentatio pro veritate conditionatorum ante decretum Dei, ex comparatione causæ necessariæ ad liberam. Quæ ratione (inquit) se habet causa necessaria & determinata ad effectum absolutè & conditionatè futurum, ita se habet causa libera, ut est sui determinativa: Atqui ex illa consequitur effectus determinatus, & hoc certo scitur à Deo ante decretum: Ergo pariter ex causa libera, & sui determinativa, consequitur effectus certo futurus, & scitus à Deo ante decretum. *Mirum est sanè* (inquit P. Baronius)

Lib. de à duobus extremis adeo remotis, potuisse eundem effectum deduci. Si valeat ejusmodi illatio, verum erit quodlibet ex quolibet fieri. A causa necessaria deducitur effectus necessarius, quia non potest aliter, nec quidquam aliud agere: causa verò libera & sui determinativa, potest utrumlibet, nec ex Adversariis potest quidquam certi de illa statui, in quam partem infallibiliter inclinet, donec secutus fuerit dubium tollens suâ præsentia effectus.

Qq ij

Et hunc si superis placet aequabimus effectui ex causa necessaria & determinata consecuto ! Certè hæc Adversarij consequentia (ut Caietanus aliâ occasione dixit) nunquam trahetur ex antecedente posito, etiam si centum boum paria admoventur.

24. Secundum argumentum : Futura conditionata, qualia extant in Scriptura, de conversione Tyriorum, factis apud ipsos miraculis, quæ edita fuerant apud Judæos, de prodicione Davidis à Ceilitis faciendâ, si apud ipsos moraretur, dum Saul accessisset, & alia id genus futurorum conditionatorum, habent veritatem certam, scitam à Deo, quæ ad liberorum ordinem pertineat, & distinguitur à veritate quæ inest hujusmodi rebus, ut purè possibilibus, aut ut futuris sub distinctione : Sed hujusmodi veritatis, ut libera, & distinctæ à veritate possibilium, aut sub distinctione futurorum, nulla potest dari aliâ causa, nisi actuale Dei decretum, ex parte subjecti seu potentia absolutum, & conditionatum ex parte objecti : Ergo hujusmodi futura non possunt cognosci ut vera, nisi in decreto actuali, subindeque excludenda est scientia media ad hoc inducta, ut ante decretum actuale hujusmodi futura cognoscantur. Major est evidens, Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Causa veritatis quæ hujusmodi conditionatis inest, non potest esse decretum indifferens quod fingunt Adversarij in Deo, pro signo antecedenti scientiam mediam ; cum tale decretum sit commune ad veritatem possibilem, & futuri disjunctivè ; & quod multis est commune, non possit esse causa discretionis & determinationis : neque etiam decretum actuale posterius, pendens à prævisione futuri consensûs voluntatis creatæ, cum posterius non possit esse causa prioris : Ergo necessariò recurrendum est ad actuale decretum prius, prædefinitivum futuri, quod sit causa prima & propria hujus veritatis ; & nisi ad illud recurramus, sequitur dari aliquid horridum in tota Theologia & Philosophia, nimirum statum illum futuri determinatè, distinctum à statu possibilem, aut futuri disjunctivè, cui nihil in Deo respondeat, à quo efficiatur, aut quod participet, ut rectè discurrit Joannes à Sancta Thoma disp. 14. art. 4. Unde immeritò dicit P. Ananatus, non videri probabilitatem hujus consequentia, nec satis digestam hanc ratiocinationem : hic enim discursus clarissimus est, & nihil indigestum habet, nisi stomacho debili, aut fastidienti.

Idem argumentum fusè & eruditè prosequitur Ildephonus Michaël Tomo 1. in 1. p. quæst. 14. dubio 3. cap. 4. ubi sic discurrit : Objectum aliquod creatum transire de statu possibilitatis, & accedere aliquoties ad statum existentia & futuritionis, exiens à mera possibilitate, & quod hoc fiat sine influxu, & interventu, & voluntate prima causa, quid inintelligibile & imperceptibile est. Et hoc asruitur in ista scientia media ab ejus Authoribus : nam futura illa contingentia conditionata, sunt in statu futuritionis conditionate, ac per consequens exierunt à statu mera possibilitatis, & hoc sine interventu, vel influxu, vel causalitate prima causa. Item in tali objecto futuro conditionatè reperitur determinatio veritatis, & applicatio ad veritatem, cum tamen de se talia objecta sint indifferencia & indeterminata, possintque habere & veritatem & falsitatem ; & tamen prima causa nullum influxum habuit in tali determinatione & ap-

A plicatione. Est autem prima causa, etiam prima veritas, & veritas reperta in tali objecto futuro conditionatè, est veritas secunda, creata & participata. A quo ergo est participata hæc veritas, si non à prima veritate, & à prima causa? A quo extractum est hoc objectum à mera possibilitate, & introductum in aliquam futuritionem, scilicet conditionatam, si à prima causa non est extractum? Quis hoc percipiet, vel cui hoc non difficile apparebit? Et quod pejus est, Deum ipsum intrinsecè determinant, & quasi applicant hæc talia objecta scientia media: nam cum in Deo intelligatur indifferencia ad representandum vel consentium vel dissentium; ex objecto creato provenit determinatio intrinseca in intellectu & scientia Dei, vi cuius nunc de facto intrinsecè scientia Dei est representans hanc partem objecti creati, potius quàm aliam. & est potens objectum creatum determinare Deum ad aliam intrinsecam representationem, eodem passu quo tale objectum, & liberum nostrum arbitrium, est potens ut dissentiat quando consentit, vel ut consentiat quando dissentit; & hoc totum Deo nondum consentiente, nec approbante, nec annuente. Itaque liberum arbitrium creatum habet clavem illius abyssi, quæ claudat, vel aperiat, ut sibi placuerit, ostium illud, quasi mittendo ad hanc vel ad illam partem, sine eo quod indigeat ad hoc, vel licentia, vel facultate, vel influxu, vel interventu ipsius abyssi &c.

C Tertium argumentum contra scientiam mediam, potest sic breviter proponi. Nemo nostrum ita desipit, ut hypothetica judicicia simul concipiat cum absolutis : quis enim lucentem Solem videns dixerit, si luceret Sol, illum viderem? aut præ manibus habens aut legens Breviarium, diceret: si haberem Breviarium, illud legem? Atqui similes sunt propositiones hypotheticæ, quas Assertores scientiæ mediæ Deo affingunt, quia ut supra §. 6. demonstratum est, juxta illorum principia, judicium futurorum absolutorum in Deo est prius, aut certè simultaneum, & nullâ ratione posterius judicio hypothetico: Ergo non videtur absurditate carere, admittere in Deo hujusmodi judicicia hypothetica, quibus solis constat scientia media. 115

D Quartum argumentum : Duobus solum modis interpretari possumus Antecedens hujus propositionis hypotheticæ, Si Deus concurrat, ille consensus est futurus, quæ est objectum scientiæ mediæ; vel ut intelligatur de voluntate concurrendi indifferenter ad assensum & dissentium, ut volunt Molina, & Suarez: vel secundo ut intelligatur de decreto absoluto, & merè concomitante, ac per extrinsecam Dei causalitatem constituto, ut Vazquez & Arrubal docent: Sed quocumque modo intelligatur, evertitur objectum scientiæ mediæ: Ergo & ipsa perit, cum stare nequeat destructo objecto, & Authores scientiæ mediæ, sunt ipsius destructores. Major patet, Minor probatur. Objectum scientiæ mediæ duo requirit, primò certam & determinatam veritatem, secundo veritatem liberi ordinis, quæ non pertineat ad scientiam simplicis intelligentiæ: Sed quocumque ex duobus modis recentis, Antecedens hujus propositionis hypotheticæ, Si Deus concurrat, ille consensus est futurus, explicetur, utraque vel alterutra ex illis duabus perfectionibus aut conditionibus ad objectum scientiæ mediæ requisitis tollitur: Ergo & ipsum objectum scientiæ mediæ. Major est evidens, Minor quoad utramque partem suadetur. In primis enim si in

primo sensu interpretetur concursum Dei, id est voluntatem indifferentem ad cooperandum cum causis secundis, & ab illis determinabilem, tollitur certa veritas futuri conditionati, cum voluntas indifferens non majorem cum consensu, quam cum dissensu connexionem habeat. Si vero in alio sensu, Antecedens illius propositionis hypotheticæ explicemus, tollitur alia conditio ad objectum scientiæ mediæ requisita, nempe libertas & contingentia, tunc enim transit in sensum purè necessarium, imò identicum, & in circulum vitiosum: non minùs enim necessarium est, si Deus cum causa secunda operetur, ipsam pariter operari, quàm si duo homines simul currant, utrumque currere: vel si duo equi simul trahant eundem currum, utrumque simul trahere; correlativa enim sunt simul naturâ & cognitione, & unum altero sublato subsistere nequit: Ergo &c.

127. Hæc est summa argumenti quod fuscè proponit Joannes à S. Thoma, & quo ait *acriter morderi Adversarios, & inde telorum imbrem ingruere.* Et certè hoc argumentum difficillimum est, nec tam argumentum dici potest, quàm germen inexhaustum argumentorum; plures enim congerit & accumulât difficultates, à quibus nunquam satis se expediunt Adversarij, licet in omne latus se vertant. Nam si in primo sensu concursum Dei interpretentur, id est voluntatem indifferentem ad concurrendum ad quocunq; creatura voluerit, ut communiter exponere solent, manifestum est illum non posse apponi ut Antecedens suprâ dictæ propositionis hypotheticæ; est enim communis lex Dialecticæ, falsam esse hypothesim, cujus Antecedens potest esse verum, falso consequente: voluntas autem indifferens, & parata ad assensum & dissensum concurrere, quolibet eorum determinatè sublato, subsistere potest. Si verò decretum Dei ponatur purè concomitans operationem liberam voluntatis creatæ, & constitutur causalitate Dei extrinsecâ, indistinctâ à concursu simultaneo, & subinde ab actu causæ secundæ, non potest evitari circulus iste vitiosus, ac penè nugatorius: *Res est futura, quia Deus vult; & Deus illam vult, quia futura est.*

ARTICVLVS VI.

Absurdus & inconuenientibus exploditur scientia mediæ.

PLura adduci solent absurda & inconuenientia, quæ sequuntur ex scientia mediæ, nos graviora tantùm & clariora colligemus.

§. I.

Scientia mediæ favere videtur ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis initia quædam fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura.

128. Probatur breviter: Scientia mediæ ponitur ab ejus defensoribus, ut Deus ante omne decretum præveniens nostras voluntates, cognoscat an homo positus sub his aut illis occasionibus, pro sua libertate consensurus, vel dissensus sit vocationi ad fidem verbi gratiâ; supposito tamen auxilio de se indifferenti, & moraliter tantùm excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax per dissensum, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientiæ mediæ, ut notissimum est legenti-

Tom. I.

A bus Authores qui illam docent, & in quotidianis disputationibus ita passim affirmant. Sed in hac præscientia sic explicata, involvitur, & divino conspectui offertur, aliquod initium fidei, & bonæ voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura, nec à Deo, sed à solo libero arbitrio, pro sua innata libertate determinante gratiam ad consensum: Ergo scientia mediæ favet & viam sternit errori illi Semipelagianorum, quò asserunt dari in nobis quædam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quis sicut augmentum, ita & initium fidei, non per gratia donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, Apostolicis Dogmatibus adversarius probatur, Beato Paulo dicente: quia qui cœpit in nobis bonum opus, perficiet.* Major, & Consequentia patent, Minor verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio & pia motio voluntatis, applicantis & moventis intellectum, ad credendum & assentiendum mysteriis revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in Tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam mediæ futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur, ut futura, ex vi determinationis gratiæ, illam causantis, & applicantis voluntatem ad illam; sed potiùs supponitur, & prævidetur à Deo, ut applicans & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ut docent Adversarij: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo, ut causata vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, & ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

129. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Illa determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei, ac justificationis, non potest prævideri à Deo, ut procedens & causata, vel causanda, à gratia moraliter excitante, vel à gratia coëfficientiæ: Ergo solum potest prævideri, ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequentia patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes, nullam aliam admittunt defensores scientiæ mediæ: rejiciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminantem. Antecedens verò, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis, non potest prævideri à Deo, ut causanda per gratiam moraliter excitantem: quia juxta principia Adversariorum, talis gratia subjicitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proindè illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potiùs determinatio liberi arbitrij causat ejus efficaciam & usum.

130. Adde quòd excitatio moralis, non est vera & realis efficientia, sed impropria tantùm & metaphorica, magisque pertinet ad genus causæ finalis, quàm efficientis: movet enim solum objectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum, non tamen re verè efficienter influit in illum; ut constat in puero, qui moraliter movetur & excitatur ad currendum, ostensione pomi, vel imaginis: nullus enim dicit talis objecti representationem, esse veram & propriam causam efficientem cursûs illius.

Probatur etiam Antecedens, quantum ad se.

Qq iij

cundam partem. Gratia coefficientia, seu concursus simultaneus ordinis supernaturalis, est indifferens, & modo indifferenti oblati voluntati, & ab illa determinabilis, quantum ad speciem actus, ut docent Assertores scientiæ mediæ: Sed concursus indifferens, & determinabilis à voluntate humana, non potest causare ejus determinationem, sed potius ab ea determinatur: Ergo determinatio voluntatis ad credendum, non potest prævideri à Deo per scientiam mediā, ut causata ab illo per gratiam coefficientiā.

131. Ex his impugnata manet communis responsio Adversariorum, qui dicunt talem determinationem procedere à libero arbitrio, non nudè & solitarie sumpto, sed sub ipso auxilio gratiæ constituto. Cum enim, ut jam ostendimus, neque gratia moraliter excitans, neque gratia coefficientis, quas illi tantum admittunt, talem determinationem causare possint; sed potius ab ipsa voluntate determinantur, & applicentur ad agendum; perinde est dicere, quod talis determinatio procedat à solo libero arbitrio, ac à libero arbitrio, sub tali auxilio gratiæ constituto, illique associato. Sicut quia albedo in manu, non est causā, nec principium caloris, impertinens omnino esset asserere, illum non procedere quidem à manu nudè & solitarie sumpta, sed à manu ut albedine affectā, & illā informatā.

132. Addo quod, Semipelagiani olim non negabant, consensum & determinationem voluntatis ad actus supernaturales, procedere à libero arbitrio, sub adjutorio gratiæ constituto, sed solum ab ipso gratiæ auxilio; ut constat ex Epistola D. Prosperi sapissimè citata, circa ejus finem, ubi dicit. *Par omnium invenitur & una sententia, quā prædestinationem Dei secundum præscientiam receperunt; ut ob hoc Deus alios vasa honoris, alios contumelia fecerit, quia finem uniuscujusque præviderit, et sub ipso gratiæ adjutorio, in qua futurus esset voluntate & actione præscierit.* Ecce voluntatem, seu voluntatis determinationem, & consensum, prævisum non sine auxilio Dei, sed sub ipso gratiæ adjutorio, positum à Semipelagianis, ut rectè annotavit Ioannes à S. Thoma, Tomo 1. in 1. p. disp. 20. art. 4.

133. Nec valet quod ait P. Annatus in libro de scientia mediā, hic appellari fidem Ioannis à S. Thoma, quod dictum putet de Semipelagianis, quæ Prosper Catholicis Scripioribus attribuit, Ambrosium, Hieronymum & alios SS. Patres eodem involvens, quo Semipelagianos pallio. Non valet, inquam, ut enim rectè ait P. Baronius libro

Disp. 2. sect. 2. art. 6. §. 2. sæpè citato, de libertate humana, & gratia divina: *Illā reprehensio Ioannis à S. Thoma, graviore reprehensione digna est: nam Massilienses hoc maxime nomine Augustinum arguebant, quod in his de gratia & libero arbitrio controversiis, Antiquorum Patrum vestigia deseruisset, quibus ipsi mordicus adhaerent: ac proinde parem illam unam sententiam, quā prædestinatio Dei, secundum præscientiam recipitur, sibi ex Patribus vindicatam iactasse, & adversam Augustino, quem ab illis dissentire dicebant.*

134. Falsum est etiam quod Hieronymus & Ambrosius, prædestinationem secundum præscientiam meritorum admiserint. Imò potius Pelagiani, illos SS. Patres, ut libertatis destructores, & cum Manichæis sentientes, calumniabantur, ut de se refert D. Hieronymus in Epist. ad Ctesiphontem, versiculo: *Quod autem sursum deor-*

A *sum iactitant liberum arbitrium à nobis auferri; & de S. Ambrosio D. Augustinus, lib. 1. contra Julian. cap. 4. his verbis: Quid nomen dilaniare meritis meum, & Ambrosium facis, tacito ejus nomine, Manicheum? Non ergo Joannes à S. Thoma, sed Franciscus Annatus, illos Sanctos Patres, eodem quo Semipelagianos pallio tegit, dum eis attribuit sententiam docentem prædestinationem ex prævisis meritis fieri: nam, ut ait Prosper initio ejusdem Epistolæ, Massiliensium doctrinam referens: *Hæc ipsorum definitio ac professio est. Omnem quidem hominem in Adam peccante petcasse, & neminem per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari. Qui autem credituri sunt, quive in ea fide, quæ deinceps per Dei gratiam fit juvanda, mansuri sunt, præscisse ante mundi constitutionem Deum, & eos prædestinasse in regnum suum, quos gratis vocatos, dignos futurā electione, & de hac vita, bono fine excessuros esse præscierit.**

§. II.

Scientia mediā etiam favere videtur ac sternere viam alteri errori, quò Semipelagiani assererant, prædestinationem ad gratiam fieri ex prævisione meritorum.

Probatur breviter: Prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam, fit ex prævisis meritis, si Deus in signo rationis antecedente decretum, quò eligit & prædestinat homines ad gratiam, prævideat merita ipsorum futura: At qui datā scientiā mediā, Deus illa prævidet ut futura, in signo antecedenti decretum prædestinationis ad gratiam: Ergo si detur scientia mediā, prædestinatio non solum ad gloriam, sed etiam ad gratiam, fiet ex prævisis meritis. Major videtur manifesta, Tum quia, cum inter actus divinos non detur alia prioritas, quàm dependentiæ, se tenentis ex parte objectorum, si præscientia meritorum sit prior in mente divina, prædestinatione ad gratiam, evidens est, quod illa pendet à tali præscientiā; ac proinde quod Deus non prædestinat ad gratiam, nisi ex prævisione meritorum. Tum etiam, quia si Deus in aliquo signo rationis, priusquam eligit hominem ad gratiam, videt illius merita futura, non potest non moveri intuitu illorum, ad dandam illi gratiam. Unde hac ratione probant Adversarij, prædestinationem ad gloriam fieri ex prævisis meritis: quia scilicet ante decretum electionis ad gloriam, Deus per scientiam mediā prævidet merita hominum sub conditione futura. Minor verò probatur ex ipsis principiis Adversariorum. Nam in quocunque signo rationis aliquid verum est, in eo Deus illud prævidet, propter infinitam virtutem sui intellectus: Sed in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, altera istarum contradictoriarum, *Petrus merebitur, Petrus non merebitur*, est determinatè vera, scilicet ista, *Petrus merebitur*, ex suppositione quod in tempore debeat elicere actus meritorios: Ergo in signo rationis antecedente electionem Petri ad gratiam, Deus prævidet ejus opera meritoria.

Eadem ratione probari potest, ex scientia mediā sequi Christum ex prævisis meritis fuisse prædestinatum ad filiationem naturalem, sive ut fit Filius Dei in virtute, ut loquitur D. Paulus ad Romanos 1. Consequens est falsum, & erroneum; ut enim docet Augustinus de prædestinat. Sanct. cap. 15. nullibi magis splendescit gratuita prædestinatio, quàm in prædestinatione Christi, quā

sublimatus est ad talem dignitatem, & electus ad filiationem naturalem: *Quod ejus bonum (inquit) quaecumque precessit? quid egit ante? quid credidit? quid petiit, ut ad hanc ineffabilem excellentiam perveniret?* Ergo &c. Sequela autem Majoris probatur ratione jam adducta. In signo rationis antecedente decretum prædeterminationis Christi, una ex his propositionibus contradictoriis, *Christus merebitur, Christus non merebitur*, est determinatè vera: scilicet ista, *Christus merebitur*: Ergo in illo signo rationis, Deus cognoscit talem veritatem, & ipsa merita Christi futura; ac proinde non potest non moveri intuitu illorum ad ipsum prædestinandum. Unde olim Arriani tali præscientiæ usi sunt, ad suum errorem comprobandum, ut constat ex Epistola Alexandri Episcopi Alexandrini, ad alterum Alexandrum Episcopum Constantinopolitanum, quæ habetur in actis Concilij Niceni tomo 1. Conciliorum. Contententes enim Christum non esse Filium Dei per naturam, sed solum per gratiam electum fuisse ad eam dignitatem, & excellentiam: cum illis objiceretur, unde esset quod Sanctus Petrus aut Paulus, non fuerint similiter facti filij Dei, recurrerant ad præscientiam boni usûs liberi arbitrij futuri. *Tunc (inquit Alexander) omni exultâ erga Deum pietate, ac reverentiâ, aiunt: Deum cum præscientiâ & præfensione prænovisset nequaquam ipsum aspernaturum, idcirco ex omnibus elegisse &c.* Quare Doctissimus Gaspar Ram, primarius Moderator Academiæ Olfensis lect. 3. de scientia conditionatorum, concl. 5. refert. primum scientiæ mediæ inventum ad Arrianos, & ad Origenem lib. 3. Periarchon cap. 1. & 2. licet ibi non ita clarè eam expresse Origenes, sicut postea Massilienses, & Faustus, qui in hac assertionem perpetuus fuit, *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil decernit.*

§. III.

Scientia mediæ tollit à Deo rationem primæ causæ.

137. **P**Atet hoc inconveniens ex supra dictis: ut enim articulo præcedenti ostendimus, Deus non potest esse prima causa futuritionis conditionatæ rerum contingentium, & ordinis ad existentiam sub conditione habendam, qui in ea includitur, & per quem futura conditionata à merè possibilibus distinguntur, nisi mediante aliquo decreto, subjective absoluto, & objective conditionato, quò voluntas divina determinet illis dare esse, si poneretur aliqua conditio: Atqui scientia mediæ talia decreta excludit: Ergo rationem primæ causæ à Deo tollit.

138. Neque hoc inconveniens effugiunt Adversarij, agnoscendo dependentiam conditionatorum à decreto futuro & ponendo, si poneretur conditio. Licet enim existentia rei conditionatæ futuræ, non sit præsens futuritionis tempore, ordo tamen ad illam præsens est, ut docet D. Thomas quaest. 12. de verit. art. 10. ad 2. & causæ secundæ inclinationem & ordinationem de facto habent, ad causandum effectum qui est conditionatè futurus. Item veritas objectiva de tali futuro, præsens est futuritionis tempore; nec manet suspensa, & à conditione pendens, sicut ipsa futuritio: unde cum talis ordo ad existentiam, & veritas illa objectiva, quæ non est naturalis & necessaria, sed libera & contingens, exigant aliquam cau-

am actualem & præsentem, non potest salvari in Deo ratio primæ causæ, nisi in illo admittatur decretum aliquod conditionatum, actuale, & exercitum, nec sufficit futurum, seu ponendum, si poneretur conditio.

139. Addo quod, cum decretum illud conditionatè futurum, & ponendum, si poneretur conditio, ad quod recurrunt Adversarij, non sit prædeterminans, sed purè indifferens, & à voluntatè creatæ determinabile, quantum ad speciem actûs, determinata futuritio rerum contingentium, & actuum nostrorum liberorum, in illud, ut in primam causam reduci nequit: nam ut ait D. Thomas 3. contra Gent. cap. 2. Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud.

140. Addo etiam, quòd cum juxta Adversarios concursus creatus determinet divinum, & determinans, prioritate saltem naturæ, debeat præcedere determinabile, concursus creatus aliquo modo præcedit divinum, & consequenter illius causalitatem sub aliqua ratione subterfugit; prius enim non dependet à posteriori tanquam à causa.

141. Infra etiam ostendemus, scientiam mediæ eximere à divina causalitate determinationem voluntatis humanæ, quæ est aliqua entitas, vel saltem modus & formalitas entis: Sed causalitas causæ primæ debet esse universalissima, & se extendere ad omne ens, & modum, aut formalitatem entis, ut docet D. Thomas 1. Perhiern. lect. 14. ubi ait: *Voluntas divina est causa quadam profundens totum ens, & omnes ejus differentias.* Et D. Augustinus 1. Confess. cap. 6. ubi docet supremum Dei in res omnes dominium, ex eo fluere quòd usque ad earum fundum, id est ultimum essentia gradum effector sit: Ergo scientia mediæ tollit à Deo rationem primæ causæ.

§. IV.

Scientia mediæ tollit à Deo rationem primi liberi.

142. **P**ROBatur primò: Primum liberum debet esse causa non solum remota & mediata, sed etiam proxima & immediata, totius libertatis creatæ & participatæ; sicut primum ens debet immediatè causare, & efficere omnem entitatem, & existentiam creatam, & participatam à rebus; primum enim in quolibet genere, debet esse causa cæterorum: At scientia mediæ subtrahit à Deo rationem causæ proximæ & immediatæ, respectu liberæ determinationis nostræ voluntatis, quæ est aliqua libertas creatæ & participatæ; implicat enim liberam determinationem nostræ voluntatis, causari à decreto indifferenti, & determinabili à voluntate creatæ, quantum ad speciem actûs, quale admittunt Assertores scientiæ mediæ: Ergo illa tollit à Deo rationem primi liberi.

143. Probatur secundò: Primum liberum debet esse primum eligens, & primum determinans; eligere enim & determinate, est proprius actus libertatis: At scientia mediæ tollit à Deo rationem primi eligentis, & primi determinantis; cum supponat electionem & determinationem voluntatis humanæ, conditionatè futuram, ante omnem electionem, seu ante omne decretum actuale & exercitum voluntatis divinæ: Ergo scientia mediæ tollit à Deo rationem primi liberi.

144. Confirmatur: Illa causa prius eligit & prius determinat, quæ per se primò attingit in effectu, aliquam rationem priorem & nobiliorem,

illâ quæ ab altera attingitur : At juxta principia Adversariorum, voluntas creata attingit in suis effectibus & operationibus attingit aliquam rationem priorem, & nobiliorem eâ quæ per se primò attingitur à Deo : Ergo illa priùs eligit & priùs determinat. Major est evidens : cum enim causa & effectus sint correlativa, judicandum est de prioritate & de posterioritate causarum, secundum prioritatem, vel posterioritatem effectuum. Minor verò probatur. Juxta doctrinam Adversariorum, voluntas creata attingit per se primò in actu & effectu quem producit, rationem specificam, & determinat Deum ad illam ; Deus verò per suum concursum attingit per se primò rationem individualem, & determinat voluntatem ad eliciendam hanc numero operationem, vel producendum hunc effectum in individuo : Sed in quolibet actu & effectu, ratio specifica est prior, & perfectior individuali ; cum prima constituat essentiam rei, secunda verò sit extra ejus naturam & quidditatem : Ergo juxta principia Adversariorum, voluntas creata attingit in suis actibus & effectibus, aliquam rationem priorem, & nobiliorem eâ quam Deus per suum concursum attingit.

§. V.

Scientia media tollit à Deo supremum dominium in nostras voluntates.

145.

PROBATUR. Ille qui habet supremum dominium in rem aliquam, potest eâ uti, eamque applicare ad quodcumque voluerit, quomodocumque voluerit, & quodcumque voluerit ; in hac enim potestate utendi, consistit jus dominativum, ut docent Theologi & Jurisperiti : unde quia voluntas est regina & domina cæterarum potentiarum, & charitas aliarum virtutum, eas movent & applicant ad suos actus eliciendos. Ergo si Deus non possit applicare voluntates nostras, ad liberè volendum quidquid ipse voluerit eas velle, sed priùs explorare debeat, & prævidere per scientiam mediam, quid illæ ex innata libertate sint voliturae, nec possit illarum determinationem & consensum prædefinire, & causare, tanquam primum liberum, & primum determinans ; sed illum ab ea debeat expectare, & veluti emendicare, ac precariò obtinere, manifestum est, quòd non habebit supremum, & perfectum, ac regale dominium in voluntates nostras, sed politicum tantum & civile, quale Maritus habet in Vxorem, vel Consul, aut Magistratus in populum. Hoc autem repugnat Scripturæ & SS. Patribus : dicitur enim Proverb. 21. *Sicut divisiones aquarum ; ita cor Regis in manu Domini : quocumque voluerit, vertet illud.* Quibus verbis Scriptura significat, cor Regis, quod inter omnia corda maximè liberum esse debet, ita esse sub manu & potestate Dei, & sub dominio ipsius, qualiter sunt aquæ sub manu hortulani, quas derivat & dividit quomodocumque voluerit : ita quòd sicut aquæ non resistunt divisioni, quæ manu hortulani fit ; ita nec cor Regis, Deo efficaciter illud moventi. Unde sæpe docet Augustinus, *Deum habere cordium inclinandorum omnipotentissimam potestatem. Illum magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines. Deo volenti saluum facere, nullum humanum resistere arbitrium ; illumque de ipsis hominum voluntatibus facere quod vult, & quando vult &c.*

A Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Sicut Rex ille vel Dominus, non haberet perfectum & supremum dominium in servos, vel in subditos, qui non possent eis quidquam præcipere vel imperare, nisi quod prævideret, & præsciret illos suâ sponte, & propriâ inclinatione voluturos ; & qui non possent eos ad suam pertrahere voluntatem, sed potius cogeretur, voluntati illorum se accommodare : tunc enim talis Rex vel Dominus, potius faceret voluntatem subditorum & servorum, quam ipsi subditi & servi voluntatem Regis vel Domini. Ita similiter, Deus non habebit perfectum dominium in voluntates hominum, si non possit quidquam decernere, ac definire circa nostros actus liberos, nisi quod præscit, & prævidet per scientiam mediam, homines ex innata libertate voluturos ; nec operabitur omnia, juxta consilium voluntatis suæ, ut dicit Apostolus, sed potius secundum præscientiam, & prævisionem voluntatis nostræ, ut olim dicebat Faustus. Certè si Superiores in Religione, nihil aliud possent præcipere subditis, quam quod præviderent eos propriâ sponte, & inclinatione naturali esse voluturos, facillimum esset illis obtemperare, nec magna esset illorum auctoritas, & parvum ac ferè nullum obedientiæ meritum foret.

B

Confirmatur amplius : In sententia Adversariorum verificari non potest id quod dicit Augustinus, Deum scilicet magis habere in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines : Ergo illa contradicit Augustino, & tollit supremum, & regale dominium, quod Deus habet in voluntates nostras. Consequentia patet, Antecedens probatur. Homines ratione perfecti dominij quod habent in suos actus, possunt se liberè determinare, & de facto se liberè determinant, ad quod voluerint, quando voluerint, & ubi voluerint : Ergo si Deus non possit, sine læsione libertatis, applicare, & determinare voluntates hominum, ad quod voluerit, & quando voluerit ; sed debeat per scientiam mediam explorare futurum consensum voluntatis humanæ, ac expectare, & querere occasiones, & opportunitates temporis, loci &c. manifestum est, quòd non ita habebit in sua potestate voluntates hominum, ac ipsi homines.

D

§. VI.

Scientia media derogat divinæ omnipotentia, ac enervat efficaciam gratia.

PROBATUR primò : Juxta principia Adversariorum, Deus servatâ libertate arbitrij nostri, non potuit promittere Abrahamæ filios spirituales, per fidem & conversionem Gentium, ex facultatibus & thesauris suæ omnipotentia ; sed solum ex præsupposita scientia media, quâ noverat, quòd istæ vel illæ Gentes, tali tempore vocatæ ad fidem, credituræ essent : vocatæ, inquam, æquali vocatione externâ & internâ ; imò fortè minori, quam alia Gentes, quæ non crediderunt : Sed hoc multum derogat divinæ omnipotentia, & enervat efficaciam divinæ gratia : Ergo & scientia media. Major patet, Minor probatur. Juxta hunc dicendi modum, quòd Deus promissionem adimplere potuerit, non provenit tanquam à prima radice ab ejus omnipotentia, sed à potestate, & determinatione liberi nostri arbitrij ; nisi enim hæc præsupponeretur à Deo prævisa per scientiam mediam, Deus ex tota sua omnipotentia, & ex virtute auxiliorum gratia, quæ ab illa proveniunt,

niunt, talem promissionem facere, aut certè adimplere non potuisset: cujus oppositum expressè docet Augustinus cap. 10. de prædest. Sanctorum, his verbis. *Quando ergo promisit Deus Abraham fidem Gentium, non de nostræ voluntatis potestate, sed de sua prædestinatione promisit: promisit enim quod ipse facturus fuerat, non quod homines. Quia etsi faciunt homines bona quæ pertinent ad colendum Deum, ipse tamen facit ut illi faciunt quæ præcepit, non illi faciunt, ut ipse faciat quod promisit: alioquin ut Dei promissa complerentur, non in Dei, sed in hominum esset potestate, & quod à Domino promissum est, ab ipsis redditur Abraham. Non autem sic credidit Abraham, sed credidit dans gloriam Deo, quoniam qua promisit potens est facere: NON AIT PRÆDICERE, NON AIT PRÆSCIRE, nam & aliena facta potest prædicere, atque præscire, sed ait, POTENS EST ET FACERE, ac per hoc facta non aliena, sed sua. Quibus verbis clarissimè docet, certitudinem & intallibilitatem illius promissionis, non esse desumendam ex divina præscientia explorante consensum voluntatis humanæ, sed ex divina omnipotentia, & ex virtute & efficacia gratiæ, determinantis, & applicantis voluntatem ad operandum, idem docet Epistola 105. sic discurrens: *Quod promittit Deus, non facit nisi Deus; habet namque aliquid rationis & veritatis, ut homo promittat, & Deus faciat: ut autem homo se facere dicat, quod promiserit Deus, superba impietatis est reprobus sensus. Videndus est etiam de corrupt. & grat. cap. 12.**

149. Dices, scientiam mediam non derogare divinæ omnipotentia, nec efficacia gratiæ, quia per illam, consensus voluntatis nostræ non prævidetur futurus, independenter à gratia, sed dependenter ab illa; & sub conditione quod illa detur, vel offeratur homini, in tali vel tali occasione.

150. Sed contra: Ille consensus non ponitur à scientia media, nec prævidetur ab illa, ut proveniens à determinatione gratiæ; infallibiliter agentis, & inclinantis ad illum; sed ponitur ut determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & per consensum à libertate ortum, non à Deo prædefinitum & prædestinatum, auxilium ipsum determinatur, & redditur efficax; & sic non prævidetur consensus, ut ab omnipotentia Dei, ejusque gratiæ, & auxilio determinatè proveniens, sed sub ipso adjutorio illi oblato, à libertate nascens: sicut olim asserabant Semipelagiani, ut refert D. Prosper versus finem Epistolæ ad Augustinum, cujus verba supra §. 1. retulimus; Ergo scientia media derogat divinæ omnipotentia, & tollit efficaciam gratiæ. Consequentia patet, ut enim dicit Fulgentius libro de Incarnat. & gratia cap. 29. *Quomodo Deus omnia quæ vult facit, si volens hominem salvum fieri, cujus salus non nisi à bona incipit voluntate, ipsum velle non in homine inchoat, sed ut ab homine nascatur expectat? O quam pessimum nefas asseritur, dum gratia Dei contumaciter repugnat, & homines operâ Dei se in bonum mutari negant, qui homines non essent, nisi bonitate Dei operantis existerent. Ita ne verò rerum ordo credi putarive permittitur, ut Deus qui Creator est hominis, valeat hominem facere, non mutare; & qui nullius eget adjutorio, ut hominem faciat, operari tamen quod vult in hominis voluntate non possit, priusquam in homine ipsum velle repererit? Hanc, inquit, amentiam, & à fidelibus suis arceat, & ab infidelibus auferat Deus.*

Tom. I.

A Dices rursus, Quamvis Deus sit omnipotens, non potest tamen facere, aut velle impossibilia: unde cum impossibile sit illum obtinere & causare liberum consensum creaturæ, per aliquid physicè prædeterminans, & antecedens prioritate naturæ determinationem voluntatis creatæ, divinæ omnipotentia nequaquam derogatur, dicendo quod Deus nihil possit certò statuere ac definire, circa actus nostros liberos, priusquam per scientiam mediam exploraverit, ac prævident liberum voluntatis humanæ consensum.

B Sed contra: Cum omnis causa debeat esse prior saltem naturæ & causalitate suo effectu, tantum abest quòd sit impossibile Deum obtinere & causare liberum consensum, ac determinationem nostræ voluntatis, per aliquid illam prædeterminans, eamque antecedens prioritate naturæ, quin potius repugnet, & implicet contradictionem, quòd aliter eam causet, ac efficiat, quàm per influxum prævium, & prædeterminantem. Unde si Deus talem determinationem & consensum voluntatis humanæ, obtineat per scientiam mediam, explorantem, ac expectantem circumstantias, occasiones, & opportunitates temporis & loci, & exhibendo concursum tantum indifferentem, & à voluntate creatæ determinabilem, illum non obtinebit, causando & efficiendo, sed eum expectando, & veluti emendicando à voluntate creatæ: quod multum derogat ejus omnipotentia, & efficacia gratiæ; ut enim cecinit D. Prosper in carmine de ingratis cap. 15.

C *At verò omnipotens hominem cum gratia salvat. Ipsa suum consummat opus, cui tempus agendi semper adest, quæ gesta velit; non moribus illi fit mora, non causis anceps suspenditur ullis: Nec quod sola potest, curâ officioque ministri Exequitur, famulisve vicem committit agendi.*

Secundo principaliter arguitur, Supposita scientiæ mediæ de aliquo conditionato, v. g. de conversione Petri futura, si ponatur in his vel illis occasionibus & circumstantiis: vel potest divina voluntas, stantibus adhuc illis conditionibus, velle oppositum, vel non potest id velle: Si possit velle oppositum, illa scientia non erit infallibilis; quia adhuc restabit consideranda voluntas divina, à qua poterit impediri talis conversio, & cassari seu evacuari veritas objectiva hujus futuri conditionati. Si verò posita illa conditione, & cognita per scientiam mediam determinatione voluntatis Petri, conditionatè futura, Deus non possit oppositum velle, pro illo statu conditionato, diminuta est divina omnipotentia, & libertas divinæ voluntatis, circa tale objectum, & circa omnes alias combinationes liberas conditionatas; & aliquid est possibile, & liberum voluntati creatæ, quod non est possibile nec liberum voluntati divinæ: voluntas enim creatæ, sub illis occasionibus & circumstantiis, prævidetur se determinatura ad unam partem, cum possibilitate & libertate se determinandi ad aliam.

E Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Dicere aliquid esse, vel fore liberum, & impedibile à voluntate creatæ, & non à divina, vergit in præjudicium omnipotentia, & libertatis divinæ: Sed penitentia Petri, sub illis occasionibus & circumstantiis, in quibus per scientiam mediam prævidetur conditionatè futura, est libera voluntati Petri, & ab ea impedibilis, ut constat. Ergo si illa non sit etiam libera voluntati divinæ, & ab illa impedibilis, omnipotentia Dei, ejusque libertati derogatur: Sed juxta principia Adversariorum, talis con-

R r

versio, neque est Deo libera, nec ab illo impedi-
bilis: Ergo &c. Minor subsumpta probatur. Et
in primis quod talis conversio, juxta principia
Adversariorum, non sit Deo libera, videtur ma-
nifestum, cum illa sit prior omni decreto actuali
& exercitio voluntatis divinæ; & cum scientia
media, quæ circa illam versatur, non sit libera ex
parte subjecti, sed tantum ex parte objecti, ut
docent ejus Assertores. Quod etiam illa non sit à
Deo impediibilis, patet ex dictis, & currit argu-
mentum supra positum: si enim posset à Deo im-
pediri, posset per voluntatem divinam scientia
media falsificari; & sic ante voluntatis decretum,
non erit infallibilis talis scientia, nec necessario
competens Deo, sed dependenter à voluntate sua
libera. Quare ex positione scientiæ mediæ, vel di-
minuitur potentia divina, ejusque supremum do-
minium ac perfecta libertas, circa res conditio-
natè futuras, aut redditur incerta & fallibilis illa
scientia. Concludo igitur (Amice Lector) & ro-
go te cum Augustino libro 1. operis imperfecti
num. 50. *Ne ita de his angustiis exeat, ut fidei
caput perdas, quâ fide primitus in simbolo con-
fitemur, credere nos in Deum Patrem omnipoten-
tem.*

§. VII.

*Scientia media attribuit Deo modum concurrenti
cum causis liberis, cæcum, & ignorantem,
vagam, & indeterminatum.*

155.

Probatur breviter: Quando Deus cognoscit
per scientiam mediam, rem sub conditione
futuram, debet supponere modum agendi suum,
& creaturæ: quandoquidem non potest supponi,
nec cognosci res, ut absolute, vel conditionatè
futura; nisi supponatur habere omnia, quæ sunt,
vel essent necessaria ad existendum; ac, proinde
concursum causæ primæ, sine quo nulla potest
poni actio causæ secundæ, quæ cum sit aliquid
ens per participationem, necessario, & essentia-
liter dependet ab ente per essentiam: Atqui mo-
dus ille concurrenti Dei, præsuppositus à scientia
media, cæcus est, ac ignarus, vagus, confusus, &
indeterminatus: Ergo scientia media Deo mo-
dum concurrenti cum causis liberis cæcum ac ig-
norantem affingit. Major patet, Minor proba-
tur: Modus ille agendi, est concurrere per con-
cursum indifferentem, & sine intentione & voli-
tione alicujus actus, & effectus particularis, cum
sola intentione generali agendi quod voler crea-
tura, quodcumque illud sit, sive bonum, sive ma-
lum, sive amorem, sive odium &c. Sed hoc est
concurrere cæco & ignorantem modo, vagè, & con-
fused, & quasi in incertum; eoque ferè modo quò
piscatores, qui mittunt retia in mare, vel in flu-
men, ignorantes quos pisces apprehendent, & in
suis retibus concludent: an Soleas, vel Rhom-
bos, Thynnos, aut Salmones &c. Ergo scientia
media attribuit Deo modum concurrenti cum
causis liberis, cæcum, & ignorantem, incertum, &
indeterminatum.

156.

Dices cum Suarez libro 1. de concursu Dei cap.
15. Decretum Dei de concurrente cum causis li-
beris, dirigi per scientiam mediam, quâ Deus præ-
videt distinctè & in particulari, quem actum vo-
luntas creata elicitura sit, si in his occasionibus
& circumstantiis occurrentibus præbeat illi suum
concursum.

157.

Sed contra: Hic non agimus de concursu causæ
primæ subsequente ad scientiam mediam, sed de
illo quem talis scientia in signo rationis eam ap-

Atecedenti, in Deo supponit; cum enim sit specu-
lativa, supponit suum objectum, & omnes essen-
tiales dependentias ad illius existentiam requisi-
tas, subindeque concursum causæ primæ, seu de-
cretum & voluntatem concurrenti cum causis se-
cundis: Sed modus ille concurrenti, præsuppo-
situs à scientia media, est cæcus, & ignarus, va-
gus, & indeterminatus; quia exhibetur à Deo
causis liberis, per vagam quandam, confusam, &
generalem applicationem suæ omnipotentiae, ad
cōcurrentem cum voluntate creata ad quodcum-
que voluerit, & nullum tunc intendendo aut cog-
noscendo actum in particulari. Ergo modus ille
concurrenti cum causis liberis, multum derogat
perfectioni divinæ providentiæ, quæ non debet
tendere ad nostros actus liberos in communi, va-
gè, & indeterminatè, sed circa illos in individuo,
distinctè, & in particulari versari: ut docet S. Tho-
mas 3. contra Gent. cap. 89. ubi impugnat erro-
rem Origenis & aliorum, qui non intelligentes
(inquit S. Doctor) qualiter motum voluntatis
Deus in nobis causare possit, absque præjudicio
libertatis, dixerunt quod providentia non est de
his quæ subsunt libero arbitrio, scilicet de electio-
nibus.

158.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio:
Juxta sententiam defensorum scientiæ mediæ,
sunt distinguendi duo modi concurrenti causæ
primæ cum secundis: unus cæcus, & ignarus, ca-
sualis, & fortuitus, qui præsupponit ad scien-
tiam mediam, & nullum intellectus iudicium, quo
divina voluntas & omnipotentia ad aliquem ef-
fectum in particulari producendum dirigantur,
supponit; sed modo quodam vago, & quasi in
incertum, tendit in actus voluntatis humanæ, ni-
mirum ad quodcumque voluntas creata elegerit
& voluerit: alter verò prudens & sapiens, ac sup-
ponens prævisionem scientiæ mediæ, & cum de-
liberatione & intentione effectus particularis:
quo nihil absurdius dici potest, nam juxta hunc
modum dicendi, Deus perinde se habet, ac si quis
fagitam ejaculari, aut machinam bellicam veller
displodere per cæcos meatus, dubius quò tendat,
quidve eâ viâ attingat, nisi per fenestram exerto
capite id exploret: sicut enim talis exploratio &
cognitio subsequens, non impediret quin emissio
illa fagitæ, vel globi, modo quodam cæco & ig-
noranti facta esset, nullumque intendendo sco-
pum in particulari: ita cognitio & exploratio
scientiæ mediæ, non impedit, quin in signo il-
lam antecedenti, modus quidam agendi & con-
currenti cum causis liberis, cæcus, & ignarus, va-
gus, & indeterminatus (utpote sine cognitione &
intentione effectus particularis) Deo attribuat.

§. VIII.

EScientia media affingit Deo modum cognoscendi
actus liberos nostræ voluntatis, conditionatè
futuros, confusum, & indeterminatum.

Hoc inconveniens & absurdum, manifestè
sequitur ex doctrina Adversariorum: do-
cent enim voluntatem nostram, cum eligit hoc
objectum potius quàm aliud, non determinare
seipsam ad hunc numero actum, potius quàm ad
aliud, sed ad hunc numero actum determinari à
causa prima. Ita Suarez in Metaphysica disp. 5.
sect. 5. num. 7. ubi mutat sententiam quam tenuer-
at in 3. p. Idem repetit disp. 22. sect. 1. num. 13.
& sect. 4. num. 5. & 35. & in opusculis, libro 1. de
concursu Dei cap. 12. num. 11. & libro 1. de gratia

prologom. 2. cap. 8. num. 16. Idem tenet Herice Tract. 1. disp. 7. cap. 11. num. 84. & alij Recentiores communiter. Ex quo patet, quod cum Deus in illo signo, in quo Adversarij ponunt in Deo scientiam mediam, nihil suo decreto circa actus liberos voluntatis nostræ, absolutè, vel conditionatè futuros, determinaverit; nequit illos per scientiam mediam videre in individuo, sed solum in specie. A quo enim in tali signo essent determinati in individuo? Non à voluntate creata, quæ in Adversariorum doctrina, non determinat suos actus quantum ad individuum, sed solum quantum ad speciem. Nec à voluntate divina, cum enim illa in eo priori (ut dixi) nullum habeat, nec concipiatur habere decretum circa nostros actus liberos, illos quantum ad individuum determinare non potest. Non videt ergo Deus per scientiam mediam actus illos cum determinatione individuali, sed tantum quantum ad speciem: Atqui cognoscere aliquod objectum, quantum ad speciem tantum, & non in singulari & individuo, est cognoscere illud confusè, obscurè, & indeterminatè, ut patet dum quis videt hominem à longè venientem; licet enim cognoscat illum esse hominem, & non equum, vel leonem; si tamen ignoret, an ille sit Petrus, vel Joannes, vel Jacobus, talis cognitio confusa, obscura, & imperfecta censetur: Affingunt ergo Deo Adversarij modum cognoscendi per scientiam mediam actus liberos nostræ voluntatis conditionatè futuros, imperfectum, obscurum, confusum, & indeterminatum, subindeque Deum exoculant, ejusque infinitam scientiam penitus destruunt: ut enim egregiè discit S. Doctor hic art. 11. in calce corporis articuli: *Cum Deus sciat alia à se per essentiam suam, in quantum est similitudo rerum, vel ut principium activorum earum, necesse est quod essentia sua sit principium sufficiens cognoscendi omnia que per ipsum sunt, non solum in universali, sed etiam in singulari. Quam rationem futurus expendit articulo sequenti, ubi sic ratiocinatur: Cognitio cujuslibet cognoscens se extendit secundum modum forma que est principium cognitionis, species enim sensibilis que est in sensu, est similitudo solum unius individui, unde per eam solum individuum cognosci potest; species autem intelligibilis intellectus nostri, est similitudo rei quantum ad naturam speciei, que est participabilis à particularibus infinitis: unde intellectus noster, per speciem intelligibilem hominis, cognoscit quodammodo homines etiam infinitos, sed tamen non in quantum distinguuntur ad invicem, sed secundum quod communicant in natura speciei, propter hoc quod species intelligibilis intellectus nostri, non est similitudo hominum, quantum ad principia individualia, sed solum quantum ad principia speciei. Essentia autem divina, per quam intellectus divinus intelligit, est similitudo sufficiens omnium que sunt vel esse possunt, non solum quantum ad principia communia, sed etiam quantum ad principia propria uniuscujusque, ut ostensum est: Unde sequitur quod scientia Dei se extendat ad infinita, etiam secundum quod sunt ab invicem distincta. Fictitia ergo & chimerica est scientia media, quæ, juxta Adversariorum principia, actus liberos voluntatis nostræ, conditionatè futuros, solum in communi, & quantum ad rationem specificam, non verò distinctè, & in particulari, seu quantum ad rationem individualem, explorare & cognoscere potest.*

Tom. I.

§. IX.

Scientia media apparenter solum fovet libertatè, reipsa tamen illam tollit, & in suo primo principio præfocat & extinguir.

Probatur primò argumento ad hominem, desumpto ex ipsis principijs Adversariorum. Illa scientia tollit libertatem, quæ supponit res esse futuras, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ: Atqui scientia media hoc supponit: Ergo libertatem tollit. Major constat: cum enim oppositio contradictoria, sit causa necessaria, necessitate absolutà, utpote fundata in illo primo principio, quodlibet est, vel non est, quo nihil potest esse, vel concipi magis necessarium; futuritio ad illam consequens, & ex illa proveniens, non potest esse libera & contingens, sed naturalis tantum & necessaria. Minor verò probatur: Assertores scientiæ mediæ, supponunt & docent, propositiones contradictorias de futuris contingentibus, non solum conditionatis, sed etiam absolutis, habere determinatam veritatem vel falsitatem, ratione oppositionis contradictoriæ; ut supra retulimus ex Patre Martinono, qui id apertè profitetur, cum cæteris Societatis Doctoribus: Ergo cum veritas objectiva futurorum contingentium, supponat illorum futuritionem, imò sit ipsa futuritio rei contingentis, ut objecta intellectui divino, & ab ipso cognita, vel cognoscibilis; manifestum est, juxta Adversariorum principia, determinatam futuritionem rerum contingentium, ex vi & natura oppositionis contradictoriæ provenire.

Probatur secundò: Nullus actus bonus, potest esse, vel concipi ut liber, per ordinem ad voluntatem creatam, qui non sit & concipiatur liber, per ordinem etiam ad voluntatem divinam; alioquin illa non esset primum liberum, nec voluntas creata in suis actibus liberis, esset ipsi essentialiter subordinata: Sed conversio Petri v. g. in eo signo in quo prævidetur per scientiam mediam, ut conditionatè futura, non potest esse, vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam: Ergo neque per ordinem ad voluntatem creatam. Major constat: Minor autem probatur dupliciter. Primò quia in eo signo, in quo scientia media prævidet conversionem Petri, ut conditionatè futuram, nullum datur, nec concipitur in voluntate divina, decretum actuale & exercitum, quò Deus liberè determetur convertere Petrum, ex hypothesi quòd in his occasionibus & circumstantiis constituatur: Ergo talis conversio, in eo signo non potest esse, vel concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam. Consequentia patet: libertas enim voluntatis divinæ non exercetur nisi mediante libero decreto actuali, & exercito: Ergo si in tali signo, tale decretum non detur, nec concipiatur in Deo, in ordine ad conversionem Petri, illa non potest esse, nec concipi ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam.

Secundò probatur eadem Minor: Si talis conversio conditionatè futura, in eo signo esset, & conciperetur ut libera, per ordinem ad voluntatem divinam, scientia quam Deus habet de illa, esset omni ex parte libera, id est non solum ex parte objecti, sed etiam ex parte subjecti; & sic non esset scientia media, quæ (ut docent ejus defensores) partim libera est, & partim necessaria, & medium tenet locum inter scientiam simplicis intelligentiæ, & visionis, ac de utraque participat. Probatur tertio: Primi liberi libertate destru-

R r ij

Etā, libertas creata subsistere nequit: At scientia media tollit libertatem primi liberi: Ergo & libertatem creatam evertit. Major constat, Minor probatur dupliciter. In primis enim, quod non proponit voluntati divinæ objectum cum indifferentia ad essendum vel non essendum, libertatem divinam tollit: At scientia media non proponit voluntati divinæ actum voluntatis creatæ, cum indifferentia ad essendum vel non essendum: Ergo tollit libertatem divinam. Major est certa: libertas enim voluntatis, supponit in intellectu indifferentiam objectivam iudicij: Minor verò probatur. Conversio enim D. Petri v. g. non fuit proposita voluntati divinæ, per scientiam mediam, cum indifferentia ad essendum vel non essendum in talibus circumstantiis; sed ut determinata tantum ad hoc ut esset, illaque determinatio præcessit omnem actualem libertatem divinam: nam prius cognoscitur voluntas creata operatura determinatè hunc specie actum, quam cognoscatur Deus eum determinatè voliturus; neque ulum signum assignari potest ab Authoribus scientiæ mediæ, in quo non sit Petrus se determinaturus ad talem operationem.

162. Secundo probatur Minor principalis. Libertas consistit in potestate expedita ad actum, ejusque negationem: At supposito quòd Deus sciret, & prævideret per scientiam mediam, me in tali occasione vocationi non responsurum, non esset expeditus ad actum oppositum; nec esset in illius potestate, in tali occasione, à me extorquere consensum: quæ impotentia proveniret ex aliqua suppositione illi non libera, ex prævisione scilicet mei dissensus futuri: Ergo non esset liber, nec gauderet libertate supremâ, per ordinem ad consensum voluntatis creatæ: contra illud Augustini de corrept. & gratia c. 4. *Magis habet Deus in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi homines.*

163. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Ex eo quòd supposita physicâ præmotione ad actum amoris, quæ est aliqua suppositio nobis non libera, & independens à voluntate creata, non possumus componere negationem amoris, Adversarij inferunt lædi libertatem creatam respectivè ad amorem: At suppositio scientiæ mediæ, quæ Deus videt me sub conditione non consensurum, non est Deo libera, utpote antecedens decretum actuale & exercitum divinæ voluntatis; & ex hac suppositione redditur impotens ad causandum consensum: Ergo quòd non causet talem consensum, non est Deo liberum, sed necessarium, necessitate lædente illius libertatem. Patet Consequentia: non minus enim requiritur, ut negatio sit libera, potentia proxima, expedita ad actum negationi oppositum, quam ut actus sit liber, potentia proxima, expedita ad ejus negationem.

164. Confirmatur secundo: Juxta principia Adversariorum, quod antecedenter se habet ad libertatem, & eo posito, non potest non sequi effectus, tollit libertatem: Sed prævisio mei futuri dissensus, antecedenter se habet ad libertatem divinam, cum sit prior decreto, quod est libera determinatio divinæ voluntatis; & supposita tali prævisione, Deus non potest à me extorquere consensum: Ergo talis præscientia libertatem divinam evertit, & consequenter humanam, quæ sine divina stare non potest, sicut nec rivulus sine fonte, nec radius sine Sole.

165. Dices: Ex suppositione quòd Deus me videat non amantem, quia non dedit physicam præmotionem, non potest me prædeterminare ad amo-

rem; & tamen, ut docent Thomistæ, hæc necessitas non est antecedens, obstat libertati, sed consequens, cum illa composita: Ergo quòd Deus, ex suppositione quòd videat me sub conditione vocationi suæ non respondentem, non possit meum extorquere consensum, non arguit necessitatem antecedentem libertati contrariam, sed tantum consequentem cum ea compositam.

Sed nego Consequentiam, & paritatem. Ratio discriminis est, quia scientia quæ videt me non amantem, ex defectu præmotionis, est Deo libera, utpote fundata in decreto, quòd Deus liberè statuit mihi denegare præmotionem ad amandum; atque ita necessitas ex illa proveniens, non est antecedens, sed consequens libertatem divinam: scientia autem mediæ, quæ videt me vocationi non responsurum, ex hypothesi quòd me constituar in his occasionebus & circumstantiis, non est Deo libera, in Adversariorum sententia, utpote antecedens liberum decretum voluntatis divinæ; ac proinde necessitas ex illa proveniens, est antecedens, & non consequens divinam libertatem.

Quarto principaliter arguitur, & probatur ratione communi nostrorum Thomistarum, scientiam mediam tollere libertatem. Illa scientia tollit libertatem, quæ supponit res esse futuras ante primum principium & primam radicem libertatis creatæ, & participat à rebus: Sed scientia mediæ hoc supponit: Ergo tollit libertatem. Major constat, nulla enim potest dari vel concipi libertas, ante primum principium & primam radicem illius. Minor autem, in qua versatur difficultas, sic ostenditur. Scientia mediæ supponit res esse futuras, saltem conditionatè, ante divinum decretum: Sed illud est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis, & contingentiæ in rebus: Ergo scientia mediæ supponit res esse futuras ante primum principium, & primam radicem libertatis creatæ. Major patet: Minor autem, præterquam quòd est D. Thomæ, pluribus in locis supra à nobis citatis, in quibus docet, libertatem & contingentiam rerum in efficaciam infinitam voluntatis divinæ, tanquam in primam causam, & veluti primam radicem, esse reducendam, hac ratione fundatur. Primum in quolibet genere est causa cæterorum: Sed divinum decretum est primum in genere liberorum, ut constat, cum sit exercitium libertatis divinæ: Ergo divinum decretum est primum principium, primaque veluti radix totius libertatis & contingentiæ rerum.

Confirmatur: Quod est tale per essentiam, est causa eorum quæ sunt talia per participationem: Sed divinum decretum est ipsa libertas increata & per essentiam, libertas autem creata est talis per participationem: Ergo divinum decretum est primum principium totius libertatis creatæ.

Dices primò, Libertatem creatam debere quidem ab aliquo divinæ voluntatis decreto procedere, non tamen à decreto prædeterminante quòd admittunt Thomistæ; sed à decreto creationis, quo Deus decrevit dare causis liberis potentiam & facultatem se determinandi, & eligendi quòd voluerint.

Sed contra: Licet decretum creationis sit causa libertatis potentialis, quam Deus creaturis intellectualibus in creatione indidit, non tamen libertatis actualis, seu liberæ electionis nostræ voluntatis, saltem proximè & immediatè, sed mediatè tantum & remotè: Atqui libertas actualis

nostræ voluntatis, debet à Deo proximè & immediatè procedere, mediante aliquo decreto libero suæ voluntatis: Ergo &c. Major est evidens, Minor probatur. Omnis perfectio simpliciter simplex debet à Deo ut à prima causa immediatè procedere, juxta illud Jacobi 1. *Omne datum optimum; & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum*: Sed libertas actualis est aliqua perfectio simpliciter simplex, cum sit melior ipsa, quam non ipsa, ut pater: Ergo libertas actualis debet immediatè oriri à Deo ut à primo libero.

171. Confirmatur primò: Determinatio voluntatis creatæ est aliquid perfectius, quam illuminatio Solis: Sed illuminatio Solis immediatè procedit à Deo, ut omnes Theologi & Philosophi docent contra Durandum & Aureolum: Ergo & determinatio voluntatis creatæ.

Confirmatur secundò: Libertas actualis est perfectior potentiali, cum prima dicat potentialitatem & carentiam actûs, ac proinde imperfectiorem, non verò secunda: Ergo si libertas potentialis, sit immediatè à Deo ut à primo libero, à fortiori & ipsa libertas actualis.

Confirmatur tertio: Sicut Deus est primum ens, & tale per essentiam, ita & primum liberum: Ergo sicut implicat dari aliquam entitatem creatam & participatam, quæ immediatè ab ipso non procedat: ita repugnat dari vel concipi libertatem aliquam creatam & participatam, quæ à Deo immediatè non dependeat & promanet.

172. Dices secundò, Libertatem actualiorem nostræ voluntatis, seu liberam ejus determinationem, causari immediatè à decreto indifferenti, quò Deus statuit concurrere cum voluntate creatæ ad quodcumque voluerit.

Sed contra primò: A principio indifferenti ut indifferentis est, actus determinatus exire nequit, ut supra ex D. Thoma dicebamus. Ratio est, quia indifferentis & determinatum inter se opponuntur, & se habent sicut calidum & frigidum: Ergo sicut à frigido, ut tali, non potest procedere calor, ita nec à decreto indifferenti, determinatio voluntatis creatæ.

Secundò; Decretum determinabile à voluntate creatæ, quantum ad speciem actûs, ejus determinationem non causat, sed potius determinationem ab illa expectat: Atqui decretum indifferentis est determinabile à voluntate humana, quantum ad speciem actûs, ut docent defensores scientiæ mediæ: Ergo liberam ejus determinationem non causat.

Tertio, Nulla causa à suo effectu dependet: Sed decretum indifferentis, ut influat in actus liberos voluntatis creatæ, & concursum determinatum ad operandum illi exhibeat, dependet à determinatione voluntatis humanæ, saltem tanquam à conditione, juxta Adversariorum principia: Ergo talis determinatio non est effectus decreti indifferentis, nec ab illo tanquam à causa dependet.

§. X.

Scientia mediæ facit Deum auctorem peccati, & detinet famam sanctitatis divine, hominumque saluti insidiari videtur.

173. Probatur tripliciter, Primò quia scientia mediæ supponit divinum concursum oblatum voluntati, de se indifferentem, & ab illa, ad hanc potius partem, quam ad illam determinandum. Ergo juxta hæc sententiam, concursus divinus se-

Tom. I.

A quitur nutum voluntatis creatæ, & illius determinationem: At voluntas creatæ non semper se ad bonum determinat, sed quandoque ad malum: Ergo concursus Dei æquivalenter se extendit ad malum & ad bonum, & absque illo discrimine effectivo, quidquid sit de affectivo, utrumque causat, & ad utrumque mediæ voluntatis determinatione transit; & sic juxta hanc sententiam, & modum explicandi concursum divinum, proditio Judæ non minus est opus Dei, quam conversio Pauli.

Confirmatur: Quando voluntas humana determinat Deum, ut cum illa concurrat ad actum intrinsecè malum, v. g. ad actum odij, vel blasphemiam; & ut talem actum simul cum ea producat: vel talis influxus concomitans, tendit in solam entitatem & substantiam actûs mali, vel etiam se extendit ad ipsam malitiam & deformitatem: Si hoc secundum dicatur, Deus erit causa peccati. Primum autem non potest dici, juxta principia Adversariorum, qui docent Deum non posse influere per concursum prævium, in entitatem & substantiam actûs intrinsecè mali, nisi etiam influat in ejus malitiam & deformitatem, ratione nexûs indivisibilis, qui inter illa reperitur. Cum enim eadem connexio, imò & multò major, magisque indissolubilis, reperitur in concursu simultaneo, quam prævio; eò quod concursus prævius realiter distinguatur ab actione mala & peccaminosa, & sit prior illa, prioritate naturæ; simultaneus verò intimè in ea imbibatur, & cum illa identificetur; sequitur ex principis Adversariorum, impossibile esse quòd Deus unà cum voluntate influat per concursum simultaneum in substantiam, & entitatem actûs intrinsecè mali, nisi etiam influat in ejus malitiam, & deformitatem ei annexam, & ab illa inseparabilem.

Probatur secundò: Ille est causa saltem moralis peccati, qui ponit hominem in occasionebus & circumstantiis, in quibus prævidit illum infallibiliter peccaturum: sicut enim occasionebus peccandi, moraliter movent & incitant ad peccandum; ita & qui ponit hominem in illis, censetur esse causa moralis, cur ille incidat in peccatum. Sic ille qui ducit alium ad tabernam, in qua prævidet & certò scit, quod incidet in ebrietatem, & in ipsa ebrietate hominem interficiet, censetur esse causa moralis talis ebrietatis & homicidij: unde cum Deus, secundum principia Adversariorum, videat per scientiam mediæ plures occasionebus & circumstantias, in quibus homo non peccabit, & plures alias in quibus infallibiliter incidet in peccatum; eumque interdum constituat in illis, in quibus prævidit eum lapsurum, potius quam in aliis in quibus prævidit illum non peccaturum, videtur esse causa moralis cur homo peccet, & insidiari ejus saluti: sicut dux viæ censetur viatoribus struere insidias, cum eos ducit per sylvam, aut per alias vias, quas periculosas esse novit, & latronum infestationibus expostas: vel sicut venator avibus & feris sylvestribus insidiari dicitur, dum eas ad certum locum quem novit ire compellit, ut incidant in castes & laqueos quos paravit. Unde scientia mediæ, non exploratrix, sed insidiatrix dicenda est.

Denique, cum juxta Adversariorum principia, Deus determinet voluntatem creatam ad individuum actûs mali & peccaminosi, in quo interdum reperitur quædam malitia distincta, ab illa quæ illi convenit ex sua ratione specificâ & essentiali:

Rr iij

puta malitia quæ fumitur ex intensione actûs, vel ex circumstantiis aggravantibus intra eandem speciẽ: si standum sit illorum principiis, sequitur voluntatem hominis determinari à Deo ad aliquam specialem malitiam & deformitatem, ad quam seipsam non determinat; & consequenter illum esse causam & authorem peccati. Has rationes suffi-
 Disput. 5. art. 3. §. 3.
 Disput. 4. art. 1.

si us prosequemur Tractatu sequenti, quando agemus de divinis decretis & prædefinitionibus. Alia verò inconvenientia quæ sequuntur ex scientia media, & ad mysterium prædestinationis spectant, in Tractatu de prædestinatione exponuntur.

ARTICVLVS VII.

Convelluntur fundamenta scientiæ mediæ.

Multi ex Recentioribus, magno labore & apparatusu, congerunt, & accumulunt plurima Scripturæ, & Sanctorum Patrum testimonia, ad probandum dari in Deo certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam; ut videri potest apud Suarem, Ruizium, Martinonum, aliosque Societatis Theologos. Verum inutiliter laborant, in probatione ejus rei quam non negamus, & punctum difficultatis hujus celeberrimæ quæstionis, nequaquam attingunt. Nam, ut initio præcedentis disputationis ostendimus, parva aut ferè nulla, apud Thomistas est difficultas, & controversia, de cognitione horum futurorum; sed tantum de modo illius, seu de medio in quo fundatur. Queritur enim, an cognoscantur ante omne decretum Dei liberum, in eorum veritate objectiva, vel in comprehensione liberi arbitrij creati, aut solum in ipso decreto, subjektivè absoluto, & objectivè conditionato? Totum ergo argumentorum pondus, contra necessitatem hujus decreti librandum est.

§. I.

Solvitur præcipua objectio, petita ex verbis Christi Marthæ 11. Væ tibi Corrozaïn &c. seu ex comparatione Judæorum cum Tyriis.

177. **E**X hoc Scripturæ testimonio desumunt Adversarij argumentum, quod valdè extollunt & magnificant, ac *lydium lapidem* appellant. Sic enim arguunt. Deus cognovit infallibiliter Tyrionum conversionem futuram, sub conditione miraculorum Christi: At illam non cognovit in decreto efficaci & prædeterminante: Ergo eam cognovit antecedenter ad tale decretum, per scientiam mediam. Major constat ex dictis initio præcedentis disputationis, ubi ostendimus, Deum habere certam & infallibilem futurorum conditionatorum notitiam. Minor autem probatur. In hoc testimonio continetur, non simplex prædictio, sed objurgatio incredulitatis Judæorum; non absolutè, sed comparativè ad Gentiles, qui eisdem miraculis visis, magna pœnitentiæ signa dedissent: At objurgatio illa, saltem ut comparativa, foret injusta, si pœnitentia Gentilium in statu conditionato, fuisset à Deo cognita in decreto efficaci: Ergo talis pœnitentia non fuit à Deo cognita in decreto efficaci. Major est evidens, Minor probatur. Illa increpatio est injusta, cui potest adhiberi iusta responsio: At si Deus decrevisset Gentiles prædeterminare ad pœnitentiam, ex hypothesi prædicationis Christi, possent Judæi justam adhibere responsionem, scilicet,

Acer, ideò nos pœnitentiam non egimus, visis miraculis Christi, quia non habuisti illud efficax decretum erga nos, quod habuisti erga Gentiles; & si habuisses illud, nos quoque pœnitentiã egissemus: Ergo talis increpatio fuisset injusta.

Confirmatur primò: Ut comparativa increpatio justa sit, debet esse æqualitas inter extrema comparationis: unde increparetur injustè unus servus præ alio, eò quòd unus mille argenteos recipiens, fuisset alios mille lucratus; & alter centum accipiens, non fuisset lucratus mille. Item injustè increparetur miles malè armatus, exemplo alterius armis validioribus instructi; eò quòd illi paria non fecisset, nec ita fortiter pugnasset.

B At supposito efficaci decreto circa pœnitentiam Gentilium, & eodem negato erga Judæos, non servaretur æqualitas inter illos: Ergo nec salvaretur justa increpatio, saltem comparativa.

Confirmatur secundo: Si miracula & prædicationis Christi non essent circa utrumque extremum æqualia, sed majora respectu Gentilium, non esset justa comparativa increpatio; eò quòd Judæi, minoribus visis miraculis, non converterentur, bene tamen Gentiles, visis majoribus: At inæqualitas orta ex efficaci decreto, illis concessa, & aliis negato, major est, quàm quæ nascitur ex inæqualitate miraculorum Christi; cum fortius moveat decretum, & gratia efficax ex illo proveniens, utpote determinans intrinsecè ad actum, quàm miracula inducentia solum persuasivè & moraliter: Ergo ut justa sit & prudens comparativa illorum increpatio, non debent inæquales in decreto supponi.

C Hoc argumentum adeo efficax reputant Adversarij, tantumque in eo sibi adesse præsidij putant, ut vix curent alia Scripturæ testimonia adducere, & tanti faciunt querelas peccatorum, ut illis compescendis, nihil dubitent totum caput salutis ad humanam voluntatem revocare, totumque divinæ gratiæ sufficientis & efficaciæ discrimen, ab innata libertate, quæ quisque se discernit, desumere. Sed tria nobis suppetunt gravissima, quibus vis hujus objectionis enervetur, eaque paucis perstringam.

D Respondeo ergo primò, Apostolò ad Romanos 9. eandem sibi objecisse difficultatem: nam cum statuisset hanc veritatè: *Ergo cuius vult Deus miseretur, & quæ vult indurat*, statim objicit sibi quod ex Adversariis retulimus: *Dicis itaque mihi, quid adhuc queritur?* Et respondet: *O homo tu quis es qui respondeas Deo!* Vis objectionis eadem prorsus est cum relata ex defensoribus scientiæ mediæ, sed paucioribus verbis comprehensa. *Itaque dicis mihi, quid adhuc queritur?* Id est iniquè arguor, quòd non respuerim, & peccatum deseruerim; hoc enim mihi imputandum non est, cum mihi defuerit gratia efficax, sine qua non possum converti, nec peccatum deserere. En tota ratio injustæ querimoniæ peccatorum: quasi reprehendi nequeat peccator in malo pertinax, cui denegata sit gratia naturæ suæ efficax; & tunc tantum justa sit reprehensio, cum omnibus confertur gratia communis sufficiens, quam quisque ex innata libertate reddat efficacem aut inefficacem? Quasi verò hunc acutissimum sensum Apostolus non viderit, & quod noctuæ & vesperationes vident, Doctorum Aquila non perspexerit, nec Prosper fidelissimus ejus discipulus, qui 1. de vocatione Gent. cap. 25. profitetur, hujus quæstionis profunditatem non posse solvi per humani arbitrij velle vel nolle. Unde sumitur grauissi-

num argumentum contra scientiam mediam: vel enim latuit Paulum, Augustinum, & Prosperum, discrimen gratiæ faciendum ante omne decretum Dei, ex prævisione consensûs per scientiam mediam, vel illis innotuit? Si primum, suspecta, imò damnanda est ea Theologia, quam Apostolus, & illi SS. Patres, divinæ gratiæ acerrimi vindices, & fidei Athletæ & Atlantes fortissimi, penitus ignorarunt; & cum Bernardo dicendum: *Quid ergo tu (Molina) quid melius affers, quid subtilius invenis, quid secretius tibi revelatum factus, quod tui præterierit sanctos, effugeris sapientes.* Si secundum, quâ ratione, aut quâ conscientia potuit Paulus, gravi huic scandalo avertendo prætermittere, nedum idoneam, sed etiam necessariam scientiam mediam, & totam difficultatem admiratione solvere, & ad omnipotentissimam Dei voluntatem recurrere? Certe reus erit detentæ & oppressæ veritatis in iniustitia, ejusdemque criminis quò ipse Philosophos Gentiles accusat cap. 1. Epistola ad Romanos. Eiusdem criminis conficios habebit Augustinum & Prosperum, quorum hic primus toto libro de correptione & gratia, hanc difficilem questionem pertractat, & ne leve quidem vestigium indicat scientiæ mediæ, aut gratiæ, quoad usum & efficaciam, libero arbitrio subditæ: alter vero, ut diximus, expressè docet hujus questionis profunditatem, non posse solvi per humani arbitrii velle vel nolle. Sanè, licet argumenta à silentio, seu ab autoritate negativa, debiliora sint; istud tamen ex Apostoli silentio & admiratione desumptum, efficacissimum est, & demonstrativum dici potest: hoc enim Pauli silentium, eloquentissimum est, & aliis quilibet tuba clamat, fictitiam esse scientiam mediam, & ut bellè ait, P. Baronius, *Gravius & expressius censeri debet contra scientiam mediam, quâlibet censura, in illam conceptis verbis lata.*

Epist.
190.Libro
de li-
bertate
mana,
& grat.
divina.

182.

Secundo, ut argumenti propositi, quod apud Adversarios palmarium est, debilitas magis appareat, & ex contactu hujus Lydij lapidis, illorum doctrinam argenteam non esse, sed plumbeam, comprobemus; placet illud in ipsos retorquere, ac ostendere difficultatem in eo contentam, esse nobis & illis communem. Licet enim illi doceant, Judæos & Tyrios fuisse pares & æquales in gratia physicè, & in esse entis considerata, non negant tamen fuisse inæquales in gratia, in esse moris, & in ratione beneficii spectata: nam quamvis utriusque, eadem fortè motione morali allicerentur, & ad pœnitentiam invitarentur: Tyrii tamen conferenda erat ex decreto Dei, vel conformiter ad eorum genium, complexionem, & temperamentum, ut docet Vazquez; vel juxta Suarem, & alios gratiæ congruæ defensores, in ea temporis differentia, in eo rerum ordine, & in illis occasionibus, in quibus prævidebantur per scientiam mediam consensuri: Judæis vero eadem gratia exhibita fuit, non attentâ inclinatione illâ, & in alio rerum ordine, atque in aliis circumstantiis, in quibus prævidebantur dissensuri. Si ergo iniusta est increpatio unius hominis, comparatione alterius, cui non est par & æqualis in auxiliis gratiæ, ut dicunt Adversarij: iniuste Christus increpavit Judæos, exemplo & comparatione Tyriorum, cum Tyrii, juxta eorum doctrinam, habituri essent majorem gratiam, saltem in esse moris, & in ratione beneficii, quam Judæi, qui proinde poterunt justam habere excusationem, & respondere Christo ipsos objurganti. Cur nos in-

A crepas exemplo Tyriorum: si enim dares nobis gratiam illam congruam, quam illis eras daturus, & si nos poneres in illis occasionibus, & circumstantiis, in quibus prævidisti per scientiam mediam, nos esse credituros, sicut decrevisti ponere Tyrios, etiam nos crederemus, sicut illi. Sed quia das nobis gratiam incongruam, non credimus, neque agimus pœnitentiam, sicut nec illi crederent, aut pœniterent, si eandem gratiam illis dares. Sicut ergo defensores scientiæ mediæ respondere coguntur, querimoniam illam Judæorum esse injustam, eorumque excusationem frivolum & inanem: quia ad justitiam & æquitatem illius reprehensionis, satis est quòd Deus contulerit Judæis gratiam sufficientem, per quam poterant absolute, credere, & agere pœnitentiam; nec eum obligari dare semper gratiam congruam, ac expectare illas occasiones, in quibus prævidit per scientiam mediam hominem consensurum, & suæ vocatiōni obtemperaturum. Ita similiter nos dicimus, quòd quamvis Tyrii, ex hypothesi prædicationis & miraculorum Christi, habituri essent majorem gratiam, physicè & in esse entis, quam Judæi; & futuri essent ipsis superiores, in ratione auxiliij efficacis, quòd Deus non teneret dare omnibus (aliàs nulla fieret gratia vasis misericordiæ, & gratia non esset gratia, ut loquitur Divus Paulus) justa tamen fuit objurgatio, & increpatio Christi, adversus Judæos, quia ad iustitiam illius, sufficit quòd fuerint pares Tyriis in ratione auxiliij sufficientis, & quantum ad ea quæ se tenent ex parte potentiæ, & actûs primi; quamvis fuerint illis inæquales, quoad illa quæ se tenent ex parte actûs secundi, vel ex parte reductivi de actu primo ad secundum. Unde ad argumentum in forma respondeo, concessa Maiori, negando Minorem; ad cujus probationem, nego etiam Minorem; ad illius probationem, Minor etiam neganda est: nam cum ex defectu decreti & auxiliij efficacis, non colligatur in Judæis defectus potentiæ ad pœnitendum, visis miraculis Christi, potuit Christus illos justè increpare: potenti enim bonum facere, & non facienti, peccatum est illi: nec illi aliquam sui peccati excusationem, seu justam ad objurgationem Christi responsonem habere poterunt.

B **C** **D**

Ad primam confirmationem, distinguo Majorem: Ut comparativa increpatio justa sit, debet esse æqualitas inter extrema comparationis, quantum ad actum primum, concedo: quantum ad actum secundum, vel applicationem ad illum, nego. Ratio est, quia ut unus justè increpetur præ alio, sufficit obligationis æqualitas, quam unus transgreditur, & alter adimplet: obligatio autem fundatur super posse, non super actum, & applicationem ad illum; & quia decretum, & gratia efficax, & prædeterminans, non dant posse, sed illud supponunt, & ad actum efficaciter applicant; hinc est, quòd inæqualitas ex illis proveniens, non tollit æqualitatem obligationis, nec obstat justæ increpationi, etiam comparativæ; cum in posse obligationem fundante, supponantur extrema esse æqualia. Imò nisi esset inæqualitas ex parte decreti, & gratiæ applicantis, & reductentis de actu primo ad secundum, nullus daretur locus increpationi: quia quotiescumque ponitur applicatio ad actum, seu reductivum de actu primo ad secundum, ponitur ipse actus, qui habet indissolubilem cum illo connexionem. Unde si Judæi fuissent pares Tyriis in decreto, & in gratia efficaci, & prædeterminante ad pœnitentiam,

183.

tiam, non potuissent argui, & increpari à Christo, exemplo & comparatione Tyrriorum. Exempla verò fervorum & militum, quæ ibidem adducuntur, non sunt ad rem: cum in illis sit inæqualitas, quantum ad ea quæ se tenent ex parte potentia & actus primi, ut constat. Ex quo patet responsio ad secundam confirmationem: neganda est enim Major, si non obstante inæqualitate in miraculis, supponantur æquales quoad posse.

184. Contra hanc solutionem & doctrinam, quæ est communis apud nostros Thomistas, & quam fusè explicant in Tractatu de auxiliis, fieri potest hæc instantia difficilis. Ille non est culpabilis quod non agat, nec reprehensione dignus, qui non habet omnia necessaria ad agendum: Sed qui caret auxilio efficaci, non habet omnia requisita ad operandum: Ergo culpabilis non est. Minor est certa, nam, in sententia Thomistarum, auxilium efficax requiritur ad agendum. Major verò variis exemplis declarari & suaderi potest: ille enim qui esset in tenebris, non esset culpabilis, si non videret, quia deesset illi lumen quod est necessarium ad videndum; qui caret Breviario, inculpabiliter omittit officij recitationem, quia illud ad horas canonicas recitandas necessarium est; & sacerdos cui deest panis ad consecrandum, excusatur ab obligatione celebrandi Missam, quia hostia ad consecrationem requiritur.

185. Respondeo distinguendo Majorem: Ille non est culpabilis quod non agat, qui non habet omnia ad agendum requisita, ex parte actus primi, concedo: ex parte actus secundi, nego. Similiter distinguo Minorem. Qui habet auxilium sufficiens sine efficaci, non habet omnia requisita ad agendum, ex parte actus secundi, concedo Minorem: ex parte actus primi, nego Minorem, & Consequentiam: nam, ut supra dicebamus, ut aliquis sit culpabilis & reprehensione dignus, sufficit quod verè possit, teneatur, & non faciat: qui autem habet auxilium sufficiens, licet careat efficaci, verè potest agere, & habet omnia ad agendum necessaria, non quidem ex parte actus secundi, sed ex parte actus primi. Unde patet disparitas ad exempla in argumento adducta, lumen enim ex parte actus primi ad videndum requiritur, quia sine illo species quæ ad visionem effectivè unà cum potentia visiva concurrunt, eamque per modum comprincipij complent, ad oculum transmitti nequeunt. Breviarium etiam exigitur ad recitationem horarum, ex parte actus primi, seu ut complementum potentia, quia concurrat veluti locò specierum, sine quibus homo nec in actu primo potest recitare officium, cum species constituant illum in actu primo ad intellectionem. Idem cum proportionem dicendum est de sacerdote cui deest hostia ad consecrandum, cum enim illa sit materia consecrationis, sacerdos qui illam non habet, nec habere potest, non censetur habere potentiam in actu primo completam & expeditam ad celebrandum.

186. Addo quod nullum est aut esse potest exemplum ex causis necessariis mutuatum, quod valeat aut valere possit pro causis liberis; quia in causis necessariis non distinguitur duplex auxilium ad agendum, unum sufficiens, & alterum efficax, sed unicum est, quod quando datur, semper est efficax; cum de ratione causæ necessariae sit, quod possit omnibus ad agendum prærequisitis, necessario agat, & ita operetur, ut non pos-

A sit non operari; atque ita agat unum, ut non possit pro tunc agere oppositum, saltem ab intrinseco & ex proprio agendi modo; at verò in causis liberis, ratione libertatis distinguitur duplex illud auxilium sufficiens & efficax; ita ut positus omnibus ad agendum prærequisitis, non agat necessario, sed quandoque possit agere, licet de facto non agat, quando nempe datur ei auxilium sufficiens tantum; quandoque verò agat de facto, & possit non agere, vel etiam agere oppositum, nimirum quando datur ei auxilium efficax. Unde instantia desumpta ex necessitate luminis ad videndum, non est ad rem; quia lux causa naturalis & necessaria est, nec datur per modum liberi, sicut gratia sufficiens & efficax.

B Dices, Præceptum alicui impositum non obligat solum ad posse agere, sed etiam ad agendum: Ut ergo possit aliquis observare præceptum, necesse est quod detur illi nedum auxilium sufficiens per quod possit, sed etiam efficax, per quod agat, si velit.

Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: quia ratione auxilij sufficientis, nedum habemus quidquid requisitum est ad posse, sed etiam quidquid ex parte principij, sive actus primi & potentia requisitum est ad agere, quod sufficit, ut aliquis censetur posse observare præceptum; alioquin ille qui caret gratia congrua, quæ juxta Adversarios ad operandum ex parte actus secundi requiritur, non posset dici completè potens ad implenda præcepta. Unde omnes ferè Adversariorum instantia, quibus gratiam prædeterminantem impetunt, possunt contra congruum retorqueri, ut facetur P. Martinonus in Anti-Janzenio.

C Ex his intelliges, quod sicut hæc propositio, *Deus non potest facere, nisi quod præciverit, vel decreverit se facturum*, duplicem potest habere sensum: exceptio enim potest referri ad potentiam quæ importatur per *ly potest*: vel ad actum qui exprimitur per *ly facere*. Si primo modo accipiatur, falsa est, quia Deus plura potest facere, quàm præciverit & decreverit se facturum: vera autem, si secundo modo usurpetur, quia significat, quod non potest esse quod aliquid fiat à Deo, & non sit ab illo præcivum & decretum. Ita pariter ista propositio, *Homo sine auxilio efficaci non potest converteri, vel operari*, distinguenda est: Nam si *ly sine* referatur ad potentiam, & significet quod homo sine tali auxilio non habet potentiam completam & expeditam ad conversionem, vel operationem, neganda est. Si verò *ly sine* reduplicet supra actum, & sit sensus, quod non potest esse, ut sine auxilio efficaci de facto sit conversio & operatio, concedenda est. Vel etiam potest propositio illa distingui, & concedi, si per *ly potest*, intelligatur potentia consequens: negari verò, si intelligatur potentia antecedens. Potentia antecedens, est potentia secundum se, seu potentia sufficienter instructa ad operandum. Potentia consequens, est potentia conjuncta cum actu, seu ad operandum applicata.

D Dices, Nullus habet potentiam, sive antecedentem, sive consequentem ad id quod implicat contradictionem: Sed implicat contradictionem, hominem earentem auxilio efficaci operari: Ergo homo carens auxilio efficaci, nullam habet potentiam, sive antecedentem, sive consequentem ad operandum.

Respondeo primò retorquendo argumentum in hunc modum: *Nullus habet potentiam sive antecedentem*

187.

Disp.
27. sed.
3. num.
28.

188.

189.

ecedentem, sive consequentem ad id quod implicat contradictionem: Sed implicat contradictionem hominem carentem gratiâ congruâ, vel concursu simultaneo operari: Ergo homo carent gratiâ congruâ, vel concursu simultaneo, nullam habet potentiam, sive antecedentem, sive consequentem ad operandum. Simile argumentum potest fieri ad probandum Deum sine decreto efficaci creandi plures mundos, non habere potentiam antecedentem ad illos creandos: nam cum Deus sit agens liberum, implicat ipsum ad extra aliquid operari, sine decreto ejus omnipotentiam determinante & applicante. Hoc ergo argumentum purè sophisticum est, nec syllogismus, sed paradoxismus dici debet. Unde datis præmissis, neganda est consequentia, quia à sensu composito in minori, fit transitus ad divisum in consequentia. Ut valeret consequentia, oporteret sic concludere: Ergo nullus habet potentiam ad operandum carentis auxilio efficaci, sive quod idem est, ad componendam operationem cum carentia auxilij efficaci. Ut patet in simili, nam si quis ita argueret: Nullus habet potentiam ad id quod implicat contradictionem: Sed implicat contradictionem non agentem agere: Ergo nullus non agens, habet potentiam ut agat: hæc consequentia mala esset, optima verò si diceretur: Ergo nullus habet potentiam ut agat non agens, seu ut componat actionem cum actionis carentia.

§. II.

Alia solutio principalis argumenti.

190. **A**lia solutio principalis argumenti insinuat à D. Thoma 3. contra Gentes cap. 159. ubi sibi hoc argumentum objicit: Cum in finem ultimum aliquis dirigi non possit sine auxilio gratiæ, sine qua etiam non potest habere fidem, spem, dilectionem, & perseverantiam: potest alicui videri quod non sit homini imputandum, si prædictis careat: præcipue cum auxilium gratiæ mereri non possit, nec ad Deum converteri, nisi Deus eum convertat. Cui argumento sic respondet: Ad hujus dubitationis solutionem considerandum est, quod licet aliquis per motum liberi arbitrij, divinam gratiam nec promereri nec advocare possit: potest tamen seipsum impedire, ne eam recipiat: & cum hoc sit in potestate liberi arbitrij, non immeritò imputatur ei, qui impedimentum præstat gratiæ receptioni. Itaque juxta hanc Doctoris Angelici doctrinam, dici potest Judæos rectè ac justè increpatos fuisse à Christo, exemplo Tyrionum & Sidoniorum, non solum quia ipsi erant pares in auxiliis sufficientibus, quæ dantur ad posse, sed etiam quia plura gratiæ efficaci, quæ datur ad agere, impedimenta præstabant; ratione majoris cæcitatatis, obstinationis, & indurationis: ut enim ait Augustinus de bono persever. cap. 14. Non erant sic excecati, nec sic induratum cor Tyrionum & Sidoniorum, quoniam credidissent, si qualia viderunt isti (scilicet Judæi) signa viderunt.

191. **H**anc solutionem fufius exponemus Tractatu sequenti, ubi ostendemus peccatorem posse reddi indignum gratiâ, illique resistere, duplici genere impedimentorum; quædam sunt antecedentia, nimirum peccata quæ præcesserunt, vel actualia, vel originalia; quorum licet interdum rationem non habeat Deus, sed sua infinita misericordiâ, superatis obstaculis, gratiam præbeat indignis, illique impedimentum præbentibus; tamen certum est, occasione illorum, Deum posse justè gratiam efficacem denegare, ex cujus carentia

Tom. I.

& denegatione, alia peccata sequuntur. Sed præter illud impedimentum antecedens, quod potest multo tempore præcedere peccata inde fecutura, aliud est genus impedimenti concomitans, prius tamen secundum genus causæ materialis, ad quod sequatur primum peccatum; illudque vocat Joannes à S. Thoma, impedimentum culpæ concomitantis, vel inconsiderationis: licet enim denegatio auxilij efficaci, sit prior culpâ, veluti in genere causæ efficientis, est tamen illâ posterior, veluti in genere causæ dispositivæ, seu materialis; sicut dispositiones concomitantes formam, ad illam disponunt, licet ab ea per modum proprietatis dimanent: Calor enim, qui est dispositio ad formam ignis, est effectus profluens à forma ignis, inquit S. Doctor 3. p. quæst. 7. art. 13. ad 2. Vel sicut, licet apertio fenestræ effectivè procedat ab ingressu venti in aulam, ad illum tamen disponit, & in genere causæ materialis, seu dispositivæ, illum præcedit: vel etiam sicut gratia sanctificans, prout actu infunditur, & habet vim auxilij efficaci, animam moventis, est prior in genere causæ efficientis, actibus contritionis & charitatis; illis verò posterior, in genere causæ materialis, seu dispositivæ, prout habet rationem habitus, & qualitatis animam sanctificantis, de quo fuscè in Tractatu de justificatione & merito. Hæc verò distinctio, seu ordo prioris & posterioris, secundum diversum genus causæ, in Schola Peripatetica & Thomistica, communiter receptum, & à Claudio Typhanio Societatis Jesu, in libro de ordine, deque priori & posteriori, fuscè expositum, tanti momenti esse putat Cardinalis Delugo, ut eo constituto, dicat Thomistas qui eo confugerint, tutos esse ab argumentis, quæ contra præmotionem & gratiam efficacem à Recentioribus objici solent.

Disp. 11
art. 8.

Disp. 8.
de præ-
m. scilicet
7.

§. III.

Solvuntur argumenta ex auctoritate Sanctorum Patrum.

192. **E**X auctoritate SS. Patrum in favorem scientiæ mediæ, sic argumentantur Recentiores. Augustinus, Hieronymus, & alij SS. Patres, quærent, Cur creaverit Deus Angelos, quos sciebat peccaturos? Cur creaverit Adamum, quem sciebat lapsurum? quod est quærere, quomodo præscientia futuri peccati, non impedierit voluntatem creandi peccatorem? Sed hæc præscientia non potest esse alia, quàm scientia mediæ: Igitur de mente SS. Patrum illa admittenda est. Minor probatur primò, quia SS. Patres loquuntur de præscientia, quæ potuit impedire voluntatem creandi peccatorem: At hæc non potest esse absoluta, sed tantum conditionata, ac proinde scientia mediæ: Ergo &c. Secundò, SS. Patres loquuntur in his locis de scientia directiva divini decreti: Sed hæc est scientia mediæ: Ergo loquuntur de scientia mediæ.

193. **R**espondeo concessâ Majori, negando Minorem. In his enim testimoniis quæ plurima refert Ruiz nullum est leve vestigium, vel tenuis umbra scientiæ mediæ, ut rectè annotavit Claudius Typhanus, in libro de priori & posteriori: Agunt enim SS. Patres de scientia Dei absoluta, & respectu eorum quæ revera absolute futura sunt, non autem quæ tantum conditionatè; nam loquuntur de præscientia peccati Angelorum, & primorum parentum, quam constat fuisse absolutam. Falso igitur, & planè con-

193.

De sci-
tia Dei
disp. 63.

Cap. 29.

sf

tra Sanctorum Patrum mentem, Suarez, Ruiz, Petrus à S. Joseph, aliique Recentiores, ea interpretantur de scientia media, & præscientia conditionata lapsus Angelorum & hominum, quam volunt præcedere ratione absolutum decretum eos creandi. Nam SS. Patres solum loquuntur de præscientia lapsus, antecedente executionem creationis Angelorum & hominum; non autem de præscientia antecedente decretum & voluntatem eos creandi: non quærent enim cur decreverit, aut voluerit Deus creare Angelos, & primos parentes, quos sciebat peccaturos? sed cur creaverit Angelos &c.

Adde quòd, quamvis daretur SS. Patres loqui de præscientia conditionata peccati Angelorum, antecedenti decretum creationis ipsorum; hæc tamen præscientia, non esset scientia media; quia esset fundata in decreto permissivo, non verò eò anterior. Unde sensus quæstionis factæ à SS. Patribus relatis, esset iste. Cum Deus in decreto conditionato quod habuit permittendi lapsum Adami, & peccatum Angelorum, ipsorum peccatum & lapsum præviderit, cur eos creare decrevit, & cur talis præscientia in decreto permissivo fundata, non impedit voluntatem eos creandi: Ex quo patet responsio ad primam probationem Minoris.

Ad secundam, concessa Majori, neganda est Minor: Ut enim supra ostendimus, Deus in suis decretis absolutis, non dirigitur per scientiam mediam, sed per scientiam simplicis intelligentiæ, quæ comprehendit suam omnipotentiam, & vim ac efficaciam infinitam suorum auxiliorum, quæ potest substantiam & modum libertatis, in nostris operationibus attingere, & efficere quòd infallibiliter simul & liberè operemur.

194. Secundò pro scientia media arguunt quidam ex Adversariis, in hunc modum: SS. Patres frequenter docent multa esse à Deo præscita, quæ non sunt prædestinata, & præscientiam latius patere quàm prædestinationem: Ergo admittunt in Deo scientiam mediam. Consequentia videtur manifesta, nam scientia media, est cognitio futurorum, independens à decreto, & prædestinatione seu prædefinitione voluntatis divinæ, coque anterior. Antecedens verò probatur ex Augustino de prædestinat. Sanctor. cap. 10. ubi sic ait: *Prædestinatio est quæ sine præscientia esse non potest: potest autem esse sine prædestinatione præscientia.* Idem habet S. Prosper in responsionibus ad capita Gallorum resp. 15. & Fulgentius cap. 29. libri primi ad Monimum. Item D. Thomas quæst. 6. de verit. art. 3. docet præscientiam in Deo non importare universaliter habitudinem causæ, respectu horum quorum est; prædestinationem verò addere præscientiæ habitudinem causæ.

195. Respondeo primò, D. Augustinum, & alios SS. Patres, locis citatis loqui de præscientia futurorum absolutorum, ac proinde illos non favere scientiæ mediæ, & ab ipsis Adversariis esse exponendos: illi enim non admittunt præscientiam absolutorum, anteriorem decreto, & ab illo independentem.

196. Respondeo secundò, quòd quando SS. Patres docent multa esse à Deo præscita, quæ non sunt prædestinata, loquuntur de peccatis formaliter quæ talia sunt, & quatenus sunt contraria rectæ rationi & legi divinæ: sic enim non sunt à Deo prædestinata, vel prædefinita, sed tantum permissa; cum Deum nullum habeat decretum posi-

ativum, sed tantum permissivum de illorum futuratione, unde illius præscientiæ latius se extendit, quàm prædestinatio, vel prædefinitio, quæ versatur solum circa actus bonos, non autem circa malos, ut mali sunt, & rectæ rationi difformes. Quòd autem hæc sit vera & germana mens Sanctorum Patrum, constat ex Augustino, qui post verba in argumento relata, statim subjungit. *Prædestinatione quippe Deus ea præscivit quæ fuerat ipse facturus, unde dictum est, fecit quæ futura sunt: præscire autem potest quæcumque non facit, sicut quæcumque peccata.*

197. Quare diligenter observandum est, hæc tria, scilicet præscientiam, prædefinitionem, & prædestinationem, ita inter se comparari, ut præscientia latius pateat, & ad plura se extendat, quàm prædefinitio; sicut & prædefinitio in sensu magis amplo interdum usurpetur, quàm prædestinatio. Præscientia enim, non solum extenditur ad bona, sed etiam ad mala, & ad peccata, quæ Deus nec prædefinit, nec prædestinat, sed tantum permittit. Similiter prædefinitio extenditur ad omnia quæ cadunt sub divina providentia, tam naturali, quàm supernaturali. Prædestinatio verò, si strictè & in rigore accipitur, & prout est specialis providentia prædestinatis propria (ut communiter usurpari solet à Theologis) terminatur solum ad bona opera ordinis supernaturalis, & ad media quibus electi vitam æternam infallibiliter consequuntur: licet frequenter ab Augustino, & aliis SS. Patribus, prædefinitio, & prædestinatio (ut supra annotavimus) pro eodem usurpentur. Art. 4. §. 1.

Ex quo facile intelliges locum D. Thomæ in argumento relatum: quando enim S. Doctor dicit præscientiam in Deo, non importare universaliter habitudinem causæ, respectu horum quorum est, sicut importat prædestinatio; loquitur de præscientia universaliter sumpta, & prout se extendit ad peccata, quæ non causantur, sed tantum prævidentur à Deo; & quorum Deus non habet decretum positivum, sed tantum permissivum. Neque obstat quòd quæst. 12. de verit. art. 10. ad 3. dicat, quòd *præscientia excedit prædestinationem, non solum in malis, sed etiam in bonis.* Ibi enim loquitur de prædestinatione strictè sumpta, & prout est specialis providentia prædestinatis propria: sub qua ratione exceditur tum à præscientia, tum à prædefinitione; quia, ut antea dicebamus, prædestinatio strictè sumpta, est solum respectu actuum supernaturalium, quæ sunt media quibus electi æternam felicitatem consequuntur; prædefinitio verò & præscientia, versantur circa actus etiam naturales, quæ non sunt media, & est ætus prædestinationis.

198. Quòd autem hæc sit germana mens S. Doctoris, constat ex ejus verbis, sic enim loquitur: *Non autem excedit præscientia prædestinationem in malis solum, si prædestinatio strictè accipitur; sed etiam in omnibus bonis, quæ non sunt solâ virtute divinâ.* Ubi notanda & ponderanda sunt illa verba, *si prædestinatio strictè accipitur*: ex his enim aperte colligitur, S. Thomam nullam agnoscere in Deo præscientiam, anteriorem decreto, & prædestinatione voluntatis divinæ, largè sumptâ, & prout idem sonat ac prædefinitio; nec proinde ullam scientiam mediam. Si enim illam admitteret, non debuisset addere illam restrictionem, *si prædestinatio strictè accipitur*, sed universaliter & sine ulla modificatione asserere, præscientiam in Deo excedere prædestinatio-

nem, seu prædeterminationem voluntatis divinæ.

199. Objicies tertio: D. Chrysoſtomus homil. 31. & 65, in Mattheum, agens de vocatione D. Pauli & D. Matthæi, ait: *Deum tunc eos vocasse, quando noverat consensuros.* Item D. Augustinus libro 1. ad Simplic. quæst. 2. dicit, *Deum sic vocare eum cujus miseretur, quomodo scit ei congruere, ut vocantem non respuat.* Et libro de sex quæstionibus Paganorum, quæst. 2. contra Porphyrium, dicit, *Deum tunc voluisse hominibus apparere, quando & ubi sciebat, qui in eum fuerant credituri.* Ergo SS. Patres admittunt in Deo aliquam præscientiam futurorum, independentem à decreto, ac proinde scientiam mediam.

200. Ad locum Chrysoſtomi respondet Cardinalis Toletus Annotat. 54. in caput 5. Luca, quod quando Chrysoſtomus dixit, Deum tunc vocasse Apostolos, quando præscivit obtemperaturos, intelligendus est, Deum eos vocasse, quando præscivit se operaturum in illis ut obtemperarent. *Nisi sic intelligas doctrinam Chrysoſtomi (inquit) illi non confentio, sed contrariam omnino veram existimo.* Nec mirum: est enim solutio, & doctrina quam tradit Augustinus cap. 18. de dono persever. ubi hanc statuit regulam: *Quando apud aliquos verbi Dei tractatores, reperitur nomen præscientiæ, & agitur de vocatione electorum, nomine præscientiæ, intelligi debet prædeterminatio: id est præscientia, in decreto & prædeterminatione fundata.* Unde quando ipse Augustinus dicit, *Deum sic vocare homines, quomodo scit eis congruere &c.* Hoc ita intelligendum est, juxta regulam quam ipsemet tradit: Deum sic eos vocare, quomodo prædestinat eis congruere, ut vocantem non respuant.

201. Ad aliud testimonium ex libro de sex quæstionibus Paganorum desumptum, constat ex supra dictis, illud à Semipelagianis fuisse olim allegatum, ad probandum dari in Deo præscientiam conditionatorum, à decreto independentem; & ab ipso Augustino expositum, libro de prædest. Sancto. cap. 10. ubi dicit, se id quod in prædicto opusculo asseruerat, intellexisse sine præjudicio latentis consilij Dei, & sine exclusione decreti, quod Deus prædestinaverat, Gentiles, visis Christi miraculis, credituros.

202. Objicies quartò: D. Thomas 3. parte quæst. 1. art. 3. ad 4. dicit, quod *prædeterminatio supponit præscientiam futurorum*: At non in statu absoluto, aliàs prædeterminatio in nobis haberet causam meritoriam: Ergo in statu conditionato, & consequenter futura conditionata cognoscuntur à Deo, ante decretum liberum suæ voluntatis, per scientiam mediam. Et in 1. dist. 46. qu. 1. art. 1. ait, quod *voluntas Dei præsupponit præscientiam operum*: Ergo &c.

203. Respondeo in primo testimonio sermonem esse de absolute futuris, ut constat ex intento argumenti: nam intendit prædeterminationem Christi fuisse post prævisionem peccati Adami, illamque supposuisse: prævisio autem peccati, quam supponit prædeterminatio Christi, non est conditionata, sed absoluta, ut clarum est in via S. Thomæ. Nec ex hoc sequitur, dari in nobis causam meritoriam prædeterminationis: quia, ut acutè notat Caietanus, futura quæ prædeterminatio non supponit, sunt illa quæ per prædeterminationem non constituuntur, id est quæ in suo esse à prædeterminatione non dependent, nec elicitive, nec imperative: omne autem meritum in prædestinatis, est effectus prædeterminationis, ideoque non supponitur prævisum

Tom. I.

A ad illà, nec datur causa prædeterminationis in nobis.

In secundo testimonio loquitur D. Thomas de reprobatione positiva, sive de voluntate consequente, quam Deus habet infligendi reprobis pœnam æternam: quæ voluntas præsupponit præscientiam malorum operum, & ab ea dependet in genere causæ materialis, & demeritoria, ut ibidem docet S. Doctor, his verbis: *Voluntas consequens præsupponit præscientiam operum, non tantumquam causam voluntatis, sed sicut rationem voliti.* Verùm hæc præscientia non est conditionata, sed absoluta; nec independentis à decreto, eoque anterior, sed fundata in decreto positive concurrenti ad entitatem actus mali, & permitendi ipsam inialitiam, & deformitatem, ut supra fusè declaravimus.

Disp. 4.
art. 6.

§. IV.

Occurritur argumentis cujusdam Recentioris.

PRO scientia media pugnat Petrus à Sancto Joseph disp. 2. suæ defensionis S. Thomæ, sect. 10. ubi sic argumentatur. Deus certissime cognoscit Petrum v. g. convertendum: Sed id non potest certò cognoscere in decreto absoluto, & prædeterminante ipsum actum conversionis Petri: Igitur per scientiam aliquam mediam. Major est certissima, Minorem autem probat primò, quia sæpe docet S. Thomas, effectum contingentem & liberum, in suis causis non posse certò cognosci, ab intellectu etiam divino. Secundò, quia ejusmodi decretum prædeterminans eriperet libertatem Petro: esset enim antecedens respectu conversionis Petri, & illo posito, fieri non posset, quin Petrus convertatur. Tertio, quia in decreto illo prædeterminante conversionem Petri, Deus ei preparat media ineluctabilia, & quæ singula effectum sunt habitura: hoc autem repugnat S. Thomæ quæst. 6. de verit. art. 3. ubi docet, Deum ad salutem prædestinati præparare media, ex se quidem defectibilia, quorum tamen aliqua, aliis deficientibus, effectum sint habitura: ex quo infert in sententia D. Thomæ admittendam esse scientiam mediam, quæ Deus certò cognoscit, quænam ex mediis illis præparatis, effectum habitura sint, & dirigatur ad ea tribuenda, cum opus fuerit.

Respondeo concessa Majori, negando Minorem, ad cujus primam probationem, concedo S. Thomam verè quidem & rectè negare effectus liberos & contingentes, non posse certò cognosci in causis secundis nudè sumptis, & antecedenter ad divinum decretum consideratis; cum sub ea ratione indeterminatæ sint ad agendum, & indifferentes ad utrumlibet: nego tamen inde sequi, S. Doctorem velle eos cognosci à Deo, ante decretum, per scientiam mediam; sed in ipso decreto, sive potiùs in sua essentia, ut determinata per illud, & in presentia suæ æternitatis. In hoc enim duplici medio, docet D. Thomas, omnia futura contingentia, certò à Deo cognosci, ut supra ostensum est.

Disp. 4.
art. 5. &
7.

Ad secundam probationem, negandum est decretum illud quod Thomistæ appellant prædeterminans, eripere libertatem, nam potiùs est prima causa, primaque veluti radix totius libertatis actualis; cum ab illo tanquam à prima causa, primoque principio, procedat libera determinatio nostræ voluntatis, in qua ipsa libertas actualis consistit.

Neque valet si dicas, causam liberam debere seipsam determinare, ac proinde causare suam determinationem, non verò à Deo determinari. Nam

207.

208.

Sf ij

licet causa libera debeat seipsam determinare, non tamen per se primò, & independenter ab alio, priùs naturà determinante: cum enim liberè se determinare, sit proprium agentis liberi, eo modo causa libera debet se determinare, quo libera est: id est si sit primum liberum, ut Deus, debet seipsum per se primò determinare, & independenter ab alio prædeterminante: si autem sit tantum secundum liberum, ut est voluntas creata, debet tantum secundariò se determinare, & dependenter à motione, & applicatione primi liberi, & primi determinantis. Ita expressè docet S. Thomas 1. parte quæst. 19. art. 3. ad 5. his verbis. *Causa que est ex se contingens, oportet quòd determinetur ab aliquo exteriori ad effectum: voluntas autem divina, que ex se necessitatem habet, determinat seipsam ad volitum, ad quod habet habitudinem non necessariam.* Et 3. contra Gentes cap. 2. *A contingenti ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid quo determinetur ad unum.* Et quæst. 3. de malo art. 2. ad 4. *Manifestum est, quòd cum aliquid movet alterum, non ex hoc ipso quòd est movens, ponitur quòd sit primum movens: unde non excluditur quin ab altero moveatur, & ab altero habeat similiter hoc ipsum quòd movet. Similiter cum aliquid movet seipsum, non excluditur quin ab alio moveatur, à quo habet hoc ipsum quòd seipsum movet; & sic non repugnat libertati, quòd Deus est causa actus liberi arbitrii.* Quibus verbis clarissimè docet, nullam in hoc esse repugnantiam, quòd causa libera seipsam moveat & determinet ad agendum, & tamen ab alia, cui essentialiter in agendo & volendo subordinatur, priùs naturà moveatur & determinetur. Unde 1. part. qu. 105. art. 4. ad 2. sic ait: *Moveri voluntariè, est moveri ex se, id est à principio intrinseco: sed illud principium intrinsecum potest esse ab alio principio extrinseco; & sic moveri ex se, non repugnat ei quòd est moveri ab alio.* Ex quibus constat, quàm longissimè distet ille Author à mente, & doctrina D. Thomæ, cujus tamen se patronum ac defenforem fingit.

209. Ad illud verò quod addit, nempe decretum prædeterminans, esse antecedens respectu conversionis Petri futuræ, ac proinde tollere ejus libertatem. Distinguendum est Antecedens: prioritate à quo, seu causalitatis, concedo: prioritate in quo, sive durationis, nego. Nego etiam ex tali prioritate, & suppositione antecedenti, sequi destructionem libertatis. Primò, quia falsum est quòd omnis suppositio antecedens tollat libertatem: indifferentia enim objectiva iudicij, est aliqua suppositio antecedens liberam electionem voluntatis, & tamen eam non tollit, sed potiùs causat. Item, cum in sententia Adversariorum, scientia simplicis intelligentiæ, adjuncta voluntate divinà, sit causa futuritionis rerum, est aliqua suppositio illam antecedens (nam omnis causa est prior, saltem naturà, suo effectu) & tamen juxta ipsos non derogat libertati, & contingentiæ rerum. Secundò, quia licet daretur, quòd suppositio antecedens, quæ non oritur à primo principio, & prima radice libertatis, eam tolleret; secùs tamen est de illa, quæ à prima libertatis radice procedit, qualis est suppositio decreti prædeterminantis, quod oritur ab efficacia infinita divinæ voluntatis, quam D. Thomas, variis in locis, docet esse primam radicem totius libertatis, & contingentiæ in rebus creatis. Tertiò, quia licet decretum prædeterminans, & motio vel gratia efficax ex illo proveniens, non sit

A formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis; æquivalenter tamen ad illos consequitur, quia consequitur ad aliquid, in quo continetur, & à quo causatur, & derivatur nostra libertas, scilicet ad efficaciam infinitam voluntatis divinæ. De quo fusè in Tractatu de prædestinatione.

Ad aliud quod idem Author ibidem subjungit, nempe quòd posito tali decreto, fieri non potest quin Petrus convertatur, distinguendum est, fieri non potest, potentia consequenti, concedo: potentia antecedenti, nego. Sive ut alij dicunt: in sensu composito, concedo: in sensu diviso, nego. Consulendus est D. Thomas 1. parte quæst. 23. art. 3. ad 3. & art. 6. ad 2. & ad 1. ubi docet, quomodo prædestinatum salvari, & reprobum non salvari, necesse sit, salvà utriusque libertate; & quomodo Deus, in sensu composito, non possit non prædestinare quem prædestinavit. Legendus est etiam quæst. 6. de verit. art. 4. ad 8. ubi sic habet: *Dicitur communiter, quòd hac propositio, Deus potest non prædestinare prædestinare, in sensu composito est falsa, in diviso vera; & ideo omnes locutiones illæ, que sensum compositum implicant, sunt falsæ simpliciter.* Favet etiam Aristoteles 1. de celo textu 119. *Sedendi, inquit, & standi simul quis habet potentiam: quia quando habet illam, & alteram; sed non sic, ut simul sedeat & stet, sed alio tempore.* Dicimus ergo quòd prædeterminatus ad amorem v. g. etiam prout stat sub illa motione & prædeterminatione, habet potentiam ad non amandum; non tamen ut simul amet, & non amet; sive ut conjungat negationem amoris cum tali prædeterminatione: quia cum illa sit prior amore, prioritate solum à quo, seu naturæ; & simul cum illo in eodem instanti temporis, imò & in eodem signo rationis in quo: si prædeterminatio ad amorem, componeretur & conjungeretur in voluntate, cum odio vel negatione amoris, forma & ejus negatio, vel privatio, simul essent in eodem subjecto, quod implicat contradictionem. Sed de his fusè loco citato.

Ad tertiam probationem ejusdem Minoris principalis, neganda est sequela: scilicet quòd si Deus videret Petrum convertendum, in decreto prædeterminante ejus conversionem, præpararet ad eam media Petro ineluctabilia: his enim omnibus mediis quæ Deus præparat, Petrus potest non uti, illisque resistere, seu dissentire: quamvis de facto illis non resistat, nec dissentiat; ideoque omnia eluctabilia quidem sunt, non tamen omnia eluctanda. Aliud autem est esse ineluctabile, aliud non eluctandum; illud enim dicit necessitatem, & impossibilitatem eluctationis, sive resistentiæ: hoc verò solum importat efficaciam, & infallibilitatem divinæ motionis, in ordine ad effectum quem Deus efficaciter intendit. Quare ille Author, alijque Recentiores, terminis abutuntur, & in verbis ludunt, ac Lectoribus illudunt, dum malè confundunt ineluctabile, cum non eluctando; irresistibile, cum eo cui non resistitur; & illud quod movet efficaciter, cum eo quod movet necessariò.

Longè meliùs, rectiùsque S. Thomas hæc inter se distinguit 1. 2. q. 112. art. 3. in corp. ubi dicit, *preparationem ad gratiam, secundum quod est à Deo movente, habere necessitatem ad id ad quod ordinatur à Deo, non quidem coactionis, sed infallibilitatis, quia intentio Dei descere non potest. Unde si ex intentione Dei moventis est, quod ho-*

Disp. 6.
art. 7.
210.

211.

212.

mo cuius cor movet, gratiam consequatur, infallibiliter eam consequitur. Et quæst. 6. de malo art. 1. ad 3. Deus, inquit, movet voluntatem immutabiliter, propter efficaciam voluntatis moventis, quæ deficere non potest; sed propter naturam voluntatis motæ quæ indifferenter se habet ad diversa, non inducitur necessitas, sed manet libertas. Unde cum idem S. Doctor quæst. 6. de veritate art. 3. docet, Deum ad salutem prædestinati præparare media, ex se quidem defectibilia, quorum tamen aliqua, aliis deficientibus, effectum sint habitura; loquitur de mediis, & auxiliis extrinsecis; vel de intrinsecis, objectivè solum ac moraliter excitantibus; quæ cum non sint semper conjuncta cum auxiliis intrinsecis, & ex se efficacibus, non semper, nec infallibiliter operantur suum effectum, sed aliqua tantum, aliis deficientibus: ea scilicet, quæ cum gratia efficaci, & interiorius movente, & applicante voluntatem ad consensum, conjuncta sunt.

213.

Quod autem hic sit verus & germanus sensus D. Thomæ, constat primò ex eo quod recensendo illa media & adminicula quæ Deus præparat prædestinato, & quorum aliqua, aliis deficientibus, effectum sunt habitura, dicit, illa esse exhortationes, & suffragia orationum: hæc enim esse auxilia purè extrinseca, quis non videat? Constat secundo, ex eo quod ibidem in responsione ad 3. dicit, quod Deus in voluntate agit, non per modum necessitatis, quia voluntatem non cogit, sed movet eam non auferendo ei modum suum; qui in libertate ad utrumlibet consistit; & ideo quamvis divina voluntati nihil resistat, tamen voluntas, & qualibet alia res, exequitur divinam voluntatem, secundum modum suum, quia & ipsum modum divina voluntas rebus dedit, ut sic ejus voluntas impleretur; & ideo quidam expleant divinam voluntatem necessariò, quidam contingenter, quamvis illud quod Deus vult, semper fiat. Ex quibus verbis aperte colligitur, D. Thomam, præter gratias extrinsecas, & moraliter tantum excitantes, admittere gratiam aliquam internam, de se efficacem, quæ determinet voluntatem ad operandum, & infallibiliter simul & liberè eam moveat, & applicet ad consensum. Alioquin falsum esset illud quod ibidem docet, nihil resistere divine voluntati, & motioni; & quod licet quadam expleant divinam voluntatem necessariò, quadam contingenter; illud tamen quod Deus vult, semper fit. Item falsum esset quod dicit quodlibeto 12. art. 3. nempe prædestinationem habere certitudinem ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divine, cui non potest resisti; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem. Auxiliis enim purè extrinsecis, vel intrinsecis, moraliter tantum excitantibus, possumus resistere, etiam in sensu composito, & potentia consequenti; illaque, cum non semper, nec infallibiliter inferant suum effectum, certissimo modo non ducunt ad finem; nec possunt numerari inter illa media, quibus Augustinus dicit, quod quicumque liberantur, certissimè liberantur. Quare ex præfato S. Doctoris testimonio, malè infert Petrus à S. Joseph, aliique Recentiores, illum negare gratiam prædeterminantem, & de se efficacem, & admittere scientiam mediam, quæ Deus certò cognoscat, quamnam ex illis mediis quæ præparat prædestinatis, effectum sint habitura: cum potius ibidem in responsione ad 4. aperte talem scientiam mediam rejiciat, & gratiam prædeterminantem astruat.

Tom. I.

A Cum enim sibi objecisset contra certitudinem prædestinationis, de qua ibidem agit: prædestinationem esse debere cum suppositione causæ secundæ, creatæ scilicet voluntatis, ac proinde non posse habere certitudinem absolutam, sed tantum conditionalem; ex hypothesi scilicet quod voluntas humana consentiat, & se ad gratiam præparet: sicut certitudo hujus propositionis, Sol causabit fructum in planta, est tantum conditionalis, & ex suppositione quod arbor concurrat, & cooperetur Soli ad fructificandum. Ita responderet: Ad quartum dicendum, quod causa secunda, quam oportet supponere ad inducendum prædestinationis effectum, etiam ordini prædestinationis subjacet: non autem est ita in virtutibus inferioribus, respectu alicujus superioris virtutis agentis; & ideo ordo prædestinationis, quamvis sit cum suppositione voluntatis humane, nihilominus tamen absolutam habet certitudinem, et si in exemplo inducto contrarium appareat. Quibus verbis S. Doctor hoc statuit discrimen inter Deum & causas secundas universales, quod Sol v. g. qui producit ficum cum suppositione ficulneæ, & olivam cum suppositione oleæ, non facit, ut illa infallibiliter ei cooperetur, ad producendas olivas aut ficus; eo quod ejus concursus & cooperatio, non sit effectus ipsius Solis, aut aliorum corporum cælestium; ideoque suppositio Solis, neque ficus, neque olivas inferat, nisi conditionatè, & ex suppositione quod olea & ficulnea simul influant, eique cooperentur ad fructificandum: prædestinatio verò est certa, non solum conditionatè, sed etiam absolutè; quia concursus & consensus voluntatis humane, est effectus ipsius gratiæ eam applicantis, & determinantis ad agendum, & subjacet ordini prædestinationis, ut loquitur S. Doctor; ac proinde non solum est à Deo præcitus & prævisus, sed etiam prædefinitus ac prædestinatus; & sic exclusa præscientia media, quæ docet Deum solum præscire, & prævidere futurum consensum voluntatis humane, non autem eum prædefinire, ac prædestinare.

§. V.

Aliud argumentum diluitur.

Secundum & præcipuum scientiæ mediæ fundamentum, deducunt Recentiores, ex eo quod peccata sub conditione futura, certò à Deo cognoscuntur, ut constat de traditione Davidis à Ceilitis, si mansisset in Ceila, 1. Regum 23. Illa autem non possunt certò præcisci in decreto prædeterminante: Ergo antecedenter ad illud, Deus ea cognoscit per scientiam mediam. Major patet, Minorem autem probant Adversarij; quia si Deus haberet decretum prædeterminans circa peccata, absolutè, vel conditionatè futura, esset illorum causa, & illi attribueretur malitia peccati, quod infinitæ ejus sanctitati & bonitati repugnat.

214.

Communis Thomistarum solutio distinguit in peccato conceptum entitatis, & actualitatis, à conceptu explicito deformitatis (sive hæc in privativo, sive in positivo consistat) & ad primum, concedit decretum positivum in Deo, ad secundum verò, decretum tantum permissivum: atque in his decretis docet cognosci à Deo peccata, ut futura, sive absolutè, sive conditionatè, ut disp. 4. art. 6. fusè declaravimus.

215.

Sed contra hanc solutionem multis calumniis insurgunt Adversarij, objiciuntque primò, quod

216.

S I iij

Calvinus, & Beza negabant Deo decretum prædeterminans ad formale peccati, & solum concedebant respectu materialis, ut testantur Belarminus lib. 2. de necessitate gratiæ cap. 2. Franciscus Belcarius Opusculo contra Calvinum, & Pecanus tomo 1. opusculorum opusc. 3. de auctore peccati; & tamen damnantur à Concilio Tridentino Sessione 6. Canone 6. Ergo asserentes Deum ad materiale peccati prædeterminare, non videntur differre à Calvino.

Secundò, Non alià ratione homini peccanti malitia attribuitur, nisi quia suo concursu attingit materiale illius: Ergo si Deus hoc prædeterminat, concurret ad illam.

Tertiò, Id quod est conforme voluntati divinæ, nequit esse peccatum: At materiale malitiæ, si à Deo prædeterminetur, erit conforme ejus voluntati: Ergo homo illud causans non peccabit, utpote conformans se voluntati divinæ.

Denique, Ratione connexionis inter formale & materiale malitiæ, nequit Deus materiale malitiæ consilium, quin in ipsum refundatur formale: At prædeterminatio fortius movet quàm consilium: Ergo ratione connexionis utriusque, non poterit unum prædeterminari, nisi prædeterminatio attingat aliud.

217. *Disp. 8. art. 2. §. 10. & sequentibus.* Hæc argumenta Tractatu sequenti fusè discutientur, ac diluentur: interim ad primam instantiam breviter respondeo, quòd licet Calvinus & Beza, interdum videantur negare decretum prædeterminans ad formale peccati, illud tamen negant solum ore tenus, cum dolo, & sine consequentia ad sua principia. Cum enim fateantur tale decretum nostram evertere libertatem, nec relinquere in voluntate creata indifferentiam activam, seu potentiam ad actum oppositum, sed solum spontaneitatem, & immunitatem à coactione (ait enim Calvinus libro 2. instit. cap. 3. §. 5. *Voluntatem autem necessitate in malum trahi, quamvis libertate abdicatâ, offendit eos qui inter necessitatem & coactionem distinguere nesciunt &c.*) reverà quidquid est in peccato, Deo decreti adscribunt, cum ex hoc principio illi adscribere teneantur quidquid voluntas nostra operatur. Thomistæ verò, cum doceant decretum prædeterminans, non solum non evertere nostram libertatem, sed etiam eam causare, perficere, ac reducere de actu primo ad secundum, in veritate, & cum omni consequentia ad sua principia, negant Deo prædeterminanti ad materiale peccati, attribuendam esse malitiam illi annexam; & docent in solum voluntatem creatam, tanquam in primum liberum deficiens, & operans difformiter ad regulas morum, eam esse reducendam. Unde in Apologia Thomistarum, infra subjicienda, demonstrabimus nimis stupidè, & inconsideratè, Calvinismum objici Thomistis, cum doctrinæ Calvini, nostra è diametro opponatur; illudque fieri veteri Pelagianorum exemplo, qui similiter Augustino, Ambrosio, Hieronymo, Prospero, aliisque Sanctis Patribus, & divinæ gratiæ defensoribus, Manicheismum olim objiciebant, ut refert ipse Augustinus variis in locis, præsertim lib. 1. contra Julianum cap. 4. ubi illum hæreticum alloquens, sic ait: *Quid nomen dilaniare niteris meum, & Ambrosium facis, tacito ejus nomine, Manicheum? &c.* Et libro 2. contra duas Epistolas Pelagianorum cap. 1. loquens de Pelagianis ait: *Nihil aliud niteris, nisi ut hac horribili hæresi (scilicet Manicheorum) objectâ, cujus se adversarios confin-*

gunt, lateant inimici gratiæ, sub laude nativæ. Quid ergo mirum, si Augustini discipulis, eadem calumnia tribuatur, quæ olim à Pelagianis, & Semipelagianis, huic S. Doctori, & invictissimo gratiæ defensori, aliisque SS. Patribus fuit imposita: ut enim dicitur Marth. 10. *Non est Discipulus super Magistrum, nec servus super Dominum suum: sufficit Discipulo, ut sit sicut Magister ejus, & servo sicut Dominus ejus. Si Patrem familias Beelzebub vocaverunt, quanto magis domesticos ejus?* Sed de hoc fusissimè loco citato.

Ad secundum dicendum, homini peccanti ideo 218. attribui malitiam & deformitatem actus peccaminosi, quia suo concursu attingit materiale, reduplicativè ut tale, & quatenus fundat ipsam malitiam & deformitatem moralem; eò quod operetur ut agens morale, ac difformiter ad regulas morum, & se subtrahendo à rectitudine divini concursus & motionis. Unde cum Deus per suum concursum prævium, aut simultaneum, non attingat materiale peccati, reduplicativè ut tale, & ut fundat malitiam & deformitatem moralem, sed specificativè tantum: id est sub conceptu entitatis, & actualitatis, sub quo non exprimit deordinationem aliquam ab ultimo fine; & cum in tali concursu, non operetur ut agens morale, & cum subjectione ad regulas morum, sed ut prima causa, & provisor universalis, præbens omnibus causis secundæ media necessaria ad agendum, non potest illi attribui malitia, & deformitas actus peccaminosi, quamvis prædeterminet voluntatem ad materiale peccati.

Ad tertium distingo Majorem: Quod est conforme voluntati divinæ, nequit esse peccatum: sub ea ratione quæ est illi conforme, concedo: sub alia, nego. Ad Minorem similiter distingo: Materiale peccati, si à Deo prædeterminetur, erit conforme voluntati divinæ: materiale peccati, specificativè sumptum: id est sub conceptu entitatis, & bonitatis transcendentalis, sub quo à Deo prædeterminatur, concedo Minorem. Reduplicativè sumptum, & sub conceptu malitiæ, & deformitatis, quæ ratione non prædeterminatur, nego Minorem, & distingo Consequens eodem modo.

Ad ultimum respondeo, distinguendo Minorem: Prædeterminatio fortius & efficacius movet, quàm consilium, & cum eadem extensione, nego. Cum minori extensione, concedo. Consilium enim respicit actum, ut à voluntate humana hîc & nunc exercendum, cum omnibus circumstantiis quæ ad illum concurrunt, sive ad lineam physicam, sive ad moralem spectantibus; ideoque si de facto intercedat malitia, non præscindit ab ea, sed ad illam se extendit. Concursus autem Dei prævius, præcisivus est, solumque attingit quæ perfectionis sunt in actu, & quæ spectant ad rationem entis, & ordinem physicum; nec se extendit ad ea quæ pertinent ad ordinem moris: unde licet sit major intensivè (id est potentior & efficacior) quàm consilium; est tamen minor extensivè, id est minus se extendit quàm illud. De quo fusè Tractatu sequenti.

§. VI.

Aliud argumentum diluitur.

IN favorem scientiæ mediæ potest hoc argumentum proponi. Deus cognoscit infallibiliter omnia futura conditionata circa omnes combinationes possibiles: Sed omnia non cog-

Disp. 8. art. 4. §. 12.

221.

noſcit in decreto conditionato : Ergo aliqua ſaltem cognoſcit, independenter à tali decreto, per ſcientiam mediam. Major eſt certa, cum nihil ſit cognoſcibile, quod infinita Dei ſcientia non attingat. Minor autem probari poteſt, quia otioſum videtur & ſuperfluum, ponere decreta conditionata in Deo, circa tot futura; cum ea ad nullum finem deſerviant, & nullo firmo ac ſolido fundamento nitantur.

222. Ad hoc argumentum plures ex noſtris reſpondent, conceſſa Majori, negando Minorem, ad cujus probationem negant decreta illa eſſe otioſa & ſuperflua in Deo, ſicut nec in illo ſuperfluit horum futurorum cognitio; atque ad illa ſuadenda, duplex fundamentum inveniunt : unum à priori, aliud à poſteriori. Primum deſumunt ex ſumma actualitate voluntatis divinæ, ut libera: ſicut enim divina voluntas, quia eſt ſumma actualitatis, ſub conceptu naturæ, petit eſſe in actu ſecundo amoris circa objectum neceſſarium; ita quia ſub conceptu liberæ, gaudet ſummâ actualitate, petit eſſe in actu ſecundo terminationis ad objecta ad extra, vel per volitionem circa objecta poſitiva, vel per nolitionem circa objecta negativa, licet ſit indifferens ad quodlibet illorum in particulari. Secundum ex divina cognitione deducunt, cum enim divina cognitio ad objectum aliquod ut futurum terminari non poſſit, niſi præſuppoſito decreto divinæ voluntatis, extrahentis illud à ſtatu meræ poſſibilitatis, ut ſuprà oſtendimus : eo ipſo quod omnia illa, ut futura à Deo cognoſcantur, colligunt à poſteriori, circa omnia illa, debere præcedere decretum liberæ voluntatis divinæ.

223. Hæc ſolutio, probabilis eſt abſque dubio, continetque Thomiſticam, ſatiſque acutam doctrinam : quia tamen quidam ex Thomiſtis, non improbabiler ſentiunt cum Durando, Ferrarienſi, Curiele, Herrera, & P. Lemos, potuiſſe voluntatem divinam, ab omni decreto libero poſitivo, manere ſuſpenſam, nec volendo poſitive aliquid creatum exiſtere, nec per actum poſitivum nolendo negationem exiſtentie illius; ideo juxta hanc ſententiam, aliter ad argumentum reſpondendum eſt. Sed ut reſponſio clarè percipiatur, quedam breviter præmittenda ſunt.

224. Notandum ergo primò, voluntatem divinam conſiderari poſſe dupliciter : vel ut liberam libertate contrarietatis, penes velle hoc, & velle illius oppoſitum, vel ut liberam libertate contradictionis, penes velle & non velle. Sub prima conſideratione, adæquatè reſpicit extrema poſitiva; at ſub ſecunda determinari poteſt, & per decretum poſitivum, & per decretum negativum, id eſt per negationem liberam decreti. Cujus ratio eſt, quia omne extremum libertatis, poteſt illam ad actum ſecundum reducere, vel liberè determinare : voluntas autem Dei, ut libera libertate puræ contradictionis, reſpicit tanquam extrema, decretum poſitivum, & liberam negationem illius; ac proinde poteſt determinari, & exerceri, non ſolum per decretum poſitivum, ſed etiam per illius liberam negationem, ut Tractatu ſequenti oſtendemus.

Diſp. 3.
art. 3.
225.

Notandum ſecundò : Propositiones conditionales de futuro contingenti, eſſe in duplici differentia : alias affirmativas, alias negativas. Inter quas hoc verſatur diſcrimen, quod cum affirmativæ enuntient aliquid poſitive futurum, ſive abſolute, ſive conditionatè, requirunt ad ſui veritatem poſitivum influxum divinum, ſub eadem

A conditione; & quia ad poſitivum influxum requiritur poſitivum decretum, & hoc nequit eſſe futurum, hinc ſit quòd neceſſariò requirant poſitivum decretum, exercitè ab æterno in Deo exiſtens. Negativæ autem, cum nihil poſitivum enuntient, ſed tantum negent rem eſſe futuram ſub aliqua conditione; & ad negationem futurationis rei ſufficiat negatio concuſſus, & ad negationem concuſſus, negatio decreti : hinc ſit quòd propositiones negativæ, ad ſui veritatem non expoſcant poſitivum decretum, ſed ſufficiat ſola decreti negatio.

Notandum tertio : Negationem illam decreti eſſe Deo liberam, libertate contradictionis : quod oſtenditur, tum quia taliter convenit Deo, quòd potuit non convenire; tum etiam quia eſt extremum libertatis contradictionis, non minus quàm decretum poſitivum : Ergo ſicut hoc determinat voluntatem Dei, tanquam exercitium libertatis ejus, & eſt illi liberum; ita negatio decreti, illam determinabit, eritque illi libera. His prænotatis.

Ad argumentum reſpondeo, omnia conditionata poſitive futura ſupponere poſitivum decretum; illa autem quæ non ſunt purè poſitiva, ſed quæ negationem futurationis important, ſupponere decretum negativum, id eſt liberam decreti negationem : unde ſi circa aliquam poſſibilem combinationem non præcedat decretum poſitivum, non dabitur poſitiva futurationis, ſed negatio futurationis, ex vi negativi decreti. Ita egregiè docet, in manuſcriptis Tractatù de ſcientia Dei, illuſtriſſimus Dominus Godoy, nuper in Academia Salmanticensi ſacræ Theologiæ Profeſſor primarius, & nunc ob eximiam ejus eruditionem & ſapientiam, Episcopali inſulâ decoratus, & ad Oxomenſem Episcopatum aſſumptus, à quo nonnulla mutuati ſumus, pluraque ejus fragmenta, ne perirent, collegimus.

§. VII.

Solvitur alia difficultas.

228. Docti quidam Recentiores, ut probent dari in Deo quandam ſcientiam mediam inter ſcientiam ſimplicis intelligentiæ, & ſcientiam viſionis, arguunt in hunc modum. Veritas hujus futuri conditionati, *Si Deus daret ſuæ gratiam efficaciæ, vel prædeterminationem phyſicam, converteretur*, cognoſcitur à Deo : Sed non poteſt ab illo cognoſci, niſi per ſcientiam mediam : Ergo illa in Deo admittenda eſt. Major eſt certa, Minorem autem ſic probant. Cum hæc veritas ſit libera & contingens, non cognoſcitur à Deo per ſcientiam ſimplicis intelligentiæ, quæ verſatur ſolum circa res naturales & neceſſarias; & cum ſit de futuro conditionato, non attingitur per ſcientiam viſionis, quæ ſolum fertur circa res abſolute futuras : Ergo ſolum attingitur per ſcientiam mediam.

Reſpondeo conceſſa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem, dico veritatem hujus conditionalis, à Deo cognoſci per ſcientiam naturalem, & ſimplicis notiæ : quia licet extrema ſint libera, & contingencia; conſecutio tamen, & illatio, quæ in ea exprimitur, infallibilis eſt & neceſſaria, ac proinde ad ſcientiam Dei naturalem pertinet. Quod ut fiat evidentiùs, & ſimul detegatur radix deceptionis, & hallucinationis horum Recentiorum, qui in Deo fingunt novum aliquod genus ſcientiæ mediæ, diverſum

226.

227.

228.

229.

ab ea quam Molina excogitavit: five potius attribuitur scientiæ mediæ, quod ceteri Theologi ad scientiam simplicis notitiæ pertinere asserunt.

230. Diligenter observandum est, & ex Dialectica recolendum: fieri posse quod conditionalis, in vi consequentiæ, & illationis, necessaria sit, quamvis utrumque extremum sit liberum, & contingens; imò & falsum, vel impossibile: v. g. hæc conditionalis, in vi consequentiæ est necessaria; *Si Petrus videt parietem, paries est visus. Si Petrus loquitur, movet linguam;* & tamen utrumque extremum, secundum se sumptum, liberum est & contingens. Et ista, *Si homo est equus, est hinnibilis,* est necessaria; & tamen utrumque est falsum, & impossibile.

231. Secundo advertendum est, divinum decretum dupliciter posse importari in antecedenti propositionis conditionalis: primo per modum conditionis expressæ, v. g. quando dicitur, *si Deus hoc efficaciter decreverit, illud erit.* Secundo implicitè, & ut medium, seu ratio formalis, quâ Deus utitur ad cognoscendum objectum conditionatè futurum, quod in tali propositione exprimitur.

232. His præsuppositis, dicimus quod quando in antecedenti propositionis conditionalis, decretum, vel prædeterminatio, aut gratia efficax, quæ ex illo provenit, ponuntur per modum conditionis explicitæ, & expressæ; & quando in ea exprimitur vis illationis, & consequentiæ: tunc illa à Deo cognoscitur per scientiam simplicis intelligentiæ, quâ comprehendit suam omnipotentiam, ac vim & efficaciam suæ voluntatis, & suorum auxiliorum; & quâ penetrat omnes consequentias, & illationes necessarias. Unde cum in hac conditionali, *Si Deus daret Judæ gratiam efficacem, converteretur,* exprimitur bonitas illationis, & consequentiæ, quæ naturalis est & necessaria, utpote deducta ex hoc principio omnino necessario, *Quidquid Deus efficaciter vult, & prædefinit, infallibiliter eveniet;* cumque in ea decretum involvatur per modum conditionis explicitæ, & non solum per modum motivi, seu rationis formalis cognoscendi hoc futurum conditionatum, hinc fit illam non cognosci à Deo per scientiam liberam, sed naturalem & necessariam. Sicut etiam in opposita sententia, si conditionalis fiat ex ipsa scientia mediâ, & objecto futuro: v. g. *Si Deus præscit Judam convertendum, Judas convertetur,* est necessaria consequentia, pertinetque ad scientiam simplicis intelligentiæ eam cognoscere, quia licet extremum, scilicet conversio Judæ, sit liberum & contingens; consequentia tamen illa, in vi consequentiæ, & conditionalis, est necessaria.

233. Dices, In hac conditionali, *Si Deus daret Judæ gratiam efficacem, converteretur,* illatio non est necessaria, sed contingens & libera: Ergo non cognoscitur à Deo per scientiam naturalem, sed liberam. Consequentia patet, Antecedens probatur. Ex gratia efficaci, & physicè prædeterminante, actus liber, seu consensus voluntatis creatæ, non sequitur necessario, sed contingenter & liberè; quia divinum decretum, ratione infinitæ efficacitæ quâ pollet, attingit non solum substantiam, sed etiam modum libertatis & contingentiam in nostris operationibus, ut disp. 4. art. 5. declaravimus. Ergo non solum illud consequens, *Judas convertetur;* sed etiam, hæc illatio & consequentia, *Si Deus daret Judæ gratiam efficacem, con-*

A *verteretur,* libera est & contingens.

Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem dicendum est, quod licet ex divina prædefinitione, & gratia efficaci, quæ est ejus executio, effectus prædefinitus, liberè, & contingenter proveniat; vis tamen illationis & consequentiæ necessaria est; quia necessarium est, & non contingens, aut liberum, quod ex omnipotenti Dei prædefinitione, effectus prædefinitus sequatur, eo modo quo prædefinitus est; ac proinde quod liberè & contingenter eveniat, si Deus decreverit. & prædefiniert, creaturam liberè & non necessariò operaturam. Unde D. Thomas 3. contra Gentes cap. 94. *Si Deus providit quod illud erit futurum contingenter, sequitur infallibiliter, quod erit contingenter, & non necessariò.* Idem expressè docet Anselmus in libro de concordia cap. 1. his verbis: *Quoniam quod Deus vult non potest non esse, cum vult hominis voluntatem, nullâ cogi aut prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum; & vult effectum sequi voluntatem, tunc necesse est voluntatem esse liberam, & esse quod vult.* Quibus verbis aperte docet, ex efficacia voluntatis divinæ, necessariò sequi, voluntatem esse liberam, & liberè operaturam; si Deus voluerit & prædefiniert, eam liberè operari. Quare licet istud consequens, *Petrus liberè operabitur,* liberum sit & contingens: hæc tamen illatio & consequentia, *Si Deus voluerit Petrum liberè operari, liberè operabitur,* non est contingens, sed necessaria.

§. VIII.

Alia objectio solvitur.

235. Poteest etiam in favorem scientiæ mediæ fieri hoc argumentum. Si scientia Dei, respectu futurorum conditionatorum, sit fundata in decreto efficaci, & prædeterminante, erit subiectivè tantum libera, & necessaria objectivè: Consequens est falsum, & contra Thomistas, qui docent scientiam conditionatorum, quam in Deo admittunt, esse omni ex parte liberam; nec solum ex parte subiecti, sed etiam ex parte objecti; & per hoc illam distinguunt à scientia mediâ, quæ (ut docent ejus Assertores) est objectivè tantum libera, & necessaria subiectivè: Ergo &c. Sequela Majoris probatur: A decreto efficaci, ad futurum conditionatum, est consequentia necessaria: Ergo si futura conditionata in decreto efficaci cognoscantur, objectum illius scientiæ necessarium erit, & consequenter illa erit necessaria objectivè, & libera tantum subiectivè.

236. Respondeo negando sequelam Majoris, ad cujus probationem, concessio Antecedenti, distinguo Consequens. Ergo si hæc futura cognoscantur in decreto efficaci &c. si tale decretum ingrediatur ex parte conditionis, seu ex parte antecedentis, concedo. Si sit medium solum ex parte subiecti, quâ ratione à nobis constituitur, nego. Objectum itaque scientiæ conditionatæ, quam in Deo admittimus, est conditionatum contingens: v. g. istud, *si vocavero Petrum, consentiet;* quia antecedens hujus scientiæ, non est vocatio & efficax decretum, sed sola vocatio, cum qua ut sic non connectitur necessariò consensus, sed liberè & contingenter: decretum autem à nobis constituitur ut medium ex parte subiecti, & quia hoc decretum est de consensu futuro, ut futuro contingenter, hinc fit quod licet illud inferat infallibiliter, non tollit, sed infert quod sit futurum

turum contingens, sub tali conditione.

237. Dices, Consensus sub conditione futurum, non est objectum hujus scientiæ, nisi ut subest decreto efficaci: Sed ut sic, est necessarius: Ergo dicta scientia est necessaria objective.

Respondeo distinguendo Minorem: Est necessarius necessitate absolutâ, destruyente contingentiam; nego: Necessitate suppositionis, inferente contingentiam, concedo. Et quidem ipsi Adversarij fatentur, objectum scientiæ mediæ esse necessarium necessitate suppositionis; cum hoc tamen discrimine, quod nostra suppositio antevertit consensum voluntatis creatæ, prioritate naturæ; illorum autem suppositio, ad illum consequitur, eumque præsupponit. Cæterum, sicut illi docent talem suppositionem non tollere libertatem, quia descendit ab ipsâ libertate & electione voluntatis creatæ: ita nos contendimus, nostram suppositionem, quamvis antecedentem prioritate naturæ, non præjudicare libertati; quia illa similiter oritur à primo principio, primaque radice libertatis, & descendit à primo libero, primoque determinante; ac proinde est virtualiter, seu æquivalenter consequens, ut supra annotavimus.

238. Dices, Visio beatifica est suppositio proveniens à primo libero, scilicet Deo, & tamen destruit libertatem: Ergo malè inferitur, quod prædeterminationio physica non tollat libertatem; eò quod descendat à primo libero, & à primo libertatis principio oriatur.

Respondeo, Quod licet visio beatifica sit aliqua suppositio descendens à primo libero, materialiter & specificativè sumpto, id est, liberè concurrente cum intellectu beatorum ad talem operationem: illa tamen non est à primo libero, formaliter ut tali, id est movente per modum liberi, & causante modum libertatis in nostris operationibus: quia in visione beatifica Deus non applicat voluntatem beati ad dilectionem, & amorem beatificum, sub indifferentia objectiva judicij, quæ est proxima radix libertatis; & quæ positâ, implicat tolli libertatem, eaque sublatâ remanere, ut in Tractatu de prædestinatione ostendimus. Suppositio autem decreti prædeterminantis, & physica prædeterminationis, cum non tollat, sed causet in intellectu indifferentiam objectivam judicij; & sub tali indifferentia moveat & applicet voluntatem ad eligendum vel consentiendum, procedit à Deo, non solum ut liberè agente, sed etiam ut movente per modum liberi; ac proinde descendit à primo libero, non solum materialiter, & specificativè sumpto, sicut visio beatifica; sed etiam à primo libero, ut tali formaliter, & reduplicativè.

§. IX.

Solvitur argumentum de admirabilitate scientiæ Dei.

239. Objiciunt ultimò quidam Recentiores: Si scientia Dei, respectu contingentium absolutorum, vel conditionatorum, esset fundata in decreto, & prædefinitione voluntatis divinæ, nihil haberet mirabile, aut eximium, ac superans facultatem intelligentiæ creatæ: Consequens est falsum, & repugnans Scripturæ, & SS. Patribus, qui tam præcellentem præsciendi futura rationem, mirum in modum extollunt. Unde, præscire quæ sunt liberè futura, solet vocari *divinare*, ut per hoc significetur, talem præscien-

Tom. I.

A tiam esse aliquid divinum, Deoque maxime proprium, juxta illud Isaïæ 42. *Annunciate quæ ventura sunt, & dicemus quia Dyestis vos.* Cui consonat illud Tertulliani in Apolog. cap. 20. *Idoneum opinor testimonium divinitatis, veritas divinationis:* Ergo scientia Dei respectu futurorum contingentium, non est fundata in decreto. Sequela Majoris probatur: Si præscientia Dei respectu futurorum, esset fundata in decreto prædeterminante, hæc duo tantum in illa reperirentur: primum, quod Deus videret in se immediate decreta suæ voluntatis actu præsentia, per quæ statuit, hunc vel illum hominem, tali loco & tempore prædeterminare ad ita operandum;

B secundum, quod in eo decreto, ut medio, Deus cognosceret fore quod homo ita operabitur. At primum non est admirabile, aut divinum: nam quisvis spiritus, etiam creatus, facilè videt consilia sua, seu decreta suæ voluntatis præsentia. Secundum etiam non est admirabile, aut Dei proprium: est enim manifestè connexum cum decreto Dei prædeterminandi efficaciter ad talem operationem, quod ea operatio erit: At manifestè connexa quis non videt? Ergo si scientia Dei respectu futurorum sit fundata in decreto, nihil in illa erit præclarum, vel admiratione dignum, & quod Dei oculos, ac infinitam ejus perspicaciam, & intelligendi vim commendat ac extollat. *Nam ante decretum actuale & exercitum, nihil cognosceret circa res futuras: post ipsum verò decretum, videbit hoc tantum, quod prope dicam, videre possent & noctuæ,* inquit P. Annatus libro sæpè citato de scientia media, pagina 595.

Præquam huic argumento respondeamus, 240. placet illud in Adversarios retorquere, & breviter demonstrare, quàm inepta & absurda sit illorum ratiocinatio. Si enim quidquam valeret, probaret, non solum scientiam Dei liberam, sed etiam scientiam naturalem, quam habet de suis attributis, & scientiam simplicis intelligentiæ, quæ cognoscit res possibiles; imò & scientiam mediæ, per quam (ut illi docent) ante decretum, res conditionatè futuras contemplatur, nihil habere præclarum, & mirabile, nec superare vires, & facultatem intelligentiæ creatæ; Deumque per illas scientias, non plus videre, quàm quod prope dicam, videre possent & noctuæ. Scientia enim Dei respectu attributorum, duo tantum importat: primum est, quod Deus cognoscat suam naturam, veluti radicem, & causam virtuales, seu rationem à priori suorum attributorum; secundum, quod in ea videat sua attributa, veluti affectiones, & proprietates illius. Primum non est mirabile, nec Deo proprium; nam qui libet etiam spiritus creatus, facilè videt suam naturam. Secundum etiam non est præclarum, nec admiratione dignum; cum attributa, non solum sint intimè cum natura divina connexa, sed etiam ab ea realiter indistincta: *manifestè autem connexa, & realiter identificata, quis non videt?* Ergo si valeat Adversariorum discursus, scientia Dei respectu attributorum, nihil habebit præclarum & mirabile, ac Deo proprium; & Deus videbit hoc tantum quod prope dicam videre possent & noctuæ. Item cum scientia simplicis intelligentiæ duo tantum includat, scilicet quod Deus cognoscat suam omnipotentiam, & quod in ea videat res possibiles, quæ intimam habent cum ea connexionem, & dependentiam: illa similiter nihil habebit præclarum, & eximium, & quod Dei oculos, ac infinitam sui intellectus perspicaciam.

T

ciam commendet; & Deus per eam videbit hoc tantum quod propè dicam videre possent & noctua: manifestè enim connexa, quis non videt?

241.

Idem dici potest de scientia media, cum enim Deus non possit cognoscere consensum voluntatis humanae, sub conditione futurum, nisi simul videat concursum simultaneum, quò simul cum ea operabitur; & cum talis concursus sit non solum intimè connexus, sed etiam realiter identificatus cum operatione causae secundae, scientia media nihil habebit præclarum, & mirabile, ac Deo proprium; Deusque per illam videbit hoc tantum, quod propè dicam videre possent & noctua: manifestè enim connexa, & realiter identificata, quis non videt? An est mortalium quispian qui ignorare possit, quòd si Deus cooperetur cum creatura, illa simul operabitur, & quòd si duo equi, simul trahant eundem currum, uterque illum trahet? Cum enim correlativa sint simul naturà, & cognitione, ut docent Philosophi; non solum non est mirabile, quòd uno cognito, aliud cognoscatur, sed etiam implicat contradictionem, unum sine alio cognosci. His præmissis.

242.

Ad argumentum respondeo, hoc in scientia Dei esse præclarum, eximium, omnique laude & admiratione dignissimum; ac ita illi peculiare & proprium, ut nulli intelligentiae creatae, vel creabili competere possit: quòd Deus per illam cognoscat res omnes possibles & futuras, in sua essentia tanquam in causa, & nihil creatum, aut creabile, ab illo videri possit, sub quocumque statu, sive absoluto, sive conditionato, non derivandum & participandum à sua essentia, & omnipotentia, tanquam à causa, mediante libero decreto suae voluntatis, ad quod proinde debet attendere, priusquam suarum creaturarum effectus, & determinationes absolutas, vel conditionatas cognoscat. Hoc Sancti Patres Dionysius, Ambrosius, Augustinus, supra relati, præcipuè extollunt, & admirantur in divina sapientia, quæ (ut inquit Dionysius) non secundum visionem singulis se immittit, sed secundum causam continentiam scit omnia. Ex hoc ergo tam præclaro, & augusto fonte, emanant præcipuè præ-

Disp. 7.
art. 1.
& 2.
Cap. 7.
de di-
vina no-
min.

A rogativæ, & excellentiæ divinæ scientiæ, ut consideranti patebit. Ex hoc enim quòd sit fundata in decreto, provenit quòd sit causa rerum, & eminenter speculativa & practica. Quòd non sit mensurata à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, sed potius earum regula & mensura. Quòd non sit abstractiva, sed intuitiva, utpote terminata ad futura contingentia, ut præsentia Deo in mensura æternitatis. Quòd sit omnino certa & infallibilis, utpote fundata in medio omnino immutabili & indefectibili. Denique quòd sit infinita, & ad omnia se extendens; nam sicut nullum ens creatum, aut creabile, potest se à divina causalitate eximere; ita nec ejus cognitionem & scientiam subterfugere. Si enim (inquit Dionysius) secundum unam causam, Deus omnibus existentibus esse tradidit, secundum eandem causam sciet omnia, & non ex existentibus sumet ipsorum cognitionem.

Loco citato.

B

Ex quibus habes, scientiam Dei respectu futurorum contingentium, à decreto independentem, eoque anteriorem (qualem in eo fingunt Adversarij) non solum nihil habere præclarum, & mirabile, Deoque proprium, sed etiam plures involvere defectus & imperfectiones, Deo repugnantes. Illa enim est purè speculativa, ac similis scientiæ Astrologorum, quæ non facit, sed solum speculatur & explorat conjunctiones siderum, cursusque planetarum. Illa mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem; cum non faciat, sed supponat illarum futuritionem. Est fallibilis & incerta, cum nulli medio certo & infallibili innitatur, sed immediate terminetur ad res contingentes & liberas, quæ mutabiles sunt ac defectibiles. Item illa non est intuitiva, sed abstractiva: utpote terminata ad futura contingentia, ut talia sunt, non verò ut Deo præsentia in mensura æternitatis. Illa denique non est Deo libera, sed tantum contingens: utpote illi non conveniens ab intrinseco, & ratione liberi decreti suae voluntatis; sed solum ab extrinseco, ratione scilicet objecti liberi & contingentis, quod potuit esse vel non esse futurum, ut antea exposuimus.

243.

C

